

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การวิจัยและพัฒนาสื่อการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา

A Research and development of instructional media For Fine Arts practicing teacher's
Training Program at Primary Education level.

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรนุชา อัญญาวัชระ

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัยกองทุนคณะครุศาสตร์

พ.ศ. 2551

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2552

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการวิจัยและการพัฒนาสื่อการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาปีที่ ๒ ได้รับการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการวิจัยคณะครุศาสตร์ประจำปี 2551 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ประคอง ต้นเสถียร ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษางานวิจัย ตลอดจนแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในงานวิจัยครั้งนี้ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ผู้ซึ่งจุดประกายในการทำงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์สุระชัย สีนุปผา อาจารย์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์นิลวรรณ ถมั่งรักษ์สัตย์ อาจารย์จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่ให้ความอนุเคราะห์การสอนนาฏศิลป์ในบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ให้กับผู้วิจัย และร่วมเป็นวิทยากรในการจัดอบรมครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา และเป็นธุระในการดำเนินการจัดหานักดนตรี นักร้อง ผู้เชี่ยวชาญจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ร่วมบันทึกบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ลงแผ่นซีดี (CD) และตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย อาจารย์บำรุง พาทยกุล ครูชำนาญการพิเศษ สาขาดุริยางค์ไทย อาจารย์ศิริวรรณ รัตนทัศนีย์ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาคีตศิลป์ไทย อาจารย์วณิ ลัดดากลม ครูชำนาญการพิเศษ สาขาคีตศิลป์สากลจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ขอขอบคุณ อาจารย์วรนุช เนียมศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วัลภาภรณ์ วศินสมบัติ ที่คอยช่วยแปลเอกสารภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และคณะครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ที่เข้ารับการอบรม ที่ได้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ พี่สาวและคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุนในการทำงานวิจัยครั้งนี้ได้สำเร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัย

โครงการวิจัย การวิจัยและการพัฒนาสื่อการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา
ปีที่ทำการวิจัย 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยและพัฒนาสื่อการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ประชากรในการศึกษาคือ นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝายประถม ปีการศึกษา 2551 และครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 29 คน และตัวแทนของครูสอนนาฏศิลป์ทั่วประเทศที่เข้ารับการอบรม จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 แบบสอบทักษะนาฏศิลป์ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง แบบสอบถามประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงของครูสอนนาฏศิลป์ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่เข้าอบรม ที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง การวิเคราะห์ข้อมูลหาความเที่ยงชนิดความสอดคล้องภายในของแต่ละหมวดโดยหาสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค (α cronbach coefficient) หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}$, SD) ของประสิทธิภาพของสื่อและความพึงพอใจ ตามความเห็นของครูสอนนาฏศิลป์

ผลของการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 87.55/86.75 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อเนื้อหาของบทเพลงนาฏศิลป์
2. การพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระวิชา ปรากฏว่าครูที่สอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา มีความพึงพอใจมาก ต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง
3. ประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงตามความเห็นของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

Research project: Research and development of instructional media for **Thai**
dramatic arts teachers of elementary school .

Academic year: 2008 (B.E. 2551)

Abstract

The purposes of this study were to conduct research and develop instructional media for **Thai** dramatic arts teachers of elementary schools. The populations of this study were the students of Chulalongkorn University Demonstration Elementary School in academic year B.E. 2551, and **Thai** dramatic arts teachers of elementary schools. The research samples comprised of 29 Prathom 4 (Grade4) students, and 400 Thai dramatic arts teachers of elementary schools nationwide who attended the training of the instructional media trained by researcher herself. The research instruments were : (1) Thai songs (Batch # 2) which composed by the researcher herself, (2) the students' evaluation forms of their dramatic arts skills, (3) students' questionnaires to assess their satisfactions towards the lyrics and melodies, (4) teachers' questionnaires to assess their opinions of the efficiency of the instructional media (the lyrics and melodies), and (5) teachers' questionnaires to assess their satisfactions towards the instructional media. The data were analyzed by arithmetic mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.). Moreover, the Cronbach' Alpha Coefficient was employed to check the internal consistency reliability of the evaluation.

The results of this research were as follow:

1. The instructional media of Thai dramatic arts for Prathom 4 students (the lyrics and melodies) had an average efficiency of 87.55/86.75 which was higher than the hypothetical criterion of 80/80. Most students were satisfied with the songs.
2. Concerning the songs used as the instructional media which were integrated with the contents of other subjects, the Thai dramatic arts teachers of the elementary schools were satisfied with these songs at high level.
3. The teachers' opinions towards the efficiency of the instructional media (the lyrics and melodies) were at the highest level.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

บทคัดย่อภาษาไทย

ข

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ค

สารบัญตาราง

ง

สารบัญแผนภูมิภาพ

ฉ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อการวิจัย

1

คำถามการวิจัย

4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5

ขอบเขตการวิจัย

5

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

6

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

7

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สื่อการเรียนการสอน

9

การหาประสิทธิภาพของสื่อ

32

ความพึงพอใจ

43

บริบทของบทเพลง

47

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

58

3	วิธีดำเนินงาน	
	ชั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	64
	ชั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) : พัฒนาสื่อ	66
	ชั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : ทดลองใช้สื่อ	77
	ชั้นตอนที่ 4 ประเมินผล	79
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ครั้งที่ 1	
	หาประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง	
	และทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา	
	ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80	80
	ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหา ของสื่อประกอบการเรียน	
	การสอน	81
	ครั้งที่ 2	
	ประสิทธิภาพของการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนอง	
	เพลง ชุดที่ 2ตามความเห็นของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา	84
	ความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาที่มีต่อสื่อการสอน	
	นาฏศิลป์ชุดที่ 2	87
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	การวิเคราะห์ข้อมูล	90
	สรุปผลการวิจัย	91
	อภิปรายผลการวิจัย	91
	ข้อเสนอแนะ	92
	บรรณานุกรม	93

ภาคผนวก		100
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	101
ภาคผนวก ข	บทเพลงนาฏศิลป์ ชุดที่ 1	102
	บทเพลงนาฏศิลป์ ชุดที่ 2	108
ภาคผนวก ค	แบบสอบถามเรื่อง ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบ การเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการ จัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา	114
ภาคผนวก ง	แบบประเมินเรื่อง ประสิทธิภาพและความพึงพอใจ ของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษา (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	120
ภาคผนวก จ	แบบประเมินเรื่อง ประสิทธิภาพและความพึงพอใจ ของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษา (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	125
ภาคผนวก ฉ	แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบ การเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการ จัดการเรียนการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ ชุดที่ 2	138
ภาคผนวก ช	ผลคะแนนจากแบบประเมินทักษะ	146
ประวัติผู้วิจัย		155

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	เกณฑ์การให้คะแนนการขับร้อง	42
ตารางที่ 2	คะแนนและค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบทดสอบทักษะนาฏศิลป์ระหว่างเรียน และแบบทดสอบทักษะหลังเรียน	81
ตารางที่ 3	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่แสดงความพึงพอใจต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง	82
ตารางที่ 4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ และหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน	83
ตารางที่ 5	แบบสอบถามประสิทธิภาพของการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์ สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา	85
ตารางที่ 6	แบบสอบถามความพึงพอใจของการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอน นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา	87
ตารางที่ 7	ผลคะแนนจากแบบประเมินทักษะกิจกรรมระหว่างเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	147
ตารางที่ 8	ผลคะแนนจากแบบสอบทักษะหลังเรียนรายบุคคล (5 เพลง) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	149
ตารางที่ 9	ตารางแสดงผลคะแนนประสิทธิภาพของสื่อการสอนนาฏศิลป์ ชุดที่ 2 ตามความเห็นของครูที่เข้ารับการอบรม	151
ตารางที่ 10	ตารางแสดงผลคะแนนความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการอบรม	152

ตารางที่ 11	ตารางการคำนวณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามครูผู้เข้ารับการอบรม	
	เรื่องประสิทธิภาพของสื่อการสอนนาฏศิลป์ ชุดที่ 2	153
ตารางที่ 12	ตารางแสดงผลการคำนวณค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม	
	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม	154

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ภาพแผนภูมิกรวยประสมการณัของ ดร.เอดการ์ เคล	20
ภาพที่ 2 ภาพแผนภูมิวัฒนธรรมของสังคม/ชุมชนกับการเรียนรู้แบบใหม่	57

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อการวิจัย

วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหนึ่งที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 คือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และ 4 - 6 เรียนทุกคน และจากโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษา 2544 วิชานาฏศิลป์จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สร้างเสริมความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิดและการทำงาน ในการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ปัจจุบัน ยังคงนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและบทเพลงสื่อการสอนจากหลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งบทเพลงสื่อสอนนาฏศิลป์ดังกล่าวเป็นบทเพลงที่มีการใช้งานมานานมากกว่า 40 ปี ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นถึงความล้าหลังและไม่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ในปัจจุบัน เพราะในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการซึ่งเป็นการรวมเอาทุกกลุ่มสาระมาร่วมกันจัดการเรียนการสอนไปในเนื้อหาสาระเดียวกัน โดยเนื้อหาสาระของบทเรียนสอดคล้องกันทุกกลุ่มสาระวิชา ผู้วิจัยเป็นผู้ที่ได้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชานาฏศิลป์โดยตรงมองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว จึงคิดว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี - นาฏศิลป์ ก็สามารถที่จะนำการสอนแบบบูรณาการมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆได้ จึงดำเนินการศึกษาสาระการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระเพื่อที่จะ สร้างสรรค์บทเพลงขึ้นใหม่ ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มสาระ และนำมาเป็นสื่อการสอนนาฏศิลป์ได้ โดยที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี - นาฏศิลป์ สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังคม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพ พลศึกษา ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นบทเพลงสื่อสอนนาฏศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่นี้ เป็นบทเพลง (เนื้อเพลง) ที่มีสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาอื่นๆ แต่รูปแบบของทำนองเพลงยังคงยึดทำนองเพลงไทยเดิมอยู่ โดยที่บทเพลงมีสาระและความหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่เน้นลงไปในการคิดสอนใจ หรือคุณธรรม หรือกิจกรรมรายท หรือการแสดงออก

ซึ่งความเคารพ ความกตัญญูกตเวที หรือความงาม หรือธรรมชาติ หรือความรักชาติ หรือการถวาย ความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และองค์สมเด็จพระบรมราชินีฯ เป็นต้น ซึ่งที่ กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคิดและลงมือแต่งเนื้อเพลงตามเนื้อหาสาระดังกล่าวขึ้นเมื่อ ต้นปีการศึกษา 2548 แล้วนำมาทดลองใช้สอนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่าย ประถม เมื่อปลายปีการศึกษา 2548 ภาคเรียนที่ 2 ในกลุ่มวิชาเลือกเสรีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ดนตรี – นาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ตามแนวคิดหลักสูตร Fun Find Focus ผลปรากฏว่านักเรียนสามารถจำบทเพลงได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำไปประกอบการปฏิบัติ ทักษะนาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งนักเรียนได้ความรู้จากสาระในบทเพลงและสนุกกับบทเพลง นอกจากนั้นบทเพลงดังกล่าวนี้เมื่อนำมาเป็นสื่อการสอนสามารถเป็นสื่อการสอนที่ดีแล้วยังสามารถ นำไปจัดเสนอผลงานการแสดงบนเวทีได้อีกด้วย จากนั้นเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา ผู้วิจัยได้รับเชิญ ไปเป็นวิทยากรร่วมในการอบรมครูนาฏศิลป์ โรงเรียนบ้านไร่ไทยที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้นำ บทเพลงเหล่านี้ไปใช้ในการอบรมครูนาฏศิลป์ครั้งนี้ และในการอบรมครูนาฏศิลป์ครั้งนี้ผู้วิจัย ได้สอบถามครูนาฏศิลป์ผู้เข้ารับการอบรมหลังจากสิ้นสุดการอบรมอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับบท เพลงดังกล่าว ผลปรากฏว่าผู้เข้ารับการอบรมให้ความสนใจต่อบทเพลงมาก โดยผู้เข้ารับการอบรม ได้ขออนุญาตวิทยากรนำเพลงดังกล่าวนี้กลับไปสอนต่อให้กับนักเรียนของตน และให้ข้อสรุป บทเพลงดังกล่าวว่า เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาสาระดีมีทั้งชมธรรมชาติ มีคติสอนใจ มีคุณธรรม และมีบทถวายพระพร ฯลฯ ที่สำคัญบทเพลงเหล่านี้ เป็นบทเพลงสั้นๆจำง่าย บทเพลงไพเราะ สะดวกต่อการนำกลับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการแสดงได้ นอกจากนั้นคณะครู นาฏศิลป์ได้มีบทเพลงนาฏศิลป์สื่อการสอนที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ที่สามารถนำไปจัดการเรียน การสอนและการแสดงตามวาระต่างๆได้ จากนั้นต้นปีการศึกษา 2549 กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน กระทรวงมหาดไทย ได้ จัดทำโครงการอบรมครูปฏิบัติการสอนวิชานาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาขึ้น ซึ่งจัดให้กับครูเทศบาลทั่วประเทศ ณ ห้องประชุมสัมมนาโรงแรมไบฮอก อำเภอพิทยา จังหวัด ชลบุรี ในการอบรมครั้งนี้เป็นการอบรมครูนาฏศิลป์ที่มีพื้นฐานนาฏศิลป์ และครูที่ไม่มีพื้นฐาน นาฏศิลป์ ผู้วิจัยจึงได้นำบทเพลงสื่อการสอนนาฏศิลป์ดังกล่าวมาใช้ในการอบรมครั้งนี้อีกครั้งหนึ่ง ผลออกมาผู้เข้ารับการอบรมพึงพอใจต่อบทเพลงดังกล่าวมาก และบทเพลงดังกล่าวนี้ก็ได้้นำกลับมา สอนที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ในปลายปีการศึกษา 2549 อีก ผลการเรียนออกมา นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ดี ทำให้ผู้วิจัยมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาบทเพลงสื่อการ สอนนาฏศิลป์อย่างจริงจังขึ้นใหม่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้ทำการศึกษาและแต่งบทเพลงขึ้นใหม่

โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บทเพลงที่แต่งขึ้นใหม่นี้เป็นบทเพลงเพื่อการสอนนาฏศิลป์ และบทเพลงประกอบการแสดงได้ในอนาคตต่อไป

ต่อมาในปลายปีพ.ศ. 2549 จากการศึกษาที่ได้รับแรงจูงใจจากการอบรมครูนาฏศิลป์และการจัดการเรียนการสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่ผ่านมา จึงทำการแต่งบทเพลงนาฏศิลป์เพื่อการสอนขึ้นใหม่อีกชุดหนึ่ง โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติการแต่งเพลงในรูปแบบเดิม คือ นำทำนองเพลงไทยเดิมที่ใช้อยู่ในอดีตมาปรับเปลี่ยนเนื้อหาของบทเพลงใหม่ คือแต่งเนื้อร้องใหม่และคงรูปแบบทำนองไทยเดิมคงแบบโบราณไว้ และให้เนื้อเพลงที่แต่งขึ้นใหม่สามารถนำไปบูรณาการสอนร่วมกับวิชาต่างๆ หรือนำไปประกอบการแสดงในโอกาสต่างๆได้ นอกจากนี้บทเพลงใหม่ทำนองไทยเดิมคงแบบโบราณไว้แล้ว ผู้วิจัยยังได้ทดลองสร้างสรรค์บทเพลงใหม่ทั้งทำนองและเนื้อร้องขึ้น เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์แนวใหม่ตามแบบฉบับไทยสากลประยุกต์ในนาฏศิลป์จินตลีลา โดยแต่งทำนองตามหลักสากล ส่วนเนื้อร้องของบทเพลงเป็นบทเพลงไทยที่มีเนื้อหาบทร้องสื่อถึง หน้าที่คุณธรรมเด็กไทยและบทถวายพระพรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯและองค์สมเด็จพระราชินีฯ ทั้งสองพระองค์

จากนั้นต้นปีการศึกษา 2550 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำโครงการอบรมครูปฏิบัติการสอนวิชานาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาขึ้นเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งจัดให้กับครูเทศบาลทั่วประเทศ ณ ห้องประชุมสัมมนาโรงแรมไบฮอก พัทยา จังหวัดชลบุรี ระหว่างวันเสาร์ที่ 23 ถึงวันพุธที่ 27 มิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นการจัดการอบรมครั้งที่ 2 ต่อจากครั้งที่ 1 โดยมีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น จำนวนประมาณ 400 คน นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานเอกชนอีกหน่วยงานหนึ่งที่จัดอบรมครูนาฏศิลป์ คือ ชมรมพัฒนาเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้จัดโครงการสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ทางวิชาการตามแผนนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานในวิชาต่างๆ ซึ่งในการอบรมครั้งนี้ มีวิชานาฏศิลป์รวมอยู่ด้วย และการอบรมครั้งนี้เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยจัดขึ้นที่ห้องประชุมโรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร ในวันเสาร์ที่ 30 มิถุนายน ถึงวันอาทิตย์ที่ 1 กรกฎาคม 2550 การจัดอบรมครูครั้งนี้เป็นการจัดอบรมให้กับครูที่ไม่ได้จบเอกนาฏศิลป์โดยตรงเป็นส่วนมาก และครูที่จบเอกนาฏศิลป์โดยตรงที่ผ่านการเรียนมานาน ที่ต้องการเข้ามารับความรู้และทักษะเพิ่มเติม และในการอบรมทั้งสองครั้งนี้ ผู้วิจัยถือโอกาสนำบทเพลงเพื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นจากชุดที่ 1 โดยแต่งบทร้องขึ้นใหม่แต่คงทำนองเพลงไทยเดิมไว้ และบทเพลงไทยสากล

ที่พัฒนาเนื้อร้องและทำนองขึ้นใหม่เพื่อใช้กับ นาฏศิลป์จินตลีลา มาทำการทดลองใช้ในการอบรม ทั้งสองครั้งและนอกจากในการจัดการอบรมแล้ว ผู้วิจัยยังนำบทเพลงนาฏศิลป์จินตลีลามาดัด การแสดงกลางสนามให้กับนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมทุกคน ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 500 กว่าคนได้ร่วมแสดงเนื่องในโอกาสงานวันเรียง ปีใหม่ปี พ.ศ. 2551 อีกด้วย

จากเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและสนใจที่จะจัดทำสื่อการสอนบทเพลง นาฏศิลป์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์และการแสดงให้กับครูผู้สอน นาฏศิลป์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ดังนั้น จึงจำเป็นที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาพัฒนาบทเพลง สื่อการสอนนาฏศิลป์ ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ให้เป็นสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้ในการจัด การเรียนการสอนและการแสดง ระหว่างครูผู้สอนนาฏศิลป์กับนักเรียนและบุคคลที่สนใจได้จริง อีกทั้งสื่อการสอนดังกล่าวนี้จะเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ได้พัฒนาปรับปรุงจากของเก่า ที่สามารถ นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีนี้ ผู้วิจัยมีความจำเป็นในการลงทุนเพื่อทำการวิจัยและ พัฒนาสื่อการสอนนาฏศิลป์เฉพาะสื่อการสอนนาฏศิลป์ในชุดที่ 2 เพียงชุดเดียว เพราะสื่อการสอน นาฏศิลป์ในชุดที่ 1 นั้น เป็นชุดที่ผู้วิจัยได้ทดลองจัดทำและนำมาใช้เพื่อการเรียนการสอนของ ตนเองก่อน ต่อเมื่อได้รับความสนใจมากขึ้นผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาและสร้างสื่อการสอนนาฏศิลป์ ชุดที่ 2 ขึ้น โดยดำเนินการจัดทำสื่อการสอนในชุดนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีมาตรฐานการผลิต ตามแบบแถบบันทึกเสียงที่ถูกต้อง คือ ทำการจัดตั้งวงดนตรีปี่พาทย์และนักร้องประกอบในการ บันทึกเสียงที่สมบูรณ์แบบจากห้องบันทึกเสียง เพื่อที่จะให้บทเพลงที่ออกมาสมบูรณ์มากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้จริงทุกสถานการณ์ ทั้งการจัดการเรียนการสอนและการแสดงได้ทันที

คำถามการวิจัย

1. สื่อการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน นาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา มีลักษณะอย่างไร
2. สื่อการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่พัฒนาขึ้น ที่ใช้ประกอบการเรียน การสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาควรเป็นอย่างไร
3. ประสิทธิภาพของสื่อที่ประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ตามความเห็นของครูสอน นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา กับความพึงพอใจต่อสื่อการสอนนาฏศิลป์ของครูกลุ่ม เดียวกันเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระวิชา
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาและศึกษาความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่
  - 1.1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
  - 1.2 ครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา
2. กลุ่มตัวอย่างประชากร
  - 2.1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 29 คน
  - 2.2 ตัวแทนของครูสอนนาฏศิลป์ทั่วประเทศที่เข้ารับการอบรม จำนวน 400 คน
3. การศึกษาวิจัยจำกัดขอบเขตของสื่อประกอบการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ระดับ

ประถมศึกษาในรูปแบบซีดีเพลงและคู่มือการใช้ซีดี ประกอบไปด้วยบทเพลง 12 บทเพลง ซึ่งครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ระดับการประถมศึกษาดังบทเพลงต่อไปนี้

1. เพลงหมู่กมร	2. เพลงเด็กน้อย
3. เพลงเพลินเพลงเด่นรำ	4. เพลงสอนน้อง
5. เพลงคุณธรรมเด็กไทย	6. เพลงอาศิรวาทราชศุติ
7. เพลงเทิดไท้องค์ราชันย์ (ไทย)	8. เพลงสตุคิมหาราชนีฯ
9. เพลงถวาราชศุติ	10. เพลงเทิดไท้องค์ราชันย์ (สากล)
11. เพลงไทยรักในหลวง	12. เพลงคุณธรรมประจำใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

สื่อการสอนนาฏศิลป์ หมายถึง บทเพลงประกอบการสอนนาฏศิลป์ที่แต่งเนื้อร้องใหม่ แต่คงรูปแบบทำนองไทยเดิมตามโบราณไว้ มีลักษณะเป็นเพลงไทยที่ขับร้องประกอบการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทย และบทเพลงที่สร้างสรรค์ใหม่ทั้งทำนองและเนื้อร้องแบบไทยสากลที่แต่งทำนองตามแบบสากล แต่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทย มีลักษณะเป็นเพลงไทยสากลที่ขับร้องประกอบการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีสากล

ครูสอนนาฏศิลป์ หมายถึง ครูปฏิบัติการสอนวิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนสังกัดครูเทศบาลทั่วประเทศ ที่เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาการตามแผนนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

ประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง ผลของสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่แต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่ โดยใช้ทำนองเพลงไทยเดิมตามแบบโบราณ กับเพลงที่แต่งเนื้อร้องและทำนองขึ้นใหม่ตามหลักการแต่งเพลงของดนตรีสากล ซึ่งบทเพลงทั้งสองประเภทนี้สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ทุกกลุ่มวิชา และสามารถนำไปใช้ได้จริง ครอบคลุมมีความไพเราะ ภาษาที่ใช้ในบทเพลงมีความเหมาะสมสอดคล้องกันทั้งจังหวะและทำนอง เนื้อเพลงมีความหมาย บทกลอนมีความคล้องจองจดจำง่าย ทำนองเร้าใจสนุกสนาน บทเพลงมีความหลากหลาย และเป็นแรงจูงใจในการเรียนต่อวิชานาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี ผู้สอนเองสามารถสร้างสรรค์บทเพลงผู้ทำมาได้ และเป็นที่ต้องการของครูผู้จัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์

ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ หมายถึง ความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์เมื่อนำสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่แต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่ โดยใช้ทำนองเพลงไทยเดิมตามแบบโบราณกับเพลงที่แต่งเนื้อร้องและทำนองขึ้นใหม่ตามหลักการแต่งเพลงของดนตรีสากล ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดการแสดงได้จริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาที่มีสื่อการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระอื่นได้
2. มีบทเพลงนาฏศิลป์ที่หลากหลายและสามารถนำไปจัดการแสดงได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยและการพัฒนาสื่อการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนวิชานาฏศิลป์ ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอน
  - 1.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน
  - 1.2 ความสำคัญและคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน
  - 1.3 ประเภทของสื่อการสอน
  - 1.4 ปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอน
  - 1.5 การผลิตสื่อการสอน
2. การหาประสิทธิภาพสื่อ
  - 2.1 เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ
  - 2.2 ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ
  - 2.3 วิธีการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน
  - 2.4 ข้อควรคำนึงในการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อ
  - 2.5 สิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อ
  - 2.6 การหาประสิทธิภาพของบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2
3. ความพึงพอใจ
  - 3.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 3.2 ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. บริบทของบทเพลง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สื่อการเรียนการสอน

1.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

สื่อเป็นคำมาจากภาษาละตินว่า “medium” แปลว่า “ระหว่าง” ซึ่งหมายถึงสิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสื่อสารกันได้ตามวัตถุประสงค์ ปกติแล้วคำว่า “สื่อ” จะใช้เป็นพหูพจน์เสมอ ซึ่งตรงกับคำ “medias” ในภาษาอังกฤษ ดังที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (2546 : 1200) ได้ให้ความหมายของคำว่า สื่อ (media, medium) ไว้ว่า ติดต่อกันถึงกัน เช่น สื่อความหมาย ชักนำให้เป็นที่รู้จักกันผู้หรือสิ่งที่ติดต่อกันหรือชักนำให้รู้จักกัน เช่น เขาใช้จดหมายเป็นสื่อติดต่อกัน กุหลาบแดงเป็นสื่อของความรัก เมื่อพิจารณาคำว่าสื่อในแง่ของการสื่อสารมีความหมายว่า เป็นตัวกลางที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ ความรู้ ข้อเท็จจริง แนวความคิดความรู้สึกรักจากผู้ต้องการถ่ายทอดโดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวเหตุการณ์ ความรู้ ข้อเท็จจริง แนวความคิด ความรู้สึกโดยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และรวดเร็ว สำหรับสื่อการศึกษา คือ วิธีการ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้เป็นสื่อในการศึกษา ดังนั้นจึงได้มีการนำเอาคำว่าสื่อ (medias) มาใช้แทนคำว่าอุปกรณ์ และเนื่องจากเน้นที่ตัวครูผู้สอนเป็นสำคัญ จึงใช้คำว่าสื่อการสอน (teaching medias) แต่ในระยะหลังนี้นักการศึกษาหันมาเน้นที่ตัวผู้เรียนมากกว่า ครูผู้สอนจึงเกิดคำว่า สื่อการเรียนรู้ (learning medias) ขึ้น ดังที่มิ้นกการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544 : 200) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนหมายถึง วิธีการหรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง เครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนซึ่งมีสารประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดังเดิมนั้น สื่อการเรียนรู้จะเป็นตัวกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 76) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนหมายถึง ตัวกลางที่จะช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครูผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเป็นสิ่งช่วยอธิบาย และขยายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ เนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

จรรยา เหนียนเฉลย (ม.ป.ป. : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึง การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้โดยตรง ซึ่งหมายถึง การนำวัสดุ เครื่องมือและวิธีการมาเป็น สะพานเชื่อมโยงความรู้ เนื้อหาไปยังผู้เรียนได้ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกัน และกัน ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย

จันทร์ฉาย เตมียาการ (2533:12) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การนำวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน โดยให้สัมพันธ์กับกระบวนการ สื่อความหมาย โดยสื่อจะเป็นตัวกลางที่จะช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ แนวคิดและทัศนคติ ให้กับ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการด้วย

ชลธิชา ลิ้มปิยากร (2536 : 35) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ อาจจากผู้สอนหรือแหล่งความรู้อื่นๆ ไปยังผู้เรียน นั้นเอง แหล่งความรู้อื่นๆ อาจหมายถึง วิทยากร หรือบุคคลากรในชุมชนผู้ทรงความรู้ในด้านนั้นๆ

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2543 : 111) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึง วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2534 : 80) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เป็รื่อง กุมุท (2536 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็น เครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของครูถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ครูวางไว้เป็นอย่างดี

มนตรี แยมกสิกร (2526 : 5) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึง ตัวกลางที่ช่วย ในการนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรมตามที่ต้องการ

ยุทธพงษ์ ไกรวรรณ (2541 : 99) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะนำพาความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะรวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา และสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ

วาสนา ชาวหา (2533 : 8) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็น ตัวกลางหรือพาหนะนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 117) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็น พาหะหรือสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ การเรียนการสอนและตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้ดียิ่งขึ้นหรือเร็วยิ่งขึ้น

สุโชติ ดาวสุโข และสาโรจน์ แผงยัง (2535 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งใดๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้หรือช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียน เป็นผู้ใช้เพื่อช่วยในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อร่าม แสงสว่าง โชติ (2537 : 87) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนิน ไปสู่ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นวัตถุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์ สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีสอนกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545 : 239) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือสิ่งต่างๆที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง สำหรับการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอนถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

จากคำนิยามที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ไว้ทั้งหมดนี้ กล่าวโดยสรุปได้ว่าสื่อการเรียน การสอน คือตัวกลาง วิธีการ กระบวนการ วัสดุ ของจริง หรือสิ่งต่างๆ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์

1.2 ความสำคัญและคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนนั้นมีบทบาทและความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะมีประโยชน์ในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและเข้าใจยิ่งขึ้น ในสภาพการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์นั้น ย่อมมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องการใช้สื่อการสอน (บทเพลง) เพราะถ้าไม่มีสื่อการสอนจะทำให้ให้นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ ทักษะคตินแนวความคิดที่ดี รวมถึงสุนทรียะในศิลปะแขนงดนตรีและนาฏศิลป์ ตลอดจนการนำไปใช้บูรณาการในการเรียนร่วมกับวิชาอื่นๆ ดังนั้น จึงพอสรุปความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนได้ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 98) อธิบายถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนสามารถ
ใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับผู้เรียนและผู้สอนดังนี้

1. เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อน ได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้นได้ และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
2. สื่อช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน
3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน
4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกันเองและกับผู้สอนด้วย
5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น
6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

ชม ภูมิภาค (ม.ป.ป. : 15 – 16) สรุปคุณค่าของสื่อการสอนว่า

1. โสตทัศนวัสดุจะช่วยลดการตอบหรือการพูด การท่องจำโดยไม่รู้ความหมายที่แท้จริง
2. เพื่อความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากจะทำซ้ำว่าศึกษาต่อไป
4. เพื่อความสามารถและพลังในการสื่อความหมายด้วยการพูดและเขียน
5. สร้างความคิดรวบยอดลึกซึ้งและชัดเจน
6. ให้นักเรียนรู้จักคิดร่วมกัน วางโครงการร่วมกัน
7. ฝึกฝนนิสัยในการทำงานที่ดี
8. ปลุกฝังทัศนคติที่ดี
9. สร้างความซาบซึ้งในความสวยงามและศิลปะ

Dele (อ้างถึงใน เศรษฐชัย, 2540 : 12) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดี และสร้างความเห็นอกเห็นใจระหว่างนักเรียน

ในชั้นเรียนได้

2. ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้
3. ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเนื้อหาวิชาที่เรียนตรงกับความต้องการ เป็นผลทำให้

เพิ่มแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

4. ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แปลกๆ ใหม่ๆ หลายด้านแก่ผู้เรียน

5. ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ทำให้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันมากๆ เข้าใจ

เนื้อหาวิชาที่เรียนเช่นเดียวกัน

6. เราใจผู้เรียนให้นำเอาความรู้ที่ได้เรียนไปใช้อย่างมีความหมาย
7. ทำให้ผู้เรียนมีปฏิกิริยาสะท้อนกลับ ซึ่งช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด
8. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ เกิดมีสิ่งก่อกำเนิดที่ถูกต้องและความหมาย
9. ช่วยขยายและเพิ่มพูนขอบเขตประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และช่วยจดจำได้เร็ว และแม่นยำขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย
10. ผู้เรียนเกิดความคิดได้อย่างกระฉ่างแจและเป็นระเบียบ

Erickson และ Curl (อ้างถึงใน พรธณี, 2538) กล่าวถึงคุณค่าสื่อการสอน นับวันจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น ถ้าครูยังสอนโดยวิธีบอกเล่าแบบเก่า จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ยากขึ้น โดยได้สรุปบทบาทคุณค่าของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนจะช่วยจัดและเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียนมากขึ้น
2. สื่อการสอนจะช่วยครูจัดหาแหล่งเนื้อหาวิชาที่มีความหมาย
3. สื่อการสอนจะช่วยให้ครูมีการแนะนำและควบคุมผู้เรียนให้มีปฏิกิริยาตอบสนองในทางที่พึงปรารถนา กับสิ่งเร้าของสภาพการเรียนรู้
4. สื่อการสอนจะช่วยให้ครูสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์
5. สื่อการสอนจะช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป
6. สื่อการสอนจะช่วยให้ครูสอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
7. สื่อการสอนจะช่วยเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น

เปรี๊ยะ กุมุท (2528 : 25) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่ได้ผลอย่างจริงจังของนักเรียน

โดยทั่วไปไม่ว่าจะมาจากที่ใด เกิดจากการกระทำของนักเรียนเองจึงเป็นหน้าที่ครู ที่จะต้องจัดระบบการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกต ทดลอง ฟัง ดู ลงมือปฏิบัติ ค้นคว้า อ่าน อภิปราย รายงาน

วิจารณ์ และได้สรุปด้วยประการต่างๆที่เหมาะสม การเรียนที่ไม่มีสื่อการสอนและกิจกรรม ที่มีขอบเขตจำกัดมากนั้น ย่อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ลึกซึ้งและกว้างขวาง ไม่มีคุณภาพเพราะว่า ไม่มีอะไรจะดู สังเกตและฝึกทดลองให้ได้ประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่ดี

การใช้สื่อการสอนจะมีคุณค่าต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมถูกวิธีและสถานการณ์ ดังนั้น ก่อนที่ผู้สอนจะนำสื่อการสอนไปใช้ ควรมีการศึกษาถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติของสื่อ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน และจากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณค่าของสื่อการสอนนั้นสำคัญมาก เพราะสื่อการสอน ช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถูกต้องชัดเจน จดจำบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยเปลี่ยน จากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมความคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจบทเรียนมากยิ่งขึ้นสามารถบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ อีกทั้งได้รับ ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาอีกด้วย

1.3 ประเภทของสื่อการสอน

ในการจำแนกประเภทของสื่อการสอนนั้น จำแนกตามรูปลักษณะและประโยชน์ของการนำมาใช้ในการสื่อความหมายในการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการสอนนั้น ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้จัดแบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ดังนี้

Gerlach และ Ely (อ้างถึงใน นกิศพร, 2541 : 22) ได้จัดแบ่งสื่อการสอนออกเป็น 6 ประเภทดังนี้คือ

1. ประเภทภาพนิ่ง ได้แก่ ภาพประกอบหนังสือต่างๆ ภาพประกอบการจัดป้ายนิเทศ สไลด์ फिल्मสคริปหรือแผ่นโปร่งใส ภาพนิ่ง ภาพถ่ายบันทึกวัตถุสิ่งของ และเกี่ยวกับ เหตุการณ์ เป็นพวกภาพนิ่ง
2. วัสดุอุปกรณ์ประเภทเสียง ได้แก่ การบันทึกเสียงในเทปบันทึก แผ่นเสียงหรือระบบเสียงในฟิล์มภาพยนตร์เป็นวัสดุอุปกรณ์ ในแง่เสนอเป็นรูปธรรม
3. ภาพยนตร์และวิดีโอเทป เป็นภาพที่มีลักษณะแสดงการเคลื่อนไหวมีทั้งที่เป็นสี และ

ข่าวคำ ผลิตขึ้นจากการแสดงสดหรืออาจใช้เทคนิคทางกราฟิกก็ได้ วัตถุประสงค์ของหรือเหตุการณ์อาจจะ ถ่ายทำให้เห็นลักษณะอาการปกติ หรือช้ากว่าปกติ หรือวิธีใหม่แลพส์ หรือการหยุดภาพ อาจใช้การ ตัดต่อเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวได้แจ่มชัด หรือทำให้เรื่องน่าสนใจขึ้น จะมีเสียงหรือไม่มีเสียงประกอบ ก็ได้ ทั้งในแง่เสียงธรรมชาติหรือเสียงประดิษฐ์ประกอบก็ได้

4. โทรทัศน์ ภาพและเสียง ซึ่งปรากฏบนจอเครื่องรับ โทรทัศน์ภาพจะเป็นรายการสดจาก สถานีหรือจากวิดีโอเทป หรือจากภาพยนตร์ก็ได้ จะส่งเป็นแบบโทรทัศน์วงปิด หรือออกอากาศ หรือผ่านสัญญาณดาวเทียม โดยมีเครื่องรับโทรทัศน์เปิดชมรายการ

5. ของจริงสถานที่จำลองและหุ่นจำลอง ได้แก่ บุคคล เหตุการณ์ วัสดุสิ่งของ และการสาธิต

6. บทเรียนแบบโปรแกรมและคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบเรียนแบบโปรแกรมจะเน้น เกี่ยวกับทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน โดยอาศัยหลัก ความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพ โดยสร้างบทเรียนที่เร้าความสนใจ แก่ผู้เรียนเป็นตอนๆ โดยที่นักเรียนจะทราบคำตอบว่าถูกหรือผิดได้ทันที แบบเรียนมีชนิดบทเรียน เพื่อการซ่อมเสริมแบบโปรแกรมมีหลายแบบ สามารถใช้สื่อต่างๆประกอบเสนอเนื้อหาสาระ ข้อสนเทศต่างๆเช่น ใช้เสนอด้วยหนังสือ สไลด์ – เทป फिल्मสตริป – เทป วิดีโอเทป ภาพยนตร์ เครื่องช่วยสอนและคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545 : 201) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพและตัวอักษรใน รูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า คู่มือ พจนานุกรม สารานุกรม ตำราเรียน ภาพพลิก รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ป้ายนิเทศ แผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ สื่อประเภทนี้ได้แก่ โทรทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

3. สื่อประเภทวิธีการ หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้น ทั้งในและนอก

ห้องเรียนเช่น การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครและหุ่น การจัดนิทรรศการ
กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม เป็นต้น

ชัยยงค์ พรมวงศ์ (2544 : 31) ได้แบ่งสื่อการสอนตามรูปแบบต่างๆไว้ดังนี้

1. จัดรูปแบบตามประเภท

1.1 แบ่งตามลักษณะการฉาย แบ่งออกเป็น 1) วัสดุฉายได้ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์
แผ่นโปร่งใส และ 2) วัสดุฉายไม่ได้ เช่น รูปภาพ โปสเตอร์ แผนภูมิต่างๆ

1.2 แบ่งตามลักษณะการให้เสียง แบ่งออกเป็น 1) แผ่นเสียง 2) เทปบันทึกเสียง 3) เทป
โทรทัศน์ ซึ่งได้เห็นภาพด้วย

1.3 แบ่งตามความคงทนและความสิ้นเปลือง แบ่งออกเป็น วัสดุ ได้แก่ 1) สื่อประเภท
สิ้นเปลืองซึ่งใช้แล้วหมดไปหมดไป และ 2) อุปกรณ์ได้แก่ เครื่องมือต่างๆ ทั้ง
เครื่องฉาย และเครื่องเสียงซึ่งไม่สูญสิ้นเปลืองง่าย

1.4 แบ่งตามจำนวนสื่อที่ใช้ แบ่งเป็น 1) สื่อเดี่ยว คือ ใช้สื่อแต่ละอย่างเพียงอย่างเดียว
และ 2) สื่อประสม คือการใช้สื่อตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป

1.5 แบ่งตามลักษณะการจัดสื่อเป็นชุด แบ่งได้เป็น 1) ชุดอุปกรณ์ คือ ชุดสื่อการสอนที่
ใช้สอนได้หลายเรื่อง เช่น ชุดอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ และ 2) ชุดการสอน คือ ชุดสื่อ
การสอนที่จัดขึ้นมีวัตถุประสงค์เดียว เช่น ชุดการสอนเรื่อง “ กบ ” นำไปสอนเรื่อง
อื่น ไม่ได้นอกจากสอนเรื่องกบ

2. จัดรูปแบบตามกิจกรรม แบ่งเป็น

2.1 สื่อช่วยครูสอน หมายถึง สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้ เช่น ชอล์ก กระดานดำ แผนที่ รูปภาพ
ฯลฯ ที่ครูเป็นผู้หยิบถือได้แต่ผู้เดียว

2.2 สื่อช่วยนักเรียนเรียน หมายถึง สื่อที่เตรียมไว้ให้เด็กเป็นผู้หยิบผู้ใช้ เช่น สื่อสำหรับ
กิจกรรมกลุ่มหรือสื่อการสอนตามอัตภาพ

2.3 สื่อที่ช่วยให้นักเรียนและครูช่วยกัน หมายถึง สื่อที่ทำให้ครูและนักเรียนได้ช่วยกัน

ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การเล่นเกม การสาธิต ทดลอง เป็นต้น

3. จัดรูปแบบตามประสบการณ์ แบ่งเป็น

3.1 สื่อประสบการณ์นามธรรม หมายถึง สื่อที่ให้ประสบการณ์ทางอ้อมที่เรียนรู้ให้

เข้าใจได้น้อย เช่น สื่อประเภทหนังสือเรียนแบบเรียนตำรา แผ่นเสียง เทปเสียง

รายการวิทยุ ฯลฯ

3.2 สื่อประสบการณ์รูปธรรม หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้

ประสบการณ์ตรง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟังได้เห็นและได้ลงมือทำด้วยตนเอง

เช่น การจำลองสถานการณ์ การแสดงละคร การเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จริง

เป็นต้น ดังนั้น การจัดรูปแบบสื่อการเรียนการสอนทำได้หลายแนว แต่สามารถ

สรุปสื่อการเรียนการสอนได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) สื่อการเรียนการสอนประเภท

วัสดุ 2) สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ และ 3) สื่อการเรียนการสอน

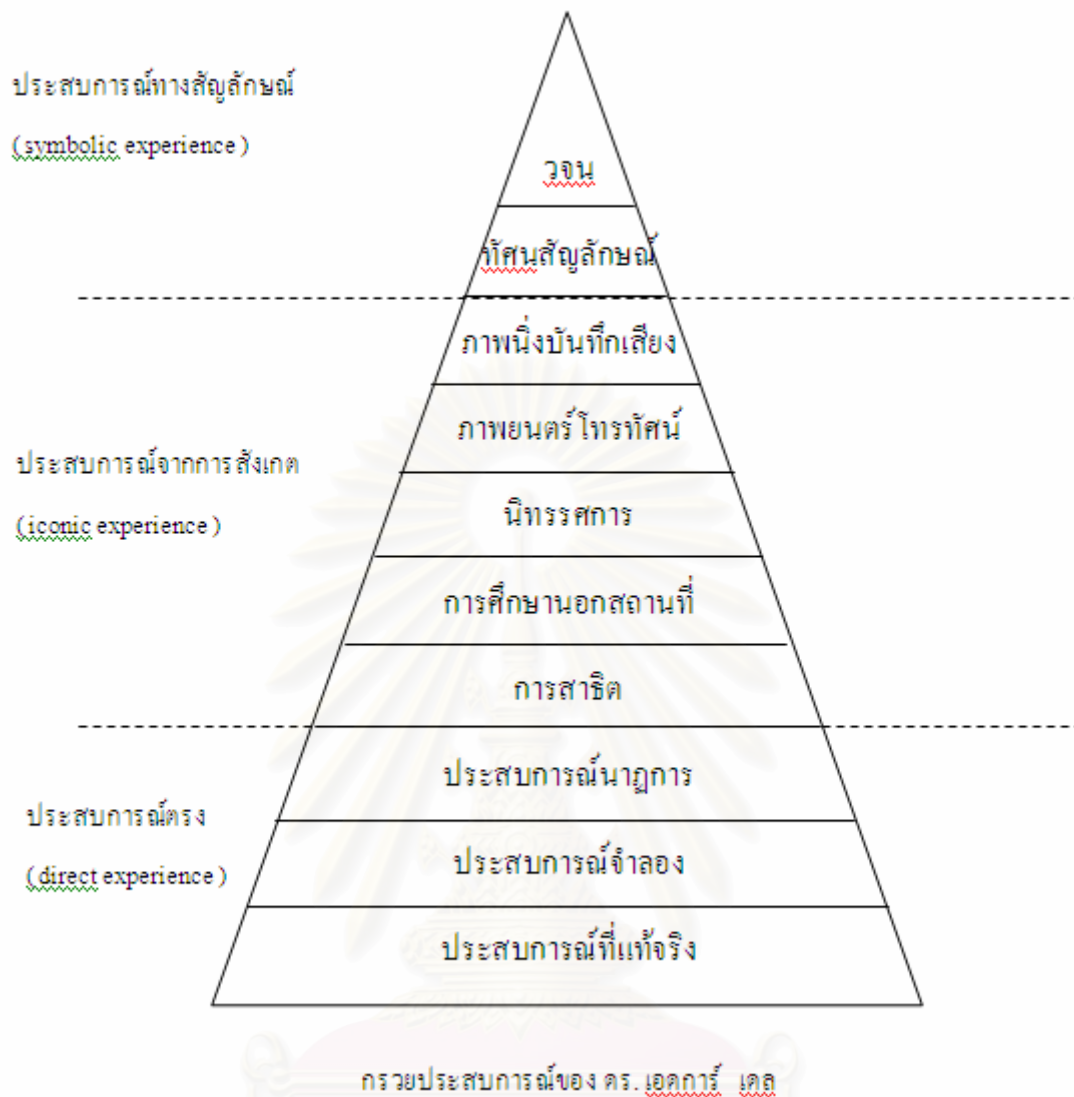
ประเภทวิธีการ

เอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากลักษณะของประสบการณ์ที่ได้รับจากการสื่อในรูปแบบกรวยประสบการณ์ (cone of experience) โดยเริ่มจากฐานของกรวยประสบการณ์ขึ้นไปยังยอดของกรวย ดังนี้

1. ประสบการณ์จริงหรือประสบการณ์ตรง (direct purposeful experience) เป็นสื่อที่ทำให้ประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง ได้จับต้องรูปคล้ำ ลืมรสดมกลิ่น จากสภาพความเป็นจริง เช่น การฝึกหัดขับรถยนต์ การซ่อมเครื่องยนต์ การเดินสายไฟ การทดลอง การทำสวนครัว ซึ่งรวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และของจริงทุกชนิด

2. ประสบการณ์จำลอง (contrived experience) เป็นสื่อที่ทำให้ประสบการณ์รอง ได้แก่ สิ่งที่ทำจำลองขึ้นมาแทนของจริงในกรณีที่ไม่สามารถนำของจริงมาใช้ได้ ได้แก่ หุ่นจำลองชนิดต่างๆ

3. ประสบการณ์นาฏการ (dramatized experience) เป็นการแสดงละคร หรือการสร้างสถานการณ์จำลอง โดยสร้างบท หรือสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงตามบท
4. การสาธิต (demonstrations) เป็นวิธีการอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ครูผู้สอนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ แล้วมีผู้แสดงให้ผู้เรียนชม โดยเน้นกระบวนการหรือขั้นตอนการกระทำที่ถูกต้อง
5. การศึกษานอกสถานที่หรือทัศนศึกษา (study trips) เป็นวิธีการอีกรูปแบบหนึ่ง ที่พาผู้เรียนไปสัมผัสกับสภาพความเป็นจริง โดยมีการวางแผนเตรียมการอย่างรัดกุม เพื่อผู้เรียนจะได้พบกับสื่อหลายสิ่งหลายอย่างตามสภาพที่เป็นจริง โดยใช้การสังเกตเป็นหลัก
6. นิทรรศการ (exhibitions) เป็นรูปแบบของการจัดแสดงทางการศึกษาโดยที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ด้วยการนำสื่อหลายรูปแบบมาจัดอย่างมีระบบ
7. โทรทัศน์และภาพยนตร์ (education television and motion picture) เป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง มีการเคลื่อนไหวให้เห็นคล้ายของจริง สามารถย่อหรือขยายให้มีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ได้
8. ภาพนิ่ง วิทยุ การบันทึกเสียง (still picture, recording radio) เป็นสื่ออีกลักษณะหนึ่ง ที่ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยผ่านประสาทตาหรือประสาทหู
9. ทัศนสัญลักษณ์ (visual symbols) เป็นลักษณะที่สามารถรับรู้ได้ด้วยการมอง หรือสัมผัสได้ด้วยตา ได้แก่ พวกวัสดุกราฟิกทุกประเภท เช่น แผนภูมิ แผนสถิติ แผนภาพ ภาพโฆษณา การ์ตูนเรื่องแผนที่และสัญลักษณ์เรื่องรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการสื่อความหมาย ผู้เรียนจะต้องมีพื้นฐานทางรูปธรรมมาก่อนจึงจะเข้าใจได้ดี
10. วจนสัญลักษณ์ (verbal symbols) เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา หมายถึง ภาษาพูด ภาษาเขียน ได้แก่ คำพูด คำบรรยาย หนังสือหรือเอกสารที่ใช้ตัวอักษร ตัวเลขแทนความหมายของสิ่งต่างๆ

จากแผนภูมิภาพดังกล่าวนี้ เคิล ได้จัดลำดับประสบการณ์ในการเรียนรู้ของมนุษย์ โดยคำนึงถึงความเป็นรูปธรรมและนามธรรมในลักษณะรูปกรวย โดยให้หลักการไว้ว่า “มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีขึ้น หากการเรียนรู้นั้นเกิดจากประสบการณ์รูปธรรม และการเรียนรู้จะน้อยลง หากการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ทางนามธรรม” เขาได้กำหนดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดไว้ที่ฐานกรวย ซึ่งมีฐานกว้างมากและประสบการณ์รูปธรรมจะค่อยๆ ลดลง และน้อยที่สุดที่ยอดกรวย นั่นก็คือ ที่ยอดกรวยประสบการณ์เป็นนามธรรมมากที่สุด

ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนควรคำนึงถึงความเข้มข้นของประสบการณ์ที่จะสามารถจัดให้ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ถ้าเป็นเรื่องที่สามารถจัดประสบการณ์ตรงได้ก็ควรทำ แต่ถ้าไม่สามารถทำได้ก็ให้จัดประสบการณ์ที่รองลงไป ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา ความยากง่ายและวัยของผู้เรียนด้วย เช่น การศึกษาเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศ ควรจัดประสบการณ์ตรงให้จึงจะได้ผลดี โดยให้ผู้เรียนไปอยู่ร่วมกับสังคมหรือครอบครัวที่พูดภาษานั้นๆ แต่ถ้าเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบสุริยะจักรวาล ควรใช้หุ่นจำลองหรือภาพยนตร์ และถ้าเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมมากๆ เช่น โครงสร้างอะตอมอาจต้องใช้แผนภาพช่วย อย่างไรก็ตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรมองจากฐานกรวยขึ้นไปจากประสบการณ์เคลได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเองซึ่งจำแนกย่อยได้

2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ฯลฯ

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง จำเป็นจะต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นซีดี ฟิล์มภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึงสิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นซีดี เป็นต้น

สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and methods) หมายถึงสื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุและอุปกรณ์มา

3. ใช้ช่วยในการสอนได้ เช่น เกมและการจำลอง การสอนแบบจุลภาค และการสาธิต เป็นต้น (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 : 93)

นอกจากนี้ โรเบิร์ต อี เดอคิฟเฟอร์ (Robert E. De Kieffer) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท (จริยา เหนียนเฉลย, ม.ป.ป. : 15) คือ

1. สื่อประเภทที่ไม่ต้องใช้เครื่องฉายประกอบ (nonprojected materials) ได้แก่รูปภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ ของจริง ของล้อแบบ บทเรียนสำเร็จรูป หุ่นจำลอง แผนที่ ลูกโลก กระดานดำ กระดานแม่เหล็ก กระดานรวมทั้งกิจกรรม เช่นการแสดงละคร ทัศนศึกษา และการจัดนิทรรศการ

2. สื่อประเภทที่ต้องใช้เครื่องฉายประกอบ (projected materials) ได้แก่ภาพโปสเตอร์

ภาพทึบแสง ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป ฟิล์มลูป สไลด์ เป็นต้น

3. วัสดุและอุปกรณ์ประเภทเสียง ได้แก่ แผ่นเสียง รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

จากความคิดเห็นนักการศึกษาที่แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ข้างต้น พอกล่าวโดยสรุปว่า สื่อการเรียนการสอน สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ

1. สื่อที่เป็นวัสดุ เช่น หนังสือ ภาพ แผนภูมิ ขาว เป็นต้น

2. สื่อที่เป็นอุปกรณ์ เช่นเครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

3. วิธีการและกระบวนการ เช่น การแสดงละคร การสาธิต เป็นต้น

หลักการเลือกสื่อและลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี

ยุทธศาสตร์การสอนและการตัดสินใจเลือกสื่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กัน

อย่างใกล้ชิด และการดำเนินการภายหลังจากการกำหนดจุดมุ่งหมายการสอนแล้ว รูปแบบการเลือกสื่อ (media selection models) สามารถจัดทำได้ตั้งแต่แบบง่ายๆ ไปจนถึงแบบที่มีความละเอียด และซับซ้อน สื่อการเรียนการสอนควรมีลักษณะการสอนง่ายๆ ที่สามารถเสนอบทเรียนและเร้าใจให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ในเวลาอันสั้น สื่อที่มีลักษณะซับซ้อนส่วนใหญ่ว่าแพงและต้องใช้เวลามากนั้น มักจะไม่มีประสิทธิภาพและไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้น การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนจึงเป็นหลักการเบื้องต้นในการพัฒนารูปแบบการเลือกสื่อการเรียนการสอนซึ่งควรปฏิบัติเป็นขั้นตอน ดังที่กรมวิชาการ, (2544 : 264 – 265) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. สื่อการเรียนรู้นั้นต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย (กิจกรรม) และเนื้อหาของบทเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนจะมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องใด ต้องการให้เกิดทักษะและสามารถทำอะไรได้บ้าง และมุ่งปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรม เจคติในด้านใด ผู้สอนก็ต้องพิจารณาเลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน และสื่อเหล่านั้นต้องมีคุณสมบัติที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ เช่น ถ้าจะมีการสอนเกี่ยวกับการรำ การสาธิตจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด

(ถ้าผู้สอนรำได้หรือมีวิทยากร)หรือวิธีทัศน์ที่แสดงที่ต่อเนื่องกันส่วนสไลด์หรือภาพมีประสิทธิภาพน้อยในการสอนเรื่องนี้

2. สื่อการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน และผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียนจะได้รู้ว่าผู้เรียนวัยนี้มีความสนใจ มีความต้องการอย่างไร มีความพร้อมที่จะเรียนรู้อะไรได้บ้าง เด็กเล็กจะเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่เป็นรูปธรรม ต่อมาจึงจะเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมได้เมื่อโตขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงแต่ละวัย แล้วผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนเลือกสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ คุณภาพในด้านเทคนิคการผลิต โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีที่มีกระบวนการผลิตซับซ้อน และต้องใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ

4. ความเหมาะสมกับสถานการณ์ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ ทั่วๆ ที่คอมพิวเตอร์ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอ นับว่าไม่เหมาะสมทั้งๆ ที่ผู้สอนสามารถใช้สไลด์ประกอบการสอนในเรื่องเดียวกันได้

5. มีความสะดวกในการใช้ และผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอนนั้นได้ คงเป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่งหากผู้สอนจะเลือกสื่อที่ทันสมัยแต่มีความยุ่งยากในการใช้ และผู้สอนเองก็ใช้สื่อ那不是เป็นต้องไปขอความร่วมมือกับคนอื่น ผู้สอนควรพิจารณาเลือกสื่อที่สะดวกต่อการใช้ จัดหาได้ง่าย และการใช้ก็ไม่ยุ่งยากโดยที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เช่นเดียวกัน การใช้ตัวอย่างหรือสื่อเทคนิควิธีการต่อไปนี้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าตามความเหมาะสมกับวัยและเนื้อหา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำสิ่งที่มีอยู่มากมายรอบตัวมาใช้ก็ได้ แต่มิได้หมายความว่า นี้ก็อยากจะหยิบอะไรมาใช้ก็ได้ การที่จะนำสื่อการเรียนรู้ชนิดใดมาใช้ได้ ต้องมั่นใจว่าสื่อการเรียนรู้นั้น มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายได้ ซึ่งมีหลักการในการเลือกสื่อการเรียนรู้อตามกรมวิชาการ

(2545 : 201) อธิบายถึงความสำคัญของหลักการเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ต้องเป็นสื่อที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
2. ครูผู้สอนและนักเรียนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง
3. รูปแบบของสื่อมีความหลากหลาย และยังคงสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของ
สาระการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน
4. สื่อการเรียนการสอนต้องตรงกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้ง
ยังต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า

จากทัศนะของนักเทคโนโลยีและนักการศึกษาอาจสรุปได้ว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอน
สอนและลักษณะสื่อการเรียนการสอนที่ดีนั้น ควรคำนึงถึงหลัก 3 ประการดังนี้

1. ประสิทธิภาพ เมื่อนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนแล้วจะทำให้นักเรียน
สามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนทุก
ประการ
2. ประสิทธิผล คือ จำนวนนักเรียนที่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้เป็น
จำนวนมาก
3. ประหยัด คือ จะต้องพิจารณาในเรื่องของการลงทุนที่คุ้มค่า ทั้งด้านเรื่องทุนทรัพย์
แรงงาน และระยะเวลาในการทำงานด้วย

1.4 ปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ นับตั้งแต่
อนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา จะพบว่าส่วนมากสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไป ยังไม่เหมาะสม
กับสภาพแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงในวงการการศึกษา เป็นต้นว่า การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้าน
วิชาการทั้งปริมาณและความลึกซึ้ง การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรและความก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยีใหม่ๆที่ทันสมัย สภาพการสอนในปัจจุบันโดยทั่วไปยังคงใช้วิธีการเก่าๆ คือ ครูยืน
บรรยายหน้าชั้นไม่ค่อยได้ใช้สื่อการเรียนการสอน หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยมากนัก
ถ้ามีก็เพียงบางส่วน นักเรียนเป็นผู้รับฟังจินตนาการแล้วจดจำไป โดยเฉพาะวิชาнауศาสตร์ บทเพลงที่

นำมาเป็นสื่อการสอนนั้นมีการใช้งานมายาวนานกว่า 40 ปี ดังนั้นบทเพลงที่นำมาใช้เป็นสื่อการสอนนาฏศิลป์จึงแสดงถึงความล้ำหลัง และไม่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ในปัจจุบัน เพราะในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการรวมเอาทุกกลุ่มสาระมาร่วมกันจัดการเรียนการสอนไปในเนื้อหาสาระเดียวกัน โดยเนื้อหาสาระของบทเรียนสอดคล้องกันทุกกลุ่มสาระวิชา ผู้วิจัยเป็นผู้ที่ได้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชานาฏศิลป์โดยตรง ได้มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว จึงคิดว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี - นาฏศิลป์ก็สามารถที่จะนำการสอนแบบบูรณาการ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆได้ จึงดำเนินการศึกษาสาระการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระ เพื่อที่จะสร้างสรรค์บทเพลงขึ้นมาใหม่ ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มสาระ และนำมาเป็นสื่อการสอนนาฏศิลป์ได้ โดยที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี - นาฏศิลป์ สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังคมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพ พลศึกษา ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นบทเพลงสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ เป็นบทเพลง (เนื้อเพลง) ที่มีสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับกลุ่มวิชาดังกล่าว แต่รูปแบบของทำนองเพลงยังคงยึดทำนองเพลงไทยเดิมอยู่ โดยที่บทเพลงมีสาระและความหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่เน้นลงไปในการคิดสอนใจ หรือคุณธรรม หรือกิริยามารยาท หรือการแสดงออกซึ่งความเคารพ ความกตัญญูคุณทวดที่ หรือความงาม หรือธรรมชาติ หรือความรักชาติ หรือการถวายเป็นกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระบรมราชินีฯ เป็นต้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนาสื่อการสอนวิชานาฏศิลป์ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์มีสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชาอื่นๆ และสามารถนำไปจัดการแสดงในโอกาสต่างๆได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงปัญหาในการจัดทำสื่อการสอนนาฏศิลป์แล้วจะพบว่า ปัญหาการผลิตสื่อ และการใช้สื่อการสอนนั้นเกิดจากสาเหตุ 2 ประการด้วยกันคือ ฝ่ายบริหาร และตัวครูผู้สอนเอง ดังที่ ปรชญา ใจสะอาด (ม.ป.ป.: 247 – 249) ได้กล่าวถึงปัญหาการผลิตไว้ดังนี้

1. ฝ่ายผู้บริหาร ในอดีตที่ผ่านมาผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากยังไม่เข้าใจงานด้าน
โสตทัศนศึกษาไม่ตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของสื่อการสอน มองการสอนเป็นเรื่อง
ธรรมดา เป็นหน้าที่ของครูมีครูก็สามารถสอนได้ ส่วนมากจะมุ่งแต่งงานด้านบริหารมากกว่าด้าน
วิชาการ โดยโยนภาระด้านการสอนให้ครูเป็นผู้แก้ปัญหาเอง ไม่ได้เอาใจใส่หรือวางแผนเพื่อพัฒนา
ด้านการสอนให้ก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป บางท่านอาจมองเห็นความสำคัญ
แต่ไม่สามารถจัดสภาพให้ดีขึ้นได้อย่างไร หรืออาจทราบแต่มีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้
ไม่สามารถจัดสภาพที่จะอำนวยความสะดวก ในด้านสื่อการสอนให้แก่ผู้สอนได้ อาจเนื่องมาจาก

1.1 ขาดงบประมาณ

1.2 ขาดผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยดำเนินการ เพื่อพัฒนาด้านสื่อการเรียน
การสอนระดับโรงเรียนได้

1.3 สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนบางประเภท
เช่น อยู่ในท้องถิ่นกันดาร วัสดุได้ยาก ขาดไฟฟ้า เป็นต้น

2. ฝ่ายผู้สอน ซึ่งเป็นนักวิชาการ รับผิดชอบงานด้านการสอนโดยตรง ครูส่วนมากมีความ
รอบรู้ในเนื้อหาวิชา แต่มักขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ ส่วนน้อยมีความสนใจกระตือรือร้น
พยายามหาวิธีการเพื่อพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น พยายามใช้สื่อการสอนเข้าช่วยแต่บางคนก็สอนแบบ
เช้าชามเย็นชาม ไม่สนใจที่จะปรับปรุงแนวการสอนให้ดีขึ้นเลย เคยสอนอย่างไรก็สอนอย่างนั้น
ไม่สนใจที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยสร้างประสบการณ์รูปธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
สาเหตุสำคัญที่ครูบางคนไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจาก

2.1 โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน

2.2 โรงเรียนมีอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน แต่ครูใช้ไม่เป็น

2.3 โรงเรียนมีอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน แต่ครูไม่สนใจที่จะใช้ ทั้งๆ ที่รู้จักวิธีใช้

อาจเนื่องมาจาก

2.3.1 อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนชำรุดใช้ไม่ได้

2.3.2 ไม่มีความคล่องตัวในการใช้สื่อการเรียนการสอน หยิบยืมก็ยาก เวลาที่จะใช้

ไม่ว่าง หาอุปกรณ์ไม่พบ

2.3.3 ไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า จึงไม่ทราบว่าจะใช้อะไร

2.3.4 กลัวจะสอนไม่ทันหลักสูตรถ้าใช้อุปกรณ์มากๆ

2.4 โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของครู

2.5 ครูไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนราคาข้อมเยา ขาดความคิดในทางสร้างสรรค์
ที่จะนำเอาสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2.6 ครูไม่เห็นความจำเป็นในการใช้สื่อการสอน ถือว่ามีความรู้ในเนื้อหาที่สามารถสอนได้

2.7 ครูมีงานล้นมือ จึงไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมผลิตสื่อการเรียนการสอน

2.8 ครูไม่ทราบแหล่งวัสดุที่จะนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

2.9 โรงเรียนขาดแคลนเครื่องอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

2.10 ขาดผู้มีความรู้คอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือ

จากแนวความคิดของนักการศึกษาดังกล่าว พบว่าปัจจัยของปัญหาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน พอกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาจากโรงเรียน เนื่องด้วยมีงบประมาณ ไม่เพียงพอ

2. ปัญหาจากบุคคล คือครู ขาดความรู้ในวิธีการผลิตสื่อ ไม่มีเวลา ขาดแรงจูงใจในการผลิต

และครูไม่มีความกระตือรือร้น ไม่เอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อสื่อการเรียนการสอน

1.5 การผลิตสื่อการเรียนการสอน

1. การวางแผนการผลิตสื่อ

ในการวางแผนการผลิตสื่อและการผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ความคิดและการวางแผนอย่างมีระบบ ดังที่ จริยา เหนียมนเฉลย (ม.ป.ป. : 22 – 30) กล่าวไว้ว่า

1.1 เริ่มจากความคิด (getting started) การวางแผนการผลิตสื่อในขั้นเริ่มแรกนี้จะต้องเริ่มที่ความคิดว่าเรามีแนวคิดในการผลิตสื่อจะเป็นหัวเรื่องแนวใด

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ (objective) หลังจากนั้นเราก็นำมาสู่การกำหนดวัตถุประสงค์โดยระบอบออกมาเป็นข้อความชัดเจนในรูปของการนำไปปฏิบัติได้ที่เราเรียกว่าวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (cognitive) ด้านทัศนคติ (affective) และด้านทักษะ (psychomotor) ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความต้องการ ดังนี้

1.2.1 ให้ผู้เรียนได้ทราบถึงสิ่งที่คาดหวัง

1.2.2 บอกวิธีซึ่งผู้เรียนจะได้ทำการทดสอบด้วยตัวผู้เรียนเอง

1.2.3 กำหนดระดับของความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.3 ขอความช่วยเหลือ (getting some help) ผู้สร้างสื่อควรจะสำรวจศึกษาว่า

แหล่งข้อมูลและความช่วยเหลือได้มาจากไหนและผู้ใด ในด้านเนื้อหาการผลิตและความร่วมมือในด้านต่างๆ ด้วย

1.4 จัดทำโครงเรื่อง (content outline) จากวัตถุประสงค์ที่เราวางไว้แล้ว จากการศึกษา

เนื้อหาอย่างละเอียด ซึ่งจะนำไปเขียนเป็นเค้าโครงเรื่อง อันประกอบด้วย

1. หัวข้อเนื้อหา

2. รายละเอียดขยายแต่ละหัวข้อของเนื้อหา

1.5 จัดลำดับเรื่องราว (storyboard) วิธีจะนำเอาเนื้อหาความสัมพันธ์กับเค้าโครงเรื่องให้

ออกมาเป็นลำดับขั้นที่ง่ายต่อการเข้าใจ คือจัดทำเป็น storyboard (กระดาษขนาดไปรษณียบัตร) โดยจะเขียนเนื้อหาแต่ละขั้นตอนเรียงตามลำดับ เสร็จแล้วจึงนำมาเรียงลำดับให้สัมพันธ์กับเนื้อหา เพื่อช่วยให้มองเห็นเรื่องราวทั้งหมดตามลำดับขั้น

1.6 เลือกชนิดของสื่อ (the kind of materials) เราก็มาพิจารณาว่าในหัวข้อเค้าโครงเรื่อง

เช่นนี้ ควรผลิตออกมาเป็นสื่อการสอนในลักษณะใด อาทิเช่น ภาพถ่าย สไลด์ फिल्मสคริป เทปบันทึกเสียง ภาพแผ่นโปร่งใส ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และสื่อประสม เป็นต้น โดยมีหลักพิจารณาว่า สื่อนั้นจะสอดคล้อง และเป็นสิ่งเร้าที่จะช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

1.7 เขียนรายละเอียดของเรื่องย่อๆ (write the treatment) คือนำเอาเนื้อหานั้นๆ มา

เขียนเชิงย่อความ เพื่อเป็นการขยายส่วนเนื้อหาให้เห็นภาพเรื่องราวทั้งหมดจากเค้าโครงเรื่องนั่นเอง

1.8 เขียนสคริป (script) สคริปเป็นเสมือนแนวทางที่จะนำไปสู่การสร้างภาพ โดย

สคริปจะแสดงขบวนการในแง่การผลิตเป็นลำดับเป็นชุดติดต่อกัน โดยในสคริปจะระบุดังนี้

1. ลำดับภาพที่
2. รายละเอียดการถ่ายภาพ
3. ภาพ
4. คำบรรยาย
5. เสียงประกอบ

1.9 การจัดทำรายละเอียดของงาน (specification) คือรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ เช่น

1. ชนิดของสื่อที่ผลิต
2. จำนวนสื่อที่จะผลิต

3. ระบุการบันทึกเสียง ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง

4. ค่าใช้จ่าย

สรุปแล้ว ในการจัดทำสื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 2 นี้ ได้นำเอาวิธีการผลิตสื่อการสอนตามขั้นตอนและกระบวนการดังกล่าวมาเป็นการเก็บรายละเอียดของโครงการไว้ทุกด้าน เพื่อการวางแผนการทำรายละเอียดของงานที่กำหนดไว้ในตอนต้น

2. การดำเนินงานผลิตสื่อ

การผลิตสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางการเรียนการสอนเช่นเดียวกับการวางแผน และการสร้างแผนการเรียนการสอน เราจึงสามารถนำกระบวนการของการวางแผนการเรียนการสอนมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังที่เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545, หน้า 279) ได้สรุปความเห็นของสมพร จารุณัฐ เกี่ยวกับการดำเนินการผลิตตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป

การพิจารณาว่าจุดประสงค์ทั่วไปของแผนการจัดการเรียนรู้คืออะไร ในที่นี้ จุดประสงค์ทั่วไปคือ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นจุดประสงค์ของการผลิตสื่อการเรียนการสอน

2.2 การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน

การพิจารณาว่าผู้ที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นคือใครมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมมาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคุณสมบัติส่วนอื่นๆ ของสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อไป

2.3 การกำหนดเนื้อหาสาระ

การพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ ในสื่อการเรียนการสอนว่าจะต้องประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ซึ่งสัมพันธ์กับจุดประสงค์และเหมาะสมกับผู้เรียนอย่างไร

2.4 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

การตีความและจำแนกแยกย่อยจุดประสงค์ทั่วไป ให้ละเอียดลงไปถึงขนาดทราบว่า เมื่อผู้เรียนศึกษาจากสื่อการเรียนการสอนนั้นแล้ว สามารถทำอะไรได้บ้างซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญ ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.5 การกำหนดรูปแบบและวิธีประเมินผล

การหาวิธีการและรูปแบบที่จะทดสอบ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในที่นี้อาจจะใช้การตอบข้อสอบอัตนัย หรือปรนัย การสังเกต เป็นต้น

2.6 การกำหนดวิธีการและแนวทางการเสนอเนื้อหา

การวางแผนว่าจะเสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบใด เรียงลำดับหัวข้อและเนื้อหาอย่างไร มีตัวอย่าง มีการนำเรื่องสรุปเรื่องหรือทบทวนเรื่องอย่างไร ควรมีแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมแทรกอยู่ด้วย หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

2.7 การกำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตสื่อ

การพิจารณาว่าในการตัดสินใจผลิตสื่อการเรียนการสอนชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อโสตทัศน ผู้ผลิตสื่อจะหาข้อมูลสนับสนุนได้จากแหล่งใด เช่นจากแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา แผนภูมิ ภาพประกอบ เป็นต้น เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้วจึงลงมือผลิตสื่อการเรียน

2.8 การทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน

การวางแผนนำต้นฉบับของสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นเสร็จแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่ต้องใช้สื่อการเรียนการสอน ประกอบการเรียนการสอนจริง ทั้งนี้เพื่อศึกษาข้อบกพร่องต่างๆ

2.9 การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

กระบวนการขั้นสุดท้ายที่ผู้ผลิตสื่อการเรียนการสอนจำเป็นต้องปรับปรุงสื่อการสอนของตน จากที่ได้ศึกษาข้อบกพร่องแล้ว หลังจากนั้นก็นำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ สื่อการนำเสนอไปใช้ (using) โดยจะต้องสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาลองข้อมูลดูก่อน และ

ทำการประเมินผล (evaluating) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และผู้เรียนจะได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อการสอนนั้น

ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้นต้องใช้ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสมอง ทั้งยังต้องใช้เวลาอีกด้วย ดังนั้นการผลิตสื่อการสอนจึงควรมีหลักการหรือระบบที่ดีเพื่อที่จะให้ ครูผู้สอนหรือผู้ใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมาแล้วใช้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ คำนึงกับเวลา แรงงาน และงบประมาณที่ใช้ อาจกล่าวได้ว่าสื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์นั้นมีน้อยและยังไม่เป็นที่แพร่หลาย เพื่อให้การเรียนการสอนนาฏศิลป์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ครูผู้สอนจะต้องรู้จักแสวงหาสื่อการเรียนรู้ที่ดี และที่มีอยู่แล้ว มาผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้นาฏศิลป์ในยุคปัจจุบัน

2. การหาประสิทธิภาพสื่อ

2.1 เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การนำสื่อการเรียนการสอนไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อนำไปสอนจริงให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังที่รุ่งทิพย์ กลินทะ (2547 : 25-26) ได้สรุปความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชาไว้ ดังนี้

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตสื่อการสอนจะพึงพอใจ หากสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว สื่อการสอนก็มีคุณค่าที่จะนำไปสอนนักเรียน

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ กำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหมายว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลสอบหลังเรียนทั้งหมด นั่นคือ E1 /E2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ / ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ตัวอย่าง 80 / 80 หมายความว่า เมื่อเรียนจากสื่อการเรียนการสอนแล้วผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกหัดหรืองานได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 และทำการทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80

การที่กำหนดเกณฑ์ E1 /E2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำ มักจะตั้งไว้ 80 / 80 หรือ 80 / 85 หรือ 90 / 90 เป็นต้น ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตศึกษา อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75 / 75 เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำ เพราะตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใดมักจะได้ผลเท่านั้น

2.2 ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของสื่อในขั้นนี้จะมีการทดสอบว่า สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นมา นั้นมีคุณภาพดีหรือไม่ เมื่อการผลิตได้สิ้นสุดลง ควรมีการสร้างสถานการณ์จำลองด้วยการ กำหนดสถานที่ ตัวผู้เรียนให้ตรงกับผู้ใช้ที่กำหนด บุคลากรผู้ทำการทดสอบประเมินผล การกำหนด เกณฑ์ที่จะยอมรับ นำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งในการทดสอบนี้อาศัยการทดลอง คือ การวางแผนนำต้นแบบของสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้น เสร็จแล้วไปทดสอบ เพื่อหาประสิทธิภาพเพื่อเป็นหลักประกันว่าสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นนั้นมีคุณค่าที่ จะนำไปสอนตามลำดับขั้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกันดังที่ไสว คุณโน (2546 : 66-68) ได้สรุป ความเห็นของชัยยงค์ พรหมวงศ์ เกี่ยวกับการทดสอบประสิทธิภาพสื่อได้ดังนี้

ขั้นการทดลองแบบเดี่ยว (1 : 1) เป็นการทดลองกับนักเรียน 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยปกติคะแนนที่ได้จากการ ทดลองแบบกลุ่ม ในขั้นนี้ E1 /E2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60 / 60

ขั้นการทดลองกลุ่ม (1 : 10) เป็นการทดลองกับนักเรียน 6 - 10 คน โดยคณะผู้เรียนเก่ง กับ อ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณร้อยละ 10 นั่นคือ E1 /E2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70 / 70

ขั้นการทดลองภาคสนาม (1 : 100) เป็นการทดลองกับนักเรียน 40 - 100 คนหรือทั้งชั้น เรียน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุงผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำจากเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ 2.5 ก็ยอมรับ หากแตกต่างกันมากผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์ ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนใหม่โดยยึดสภาพความจริงเป็นเกณฑ์ สมมติว่าเมื่อทดลอง สอบประสิทธิภาพแล้วได้ 83.5 / 85.4 ก็แสดงว่าสื่อการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 83.5 / 85.4 ใกล้เคียงกับเกณฑ์ 85 / 85 ที่ตั้งไว้ แต่ถ้าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75 / 75 เมื่อผลการทดลองเป็น 83.5 / 85.4 ก็อาจเลื่อนเกณฑ์ขึ้นมาเป็น 85 / 85 ได้

2.3 วิธีการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน

การเลือกนักเรียนมาทดลองสื่อการเรียนการสอนสำหรับการทดลองแบบเดี่ยว (1 : 1) เป็นการทดลองกับครู 1 คน ต่อนักเรียน 1 คน ให้ทดลองกับนักเรียนเรียนไม่เก่งเสียก่อน ทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับนักเรียนเก่ง อย่างไรก็ตาม หากระยะเวลาไม่เอื้ออำนวย และสภาพการณ์ไม่เหมาะสมก็ให้ทดลองกับนักเรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนปานกลาง

สำหรับการทดลองแบบกลุ่ม (1 : 10) เป็นการทดลองที่ครู 1 คน ต่อนักเรียน 6 – 12 คน โดยให้คละกัันทั้งนักเรียนเก่ง นักเรียนที่เรียนปานกลางและนักเรียนที่เรียนอ่อน ห้ามทดลองกับนักเรียนที่เรียนอ่อนล้วนหรือนักเรียนที่เรียนเก่งล้วน

สำหรับการทดลองภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่ (1 : 100) เป็นการทดลองที่ใช้กับครู 1 คน กับนักเรียนทั้งชั้น ประมาณ 30 – 40 คน ชั้นที่เลือกมาทดลองจะต้องมีนักเรียนคละกัันเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องเรียนที่มีแต่นักเรียนเก่งหรือนักเรียนอ่อนล้วน

2.4 ข้อควรคำนึงในการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อ

1. ควรเลือกนักเรียนที่เป็นตัวแทนของนักเรียนที่ใช้สื่อการเรียนการสอน
2. ควรหาสถานที่และเวลาที่ปราศจากเสียงรบกวน ไม่ร้อนอบอ้าว และใช้เวลาที่นักเรียนไม่หิวกระหาย ไม่รีบร้อนกลับบ้าน หรือไม่พะวักพะวนไปเข้าชั้นเรียนอื่น
3. ต้องชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทดลองสื่อการเรียนการสอน และการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ไม่กัันเคย
4. สำหรับการทดลองภาคสนามในชั้นเรียน ต้องใช้ครูผู้สอนเพียงคนเดียว ผู้สังเกตการณ์ต้องอยู่ห่างๆ ไม่เข้าไปช่วยเหลือนักเรียน ต้องปล่อยให้ครูผู้สอนแก้ปัญหาเอง
5. ไม่ว่าจะเป็นการทดลองแบบเดี่ยว แบบกลุ่มและภาคสนาม หลังจากชี้แจงให้นักเรียนทราบ ครูจะต้องดำเนินการ 5 ขั้น คือ

1. ทดสอบก่อนเรียน

2. นำเข้าสู่บทเรียน

3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม

4. สรุปบทเรียน

5. ทดสอบหลังเรียน

2.5 สิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อ

1. นำผลงานและแบบฝึกปฏิบัติของนักเรียนมาประเมิน โดยการให้คะแนนกิจกรรมทุกชนิด แล้วหาค่าเฉลี่ยและทำเป็นร้อยละ
2. นำผลการสอบหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ยและทำเป็นค่าร้อยละ
3. นำผลการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนมาเขียนแผนภูมิเปรียบเทียบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรายงานผลการสอน
4. นำสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้น มาปรับปรุงข้อบกพร่องนั้นๆ

ฉะนั้น การยอมรับประสิทธิภาพของสื่อที่ผลิตได้นั้นกำหนดได้ 3 ระดับคือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของสื่อสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าเกินร้อยละ 2.5 ขึ้นไป
2. เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของสื่อเท่ากันหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 2.5
3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของสื่อต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาและผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อ นั้น จะมีการทดสอบว่าสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นมานั้นมีคุณภาพพอหรือไม่ เมื่อการผลิตได้สิ้นสุดลง มีการสร้างสถานการณ์จำลองด้วยการกำหนดสถานการณ์ของผู้เรียนให้ตรงกับผู้ใช้ กำหนด บุคลากรผู้ทำการทดสอบ ประเมินผล การกำหนดเกณฑ์ จะยอมรับผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจใช้วิธีทางสถิติ ดังงานการวิจัยและการพัฒนาสื่อการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาเอง ก็ได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพของสื่อตามขั้นตอนดังนี้

2.6 การหาประสิทธิภาพของบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2

การสร้างบทเพลงก่อนที่จะนำไปใช้ในการสอนหรือประกอบการเรียนการสอน ควรนำไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วนำมาปรับปรุงให้ได้มาตรฐานเสียก่อน เพื่อจะได้ทราบว่าบทเพลงนั้นมีคุณภาพเพียงใด

1. ความจำเป็นที่ต้องหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของบทเพลงมีความจำเป็นอยู่หลายประการ คือ

1.1 เป็นการประกันคุณภาพของบทเพลงอยู่ในขั้นสูง เหมาะสมกับที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการหาประสิทธิภาพเสียก่อน เมื่อผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ก็ต้องทำใหม่ เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลา แรงงานและเงินทอง

1.2 การทดสอบประสิทธิภาพทำให้ผู้ผลิตมั่นใจว่าบทเพลงเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ อันช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้นและเป็นการประหยัดแรงสมอง แรงเวลา และเงินทอง

2. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของบทเพลง ที่ทำให้ผู้เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้ผลิตพึงพอใจ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ย่อมถือว่าบทเพลงมีคุณค่านำไปใช้ในการเรียนได้

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของบทเพลงนั้น กระทำโดยการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) พฤติกรรมสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E₁ (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E₂ (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ประสิทธิภาพของบทเพลง จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นที่พอใจ โดยกำหนดเป็นค่าเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน การที่กำหนดเกณฑ์ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาโดยปกติเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้ ความจำ มักตั้งไว้ที่ 80/80 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อที่เป็นทักษะหรือเจตคติที่ตั้งไว้ 70/70, 75/75 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527, หน้า 61)

3. วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพของบทเพลง

การหาประสิทธิภาพของบทเพลงใช้สูตร E_1/E_2 E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนจากบทเพลง คิดเป็นร้อยละของคะแนนจากการปฏิบัติระหว่างเรียน E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนคิดเป็นร้อยละที่นักเรียนทำได้จากการสอบหลังเรียน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2521 หน้า 136)

E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนจากบทเพลง คิดเป็นร้อยละของคะแนนจากการปฏิบัติระหว่างเรียน

$$E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

$\sum X$ แทน คะแนนรวมจากการปฏิบัติที่ได้ถูกต้อง

A แทน คะแนนเต็มของการปฏิบัติ

N แทน จำนวนผู้เรียน

E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนคิด เป็นร้อยละที่นักเรียนทำได้จากการสอบหลังเรียน

$$E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนหลังเรียน

$\sum F$ แทน คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

4. ขั้นตอนการทดลองหาประสิทธิภาพของบทเพลง

เมื่อสร้างบทเพลงแล้ว จะต้องนำบทเพลงและทำรำไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งโดยนำ บทเพลงที่สร้างขึ้น ไปทดลองกับนักเรียน 3 คน โดยเลือกระดับผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อดูว่าบทเพลงที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมกับผู้เรียนอย่างไร และมีความบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4.2 ทดลองแบบกลุ่มย่อย นำบทเพลงที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ไปทดลองใช้กับนักเรียน โดยเลือกระดับผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน รวม 9 คน จากนั้นก็นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

4.3 ทดลองแบบภาคสนาม นำบทเพลงและทำรำที่ทดสอบแล้ว กับกลุ่มย่อยและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนโดยเลือกระดับผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 10 คน รวม 30 คน นำผลที่ได้ไปหาประสิทธิภาพและค่าดัชนีประสิทธิผล เพื่อตรวจสอบหาประสิทธิภาพบทเพลง มีความเหมาะสมเพียงใด

จากหลักการข้างต้นจะเห็นว่าการหาประสิทธิภาพของ บทเพลงและทำรำ มีด้วยกันหลายเกณฑ์ แต่เนื่องด้วยในการทดลองครั้งนี้เป็นการหาประสิทธิภาพในด้านทักษะและการปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของบทเพลง ในครั้งนี้ไว้ที่ระดับ 75/75

การวัดผลทักษะการปฏิบัติบทเพลง

1. ความหมายและขั้นตอนการเกิดทักษะการปฏิบัติ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2545 : 28) ได้ให้ความหมายของทักษะการปฏิบัติ ไว้ว่าคือ ความชำนาญ ความสำเร็จในการใช้เครื่องมือ หรือวิธีการเพื่อเข้าถึงตัวความรู้

P S P Group (ม.ป.พ. : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความชำนาญ สามารถถ่ายทอด เรียนรู้ และปฏิบัติงานต่อ ๆ กันไปได้ การถ่ายทอดอาจให้คำปรึกษาหารือ หรือคำแนะนำต่าง ๆ

ครอนบัค (Cronbach 1977 : 393) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะเป็นการปฏิบัติที่เกิดจากการเรียนรู้ สามารถกระทำได้โดยแทบจะไม่ต้องใช้ความคิด

แกริสัน (Garrison 1972 : 640) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะเป็นแบบของพฤติกรรมที่กระทำไป ได้ด้วยความราบเรียบ ถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาความสามารถของตน

จากที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าทักษะการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญ ที่จะนำความรู้ไปใช้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำ

ขั้นตอนการเกิดทักษะปฏิบัติ

อากรณ ใจเที่ยง (2540 : 66) การเกิดทักษะได้จะต้องมีการปฏิบัติได้ใน 3 ขั้นตอน

1. ขั้นเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติไปกับผู้สอน โดยผู้สอนอธิบายประกอบ
2. ขั้นปฏิบัติเอง เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติเอง เพื่อให้เกิดความแม่นยำ ต้องพยายาม ไม่ให้เกิดความผิดพลาด
3. ขั้นหาความชำนาญ เป็นขั้นที่ผู้เรียนลงมือฝึกบ่อย ๆ ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ชำนาญยิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพ

ทั้ง 3 ขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน ผู้สอนจึงควรได้นำหลักการนี้ไปใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในสิ่งที่เรียน

ดี เซค (De Cecco 1974 : 272 – 279) ได้เสนอขั้นตอนการสอนให้เกิดทักษะไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. วิเคราะห์ทักษะที่จะสอน เป็นขั้นแรกของการสอนทักษะ
2. ประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนทักษะใหม่หรือไม่
3. จัดขั้นตอนการฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก จากทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน

4. สาธิตและอธิบายแนะนำ เป็นขั้นให้ผู้เรียน ได้เห็นลำดับขั้นตอนการปฏิบัติจากตัวอย่างที่ผู้สอนสาธิตให้ดู

5. จัดให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึง ความต่อเนื่อง การฝึกหัด การให้แรงเสริม

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า ทักษะจะเกิดขึ้น ได้ด้วยการปฏิบัติ และการปฏิบัติที่ดีจะต้องมีแบบอย่างที่ดี มีความต่อเนื่องในการฝึกหัดและสิ่งที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติได้ดี ก็ต้องมีสิ่งที่เสริมแรงซึ่งอาจจะเป็นคำพูดที่ชื่นชม และให้กำลังใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดทักษะปฏิบัติ

อุษา สบถุย์ (2545 : 45) ได้กล่าวถึงการวัดทักษะปฏิบัติ ไว้ดังนี้ การวัดทักษะปฏิบัติต้องให้เรียน มีการปฏิบัติงานอย่างแน่นอน หากประมวลแนวคิดของนักวัดผลทั้งหลายจะพบว่าทักษะการปฏิบัติงานเป็น ความสามารถซึ่งอาจเป็นด้านสมอง (Cognitive Skills) หรือไม่ใช่ทางสมองก็ได้ (non-cognitive skill หรือ manual skills) ก็ได้ ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวสามารถทดสอบได้โดยให้ผู้ถูกทดสอบแสดงให้ดู เพื่อจะได้ ข้อมูลในการตัดสินระดับความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งความถูกต้องในการปฏิบัติงาน หรือคุณภาพ ของงาน การวัดภาคปฏิบัติจึงเป็นกระบวนการที่วัดทักษะการปฏิบัติโดยสิ่งที่วัดหรือทักษะที่วัด จะเป็น ความสามารถด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ การวัดทักษะปฏิบัติเป็นการวัดที่ใช้สถานการณ์เพื่อใช้ทดสอบการ ปฏิบัติงานของบุคคล ส่วนใหญ่เป็นการวัดการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ผู้ถูกวัดจะได้รับมอบหมาย ให้ทำงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง มีกระบวนการทำงานตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นจุดมุ่งหมายสุดท้ายได้เป็นผลงาน ออกมา การวัดผลภาคปฏิบัติจึงเป็นการวัดกระบวนการปฏิบัติงาน (Process) และการวัดคุณภาพของงานที่ ได้จากการปฏิบัติ (Product) ในการวัดการปฏิบัติงานนั้น ถ้างานที่มอบหมายให้ทำเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะได้รับ การประเมินผลเป็นกลุ่ม แต่ถ้านั้นแยกทำเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะได้รับการประเมินผลเป็นรายบุคคล

3. กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติ

กระบวนการวัดทักษะการปฏิบัติ มีขั้นตอนที่แตกต่างจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวัดทาง จิตพิสัย เนื่องจากการวัดผลด้านทักษะปฏิบัติจะต้องมีการจัดสภาพการให้ผู้เรียน ได้มีการปฏิบัติจริง และผู้สอนใช้วิธีการสังเกตในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนระหว่างการปฏิบัติงาน ดังนั้นการวัดทักษะปฏิบัติส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับเตรียมเรื่อง สถานที่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติ กระบวนการวัดผลด้านทักษะการปฏิบัติมีขั้นตอนสำคัญดังนี้ (อุษา สบถุย์ 2545 : 46)

1. การกำหนดงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ในขั้นนี้ผู้สอนต้องศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ว่ามุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมใด ต้องการให้บรรลุผลในเรื่องใด แล้วกำหนดงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชานั้น

การกำหนดสถานการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้วัดต้องกำหนดสถานการณ์หรือ เงื่อนไขในการปฏิบัติงาน แก่ผู้เรียนให้ชัดเจนว่าจะต้องมีลักษณะใด การวัดทักษะอาจเกิดขึ้นในสภาพเหตุการณ์จริง (natural setting) ในสถานการณ์ที่มีการจำลองให้คล้ายคลึงกับสภาพการจริง (Simulated setting) ในสถานการณ์ที่ผู้สอนควบคุมเงื่อนไขต่าง ๆ ในการทำงาน เพื่อการทดสอบ การปฏิบัติงานในครั้งนั้น ๆ (Controlled test) หรือ สถานการณ์ ที่ไม่ต้องลงมือปฏิบัติงานแต่วัด โดย การทดสอบด้วยข้อสอบ

3. การกำหนดคุณลักษณะที่ใช้ในการวัดทักษะ โดยเน้นให้เห็นว่าการปฏิบัติงานนั้น ให้ความสำคัญกับการวัดกระบวนการหรือผลงาน หรือทั้งสองส่วน และจะวัดผ่านตัวบ่งชี้อะไรบ้าง

4. การกำหนดวิธีการวัดภาคปฏิบัติที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด วิธีการที่ใช้มีหลายประเภท ได้แก่ การทดสอบด้วยข้อสอบ การให้ปฏิบัติงานจริง การให้ส่งสิ่งของที่ผลิตได้

5. การกำหนดความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ ความเหมาะสมของผู้วัด ช่วงเวลาที่ทำการวัด ในขั้นตอนนี้ผู้วัดต้องตัดสินใจเกี่ยวกับประเภท ของเครื่องมือที่ใช้ในการวัด การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

6. การกำหนดวิธีการประเมินผล และรายงานผลการวัดทักษะปฏิบัติ กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติ จะยังไม่สิ้นสุดจนกว่าจะมีการประเมินผล และรายงานผลความสามารถในการทำงานของผู้เรียน วิธีการประเมินผลการวัดทักษะมีหลายแบบ คือ การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลแบบอิงความก้าวหน้าของผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2546 : 20) ได้กล่าวถึงการประเมินผลด้านทักษะพิสัยไว้ว่า การประเมินการปฏิบัติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะนั้น เป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะชัดเจน เพราะสาระการเรียนรู้ ศิลปะนั้นส่วนใหญ่ เป็นเรื่องของการแสดงออกของผู้เรียนทั้งสิ้น จึงเป็นการประเมินที่ครูผู้สอน จะเห็นถึงความต่อเนื่องของทักษะ กระบวนการ (รวมทั้งทักษะกระบวนการ การวางแผนในการทำงาน) ความคล่องแคล่ว ซึ่งเป็นองค์รวมของผู้เรียน ในการได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ดังนั้น วิธีการที่จะได้มา ด้วยผลของการประเมิน เทคนิคของการประเมิน ก็คือทักษะปฏิบัติ กระบวนการทำงาน กระบวนการกลุ่ม การปฏิบัติงานฝึก การปฏิบัติงานจริง ฯลฯ

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการ

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2546 : 21 – 22) ได้กล่าวถึงวิธีการและขั้นตอน การดำเนินการว่า ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เน้นการประเมินเป็นเนื้อเดียวควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จนถึง การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ (Unit) ที่จะแตกย่อยออกเป็นกิจกรรมย่อยๆตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Lesson Plan) และในกิจกรรมย่อยนั้นจะต้องมีกิจกรรมหนึ่งที่เป็นกิจกรรมของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีเกณฑ์การประเมินทั้งครูผู้สอน และผู้เรียนร่วมกัน กำหนดว่าจะเป็นอย่างไ ผู้เรียนรู้อะไร ทำอะไรได้ระดับใด จะมีการอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน อย่างละเอียด คือ

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนการขับร้อง

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก
	4	3	2	1	
จังหวะ	ผิดพลาด 1-2 แห่ง	ผิดพลาด 3-4 แห่ง	ผิดพลาด 5-6 แห่ง	ผิดพลาด 7 แห่งขึ้นไป	2
ทำนอง	ผิดพลาด 1-2 แห่ง	ผิดพลาด 3-4 แห่ง	ผิดพลาด 5-6 แห่ง	ผิดพลาด 7 แห่งขึ้นไป	2
อักขระ/ ควบกล้ำ	ผิดพลาด 1-2 แห่ง	ผิดพลาด 3-4 แห่ง	ผิดพลาด 5-6 แห่ง	ผิดพลาด 7 แห่งขึ้นไป	
น้ำเสียง	ชัดเจน ตลอดเพลง	ไม่ชัดเจนเป็น บางแห่ง	เสียงคลุมเครือ เป็นส่วนใหญ่	เสียงคลุมเครือ	2
ความกล้าใน การแสดงออก	แสดงลีลาท่าทางอย่าง สร้างสรรค์และมั่นใจ	แสดงลีลาท่า ทางอย่างมั่นใจ	แสดงลีลาท่า ทาง	แสดงลีลาท่า ทางเพียงเล็กน้อย	2

ระดับคุณภาพ การขั้บร้อง

คะแนน 31 – 40 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 21 – 30 หมายถึง ดี

คะแนน 11 – 20 หมายถึง พอใจ

คะแนน 10 หมายถึง ปรับปรุง

สรุปว่า การวัดทักษะการขั้บร้องเพลงนาฏศิลป์ครั้งนี้ มีประเด็นการประเมิน คือ จังหวะ ทำนอง อักขระ/ควบกล้ำ นำเสียง ความกล้าในการแสดงออก ซึ่งมีระดับการวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ 4 (ดีมาก) 3(ดี) 2 (พอใช้) 1(ปรับปรุง)

3. ความพึงพอใจ

3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือความพอใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิลก (2529, หน้า 321) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ และได้รับการตอบสนองความต้องการนั้น

สลใจ วิบูลกิจ (2534 : 42) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงสภาพอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้นๆ

เจริญ ศาสตราหา (2539 : 12) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่เขาทำอยู่ เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านวัตถุและจิตใจ ถ้าบุคคลใดที่มีความพึงพอใจมากก็จะกระตือรือร้นเต็มใจปฏิบัติงานและทำงานด้วยความอุทิศสหายพยายาม แต่ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลไม่เกิดความพึงพอใจสภาวะการทำงานอย่างกระตือรือร้นหรืออุทิศสหายย่อมลดลง

สุรพล เย็นเจริญ (2543 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความสบายใจเมื่อได้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

ศุภสิริ โสมาเกตุ (2544 : 49) กล่าวว่าไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึคนึกคิด หรือเจตคติในเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรม

ฉัตรชัย ปลัดทองวัน (2545 : 9) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลต่อปัจจัยต่างๆที่ตรงกับความคาดหวังหรือที่ดีตามความคาดหวังของบุคคล

รักพงษ์ วงษ์ธานี (2546 : 65) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น

ภาณุพงศ์ อุ่นเจริญ (2547 : 87) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึงความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

มอร์ส (Morse, 1955 : 27) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากและเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลง หรือหมดไปความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

กู๊ด (Good, 1973 : 384) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงคุณภาพ สภาพหรือระดับของความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องานของเขา

โวลแมน (Wolman, 1973 : 384) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกมีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายตามความต้องการหรือแรงจูงใจ

สรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลในเชิงบวกที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจากการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้าและแรงจูงใจ ซึ่งปรากฏออกมาทางพฤติกรรมและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความพึงพอใจในกิจกรรมหรืองานใด ก็จะเต็มใจทำกิจกรรมหรืองานนั้น ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรืองานนั้นเป็นอย่างดี

3.2 ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

เผชิญ กิจระการ (2542 : 7) ได้พัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่างๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจซึ่งเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นตื้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย
5. ความพอใจ/ความไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย
3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปร 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. คุ้นาสใจเอาจริงเอาจัง/ดูเหนียวหนำ

เฮอริชเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า the motivation hygiene theory โดยกล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

สกอตต์ (Scott, 1970 : 124) มีแนวความคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลในเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

- 2.1 งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และมีความหมายสำหรับผู้ทำ
- 2.2 งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของบุคคล เกิดจากปัจจัยทางด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องได้แก่ด้านความสนใจของงานที่ทำ ประโยชน์หรือรางวัลที่ได้รับ และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยความหมายและทฤษฎีความพึงพอใจนำมาสร้างเป็นแนวประเมินความพึงพอใจใน 5 ด้านดังนี้

1. ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง
2. ด้านกราฟิกและเสียง

3. ด้านตัวอักษรและการใช้สี
4. ด้านแบบทดสอบและแบบฝึกหัด
5. ด้านการออกแบบปฏิสัมพันธ์และการจัดการบทเรียน

4. บริบทของบทเพลง

บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 นี้เป็นบทเพลงไทยที่แต่งบทร้องขึ้นใหม่ โดยยึดทำนองเพลงไทยแต่โบราณไว้ ซึ่งแต่งขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนนาฏศิลป์ไทย โดยผู้แต่งมีวัตถุประสงค์ในการแต่งเพลงดังกล่าวขึ้นเพื่อ ต้องการให้บทเพลงมีเนื้อร้องที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งต้องการให้บทเพลงสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆได้ เช่น วิชาทั่วไป นอกจากนี้บทเพลงดังกล่าวสามารถนำไปจัดการแสดงในวาระต่างๆได้ รวมถึงบทเพลงถวายพระพรด้วย และบทเพลงไทยที่แต่งเนื้อร้องกับทำนองขึ้นใหม่ในรูปแบบดนตรีสากล ที่สามารถนำไปบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆและจัดการแสดงได้ รวมถึงบทเพลงถวายพระพรด้วยเช่นกัน และในการแต่งเพลงทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิธีการแต่งเพลงทั้ง 2 ประเภท ตามหลักแนวคิดและทฤษฎีดังนี้

1 ความหมายของบทเพลง

เรณู โกศินานนท์ (2519 : 69) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทำนองที่ผู้ประดิษฐ์ได้เรียบเรียงไว้ในเพลงหนึ่ง ตามหลักวิชาดนตรีไทย คีตศิลป์ไทย อันประกอบด้วยประโยคของเพลง สัมผัส วรรคตอน

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2532 : 292) ให้ความหมายเกี่ยวกับ บทเพลงไว้ว่าเป็นคำประพันธ์สำหรับขับร้อง

วิญญู ทรัพย์ะประภาและคณะ (2535 : 37) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นบทเพลงที่คีตกวีได้ประพันธ์ขึ้นไว้ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน จะมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และพิธีการอื่นที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์
2. เพื่อใช้ในการแสดง โขน ละคร
3. เพื่อใช้ขับกล่อม หรือการบันเทิง

บทเพลงต่าง ๆ นี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ ประเภทเพลงบรรเลงและประเภทเพลงขับร้อง แต่ละประเภทจะมีลักษณะแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการใช้

สรุปได้ว่าบทเพลง หมายถึงคำประพันธ์สำหรับการขับร้องที่ประพันธ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการของการแต่งคำประพันธ์ อันจะทำให้บทเพลงนั้นเกิดความไพเราะ สละสลวย ตรงตามความต้องการของผู้ประพันธ์

2 ลักษณะของการประพันธ์บทเพลง

การแต่งคำประพันธ์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการแต่งคำประพันธ์ (ประยอม ชองทองและคณะ, 2545 : 1) คำราหลักภาษาไทยที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์

1. อักษรวิธี เป็นคำราหลักภาษาไทยในส่วนที่ว่าด้วยแบบแผนของตัวอักษร “อักษรวิธี” เป็นภาษาบาลี สันสกฤตใช้คำว่า “อักษร” ซึ่งได้แก่ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ตลอดจนการประสมอักษร และวิธีการใช้ตัวอักษร ในการเขียนและการอ่าน

2. วิภาค เป็นคำราหลักภาษาไทยในส่วนที่ว่าด้วยการจำแนก ชนิดของถ้อยคำ ที่เกิดจากการเอาอักษรมาประสมกันออกมาเป็นเสียง หรือพยางค์หรือคำ แล้วให้ความหมายอย่างหนึ่ง (วิ = คำพูด ถ้อยคำ, วิภาค = แบ่งแยก) ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 7 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน

3. วากยสัมพันธ์ เป็นคำราหลักภาษาไทย ในส่วนที่ว่าด้วยลักษณะการเกี่ยวข้อ ของคำต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในวากยวิภาค (วากยะ = ภาษา ถ้อยคำ, สัมพันธ์ = เกี่ยวข้อง) คือ กล่าวถึง ถ้อยคำที่กล่าวออกมาเป็นกลุ่มคำนั้น แต่ละคำทำหน้าที่อย่างไร เกี่ยวข้องกับอื่น ๆ อย่างไร เช่น ทำหน้าที่ประธาน กริยา กรรม หรือส่วนขยายในประโยค

4. นันทลักษณ์ เป็นชื่อคำราหลักภาษาไทย ในส่วนที่ว่าด้วยการแต่งคำประพันธ์ที่เป็นกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบัน เรียกคำประพันธ์เหล่านี้รวมกันว่า ร้อยกรอง

ข้อบังคับในคำประพันธ์

คำประพันธ์โดยทั่วไปมีข้อบังคับสำคัญ 2 ประการ คือ คณะและสัมผัส

1. คณะ หมายถึง การจัดหมวดหมู่ในถ้อยคำแต่ละวรรค แต่ละบาท แต่ละบทของคำประพันธ์แต่ละชนิด ซึ่งแบ่งออกเป็นลักษณะย่อย ๆ ได้ 4 ประการ คือ

1.1 บท คือ ส่วนย่อย คำประพันธ์ร้อยกรองตอน ๆ หนึ่ง อาจมีมากหรือน้อยแล้ว แต่คำประพันธ์แต่ละประเภท

1.2 บาท คือ ส่วนย่อยของคำประพันธ์ แต่ละบท ซึ่งอาจจะมีมากน้อยต่างกันตามประเภทของคำประพันธ์

1.3 วรรค คือ ส่วนย่อยของบาทอีกชั้นหนึ่ง บาทหนึ่ง ๆ ของคำประพันธ์แต่ละประเภทอาจมีตั้งแต่ 1 วรรค หรือมากกว่า แล้วแต่บังคับ

1.4 คำ หรือ พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้ง ๆ หนึ่งจะให้ความหรือไม่ก็ตาม ในตำราฉันทลักษณ์ เรียกว่า 1 คำ คำ (หรือพยางค์) นี้เป็นส่วนย่อยของวรรค วรรคหนึ่ง ๆ จะมีกี่คำก็แล้วแต่ชนิดของคำประพันธ์

2. สัมผัส คือ ลักษณะที่ใช้บังคับคำคล้องจองในการแต่งคำประพันธ์ สัมผัสเป็นสิ่งสำคัญในการแต่งคำประพันธ์ คำประพันธ์ทุกชนิดต้องมีสัมผัส

ชนิดของสัมผัส

สัมผัสของไทยที่นิยมใช้ในการแต่งคำประพันธ์มีอยู่ 2 คู่

คู่ที่ 1

ก. สัมผัสสระ

ข. สัมผัสอักษร

คู่ที่ 2

ค. สัมผัสนอก

ง. สัมผัสใน

ก. สัมผัสสระ คือ คำที่มีเสียงคล้องจองก็ด้วยเสียงสระเดียวกัน ถ้าเป็นคำที่มีตัวสะกด ก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราเดียวกัน

ข. สัมผัสอักษร (สัมผัสพยัญชนะ) คือ คำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงพ้องกัน อาจเป็นคำที่ขึ้นต้นด้วยอักษรเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงสูง ต่ำเข้าคู่กัน หรืออาจเป็นพยัญชนะควบคู่เดียวกันก็ได้ แม้ว่าจะมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน

ค. สัมผัสนอก คือ คำที่สัมผัสกันอยู่นอกวรรคหรือการสัมผัสต่างวรรค หรือสัมผัสต่างบท ซึ่งเป็นสัมผัสบังคับ และสำคัญอย่างยิ่งในการแต่งคำประพันธ์ไทย ทุกประเภท คำที่นำมาสัมผัสกันต้องเป็นสัมผัสสระ ตำแหน่งของสัมผัสนอกจะแตกต่างกันไป ตามชนิดของคำประพันธ์

ง. สัมผัสใน คือ คำที่คล้องจองกันอยู่ภายในวรรคเดียวกัน จะเป็นการคล้องจองด้วยเสียงสัมผัสสระ หรือคล้องจองด้วยสัมผัสอักษรก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมและ ความถนัด หรือความพอใจของผู้ประพันธ์ สัมผัสในนี้ไม่ใช่สัมผัสบังคับ แต่จะช่วยให้บทร้อยกรองไพเราะยิ่งขึ้น

ข้อบังคับในการแต่งร้อยกรองคำประพันธ์

เศรษฐี พลอินทร์ (2542 : 361) กล่าวถึงข้อควรปฏิบัติในการแต่งร้อยกรองคำประพันธ์ไว้ว่า ความรู้ที่ผู้แต่งร้อยกรองพึงมีนั้น ควรเป็นทั้งความรู้รอบและความรอบรู้ ความรู้รอบ หมายถึงว่า ควรจะรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ ที่เห็นได้ง่ายก็คือ ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดี ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ศิลปะ จิตวิทยา ธรรมชาติวิทยา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม เศรษฐกิจการเมือง และสังคม ทั้งนี้มิได้หมายความว่า จะรู้แต่เฉพาะของไทยเท่านั้น แต่ควรจะทราบของชาติอื่นด้วย

ความรู้รอบรู้ หมายความว่า ถ้าจะเรียนรู้สิ่งใดต้องรู้ให้กว้าง รู้ให้ไกล และรู้ให้ลึก หัวข้อยกตัวอย่างสิ่งแวดลอมจากธรรมชาติ ใกล้ตัวเรา คือ แมลงวัน ชนิดหนึ่งธรรมดาเราเรียกว่า แมลงวันหัวเขียว แต่ธรรมชาติของแมลงวันชนิดนี้ หัวมีสีแดง ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าแม้เพียงสิ่งเล็กน้อยเท่าไรก็ตาม ควรจะรอบรู้จริง จึงจะร้อยกรองสิ่งนั้น ๆ ด้วยคำประพันธ์ให้น่าอ่านได้

ความรู้เป็นสิ่งที่อาจจะได้มาทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งบางครั้งก็อาจจะได้มา โดยมิได้ตั้งใจก็มี แต่ทางที่ดีผู้แต่งร้อยกรองควรจะแสวงหาความรู้และเก็บสะสมเอาไว้ให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ ทางที่จะได้มาซึ่งความรู้นั้นมีอยู่หลายทาง เช่น ได้มาจากประสบการณ์ การอ่าน การฟัง การสังเกต และการสนทนากับผู้อื่น เป็นต้น ความรู้ที่ได้มานี้ ถือว่าเป็น “วัตถุดิบ” ซึ่งจำเป็นยิ่งสำหรับการแต่งร้อยกรอง

นอกจากความรู้แล้วผู้แต่งร้อยกรองจะต้องมีจินตนาการ หรือมีความสามารถ สร้างภาพขึ้นในใจได้ และภาพที่เกิดขึ้นในใจนั้น ควรจะต้องเป็นภาพที่ชัดเจนพอสมควร เป็นเรื่องราวที่ประคิดประต่อกันได้

และมีความรู้สึกอย่างจริงจัง และใส่อารมณ์เข้าไปในจินตนาการนั้นด้วย จะเป็นเครื่องชักจูงผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกเป็นไปตามอารมณ์เขียน จินตนาการก็ดี อารมณ์ความรู้สึกก็ดี เป็นสิ่งที่เราสามารถสร้างได้ สะสมไว้ได้เช่นเดียวกับความรู้ จะเห็นได้ว่าในวรรณคดีนิราศทั้งหลาย ที่ไพเราะกินใจนั้น กวีไม่จำเป็นต้องมีคนรัก ผู้งามเลิศฟ้าจริง ๆ นางนั้นอาจเป็นนางในจินตนาการเท่านั้น ผู้ที่จะเขียนหรือแต่งบทประพันธ์หรือร้องกรองให้ได้ดี ต้องหมั่นนั่งสังเกตความเป็นไปของชีวิต มนุษย์ สัตว์ พืช และธรรมชาติแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมต่าง ๆ ในลักษณะที่ผิดไปจากธรรมดา พร้อมทั้งทำจิตใจ และอารมณ์ให้อ่อนไหวตามไปได้ง่าย การสังเกตผิดจากธรรมดา จะยกตัวอย่างของสุนทรภู่ ท่านกล่าวไว้ในนิราศว่า “โอ้เอ็นดูปูไม่มีซึ่งศิระชะ หรือทิ้งแต่ตัว ตัวตายกลางสายชล (เมงดา) และ เวทนานวรนออ่อนน้อยน้อย” เหล่านี้จะเห็นว่าผิดจากธรรมดา เพราะเราเห็นจนเคยชิน แต่ไม่เคยคิดว่า “ปูไม่มีศิระชะ” หรือ เราไม่เคยสงสัยว่าเมงดาตัวผู้ ที่ต้องเกาะหลังตัวเมียเที่ยวเล่นโคล กลีบคูหมื่น ถึงกลับนำไปเปรียบเทียบกับผู้ชายที่เกาะผู้หญิงกิน ว่าผู้ชายเมงดา หรือถ้าเราเห็นลูกลิงก็มีความรู้สึกว่า ลิงนั้นซุกซน หลุกหลิกไม่อยู่นิ่งได้ ถึงกับนำเด็กซุกซนมาเปรียบเทียบกับ ลิงยังกับลิง ไม่เคยคิดเวทนายอย่างท่านสุนทรภู่เห็น อันนี้แหละคือ การเห็นผิดธรรมดาของกวี และเป็นสิ่งที่เราสร้างให้บังเกิดขึ้นได้ ผู้แต่งร้อยกรองจะต้องพยายามหัดคิด หัดฝัน และหัดสร้างจินตนาการให้ชินจนคิดเป็นนิสัย ต้องหมั่นสังเกตความเป็นไปของชีวิต สิ่งสำคัญ ประการสุดท้ายคือ ผู้แต่งร้อยกรองจะต้องนำความรู้ความคิดหรือจินตนาการของตนเองออกมาให้ได้ และในลักษณะที่งดงาม นั่นคือจะต้องรู้จักรูปแบบของร้อยกรองเป็นอย่างดี รู้จักเลือกประเด็นมาเขียนและสรรหาคำและความมาใช้ให้เหมาะสม ให้เป็นที่สนใจแก่ผู้อ่านผู้ฟัง จะต้องแสดงความเป็นตัวของตัวเองให้ปรากฏออกมาใน บทร้อยกรองนั้นแต่การกระทำจะบรรลุผลสำเร็จได้ เมื่อผู้แต่งได้เตรียมอุปกรณ์ในการแต่ง คือถ้อยคำไว้พร้อมแล้ว และหมั่นฝึกฝนด้วยความตั้งใจ

ผู้ประพันธ์ควรมีการเตรียมตัว ดังต่อไปนี้

1. เตรียมคำ คำที่ควรเตรียมไว้ใช้ในการเขียนกลอนมีหลายชนิดที่สำคัญคือ คำไวพจน์ ซึ่งได้แก่คำที่มีรูปต่างกันแต่ความหมายเหมือนกัน หรือต่างกันน้อยที่สุด เช่น ไวพจน์ของคำว่าสตรี นางคราญ นางนุช กานดา นารี นางเยาว์ ฯลฯ คำชนิดนี้มีประโยชน์ในการแต่งร้อยกรองมาก เพราะนอกจากจะใช้เพื่อการสัมผัสแล้ว ยังช่วยให้มีหลากคำหรือหลายคำอีกด้วยคำประพันธ์ทุกชนิดจะต้องมีหลายคำเพื่อที่จะให้ได้บทกวีที่เรียกว่าร้อยกรองได้ไพเราะ
2. เตรียมเนื้อหา เนื้อหาเป็นเรื่องที่อาจจะใช้เขียนเป็นคำประพันธ์หรือบทร้อยกรองมีหลายประเภท เช่น เกี่ยวกับชีวิตคน ความรักเกี่ยวกับสังคม การเมือง การสวดดี การปลอบขวัญปลุกใจให้รักชาติ ความงามของธรรมชาติ ความงามของสถานที่บ้านเมือง ความรู้สึกในด้านกตัญญู การสั่งสอน ฯลฯ เนื้อเรื่องควรจะเป็นเรื่องราวที่เป็นสาระและทศนะที่ลึกซึ้ง มีคุณค่าชวนให้คิด

หรือทั้งปัญหาให้เป็นที่ขบคิดแก่ผู้อ่าน หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ทางใดทางหนึ่งแก่ผู้อ่าน

3. เตรียมวิธีการแต่ง ถ้าจะแต่งคำประพันธ์หรือร้อยกรอง บทกวีนิพนธ์ชนิดใดจะศึกษาลักษณะพิเศษของคำประพันธ์ชนิดนั้นจนเกิดความเคยชินและเข้าใจลีลาจังหวะนั้น ๆ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียน

1. เขียนตามหัวข้อที่กำหนดไว้
2. เขียนให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของร้อยกรองแต่ละประเภท
3. ดำเนินเรื่องหรือข้อความให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดไป
4. ระวังการใช้ถ้อยคำอย่าใช้คำแผลงหรือคำตัดคำที่พิสดารออกไป
5. ไม่ใช่คำเปล่าประโยชน์คือเขียนให้กระชับรัดกุม และได้เนื้อหาสาระ
6. ใช้คำให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและลักษณะคำประพันธ์
7. ใช้สำนวนโวหารให้ถูกต้องตามความหมายพยายามหลีกเลี่ยงคำที่ไม่ทราบความหมายแน่ชัดหรือสำนวนภาษาที่ใหม่เกินไป
8. มีความคิดริเริ่มที่สร้างสรรค์ที่แปลกและใหม่ที่เป็นของตนเองลงในบทร้อยกรอง
9. ทำให้ร้อยกรองนั้นๆมีความไพเราะทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้อ่านด้วยการขัดเกลาถ้อยคำสำนวน และสัมผัสให้ราบรื่น เนื้อหาควรจะน่าสนใจหรือมีลักษณะเร้าความคิด อารมณ์ และจินตนาการ ผู้แต่งต้องหมั่นแต่ง หมั่นฝึกฝนและหาความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติมอยู่เสมอและบทร้อยกรองที่เขียนขึ้นนี้นอกจากสนองความต้องการของตนแล้วควรจะยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นด้วย

คุณสมบัติของนักแต่งเพลงที่ดี (เขตต์อรัญ เลิศพิพัฒน์ 2545 : 24-28) มีดังนี้

1. มีความรู้เบื้องต้นในเชิงฉันทลักษณ์

- 2.มีความสามารถเบื้องต้นในการร้องเพลง
- 3.มีความสามารถในการจับความรู้สึกหรืออารมณ์ของทำนองเพลง
- 4.มีความสามารถในการเล่นดนตรีหรือสามารถฟังเสียงของดนตรีได้ดี
- 5.มีความสามารถในการเขียนข้อความที่สั้นและกะทัดรัด

ลักษณะของเนื้อเพลงที่ดี (เขตต์อรรถุ เลิศพิพัฒน์ 2545 : 43) มีดังนี้

1. โครงเรื่องดีคือ โครงเรื่องที่เมื่อนำมาเสนอเป็นเพลงแล้วสื่อความหมายชัดเจนแสดงอารมณ์ของผู้ที่ร้องเพลงนั้นได้อย่างที่ต้องการแสดงออกมา
2. ขึ้นต้นดี เพลงที่ขึ้นต้นดีประสบความสำเร็จไปครั้งหนึ่งแล้วประโยชน์หรือวลีแรกของเพลงจึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า”โครงเรื่องดี”วิธีการเริ่มต้นที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟังนั้นเริ่มจากวิธีคิดง่ายๆคือเมื่อเริ่มต้นแต่งเพลงถามตัวเองว่า

เราพูดถึงใคร

เราพูดถึงอะไร

เราพูดถึงเมื่อไร

เราพูดถึงที่ไหน

ใครคือผู้ฟัง

โดยธรรมชาติเมื่อได้ยินเสียงที่สื่อความต่างๆ ประสาทสัมผัสของเราจะมีการตอบรับตามสัญชาตญาณของผู้ที่อยากรู้อยากเห็นว่ามิมะไรเกิดขึ้นกับสิ่งที่ได้ยิน การตอบรับนั้นจะแสดงออกมาในรูปของคำถามว่า “ใครพูด” “พูดทำไม” “พูดให้ใครฟัง” ฯลฯ นักแต่ง เนื้อเพลงมีหน้าที่ชักนำให้ผู้ฟังสนใจในวลีแรกของเนื้อเพลงเพื่อนำผู้ฟังไปสู่จุดสุดท้ายของเพลงอย่างสุนทรีย์

3. ชื่อเพลงดี เนื้อเพลงที่ดีนอกจากจะมีโครงสร้างดีและขึ้นต้นดียังต้องมีชื่อเพลงที่ดีอีกด้วย “ชื่อนั้นสำคัญไฉน” สำหรับการแต่งเพลงชื่อเพลงสำคัญอย่างยิ่งบางครั้งผู้ฟังอาจจะสนใจเพลงนั้นๆ โดยที่ยังไม่เคยฟังเพลงนั้นเลย

3. การสร้างบทเพลง

การสร้างบทเพลงนี้ เป็นการสร้างงานชิ้นใหม่ ซึ่งเป็นงานที่จะต้องนำเอา บทเพลง และ การบูรณาการสาระการเรียนรู้ มาประสมกันให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา โดยอาศัยทฤษฎีการสร้างดังนี้

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (constructionism)

(ทิสนา แคมณี, 2545 : 96 – 98)

ก. ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎี “Constructionism” เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) เช่นเดียวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ผู้พัฒนาทฤษฎีนี้คือ ศาสตราจารย์ ซีมัวร์ เพเพอร์ท (Seymour Papert) แห่งสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology) เพเพอร์ทได้มีโอกาสร่วมงานกับเพียเจต์และได้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นมาให้ในวงการศึกษา

แนวความคิดของทฤษฎีนี้คือ การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิด และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลก ก็หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเองนั่นเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้ จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี นอกจากนั้นความรู้ที่สร้างขึ้นเองนี้ ยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ข. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการเรียนการสอน

เนื่องจากทฤษฎี “Constructionism” และ “Constructivism” มีรากฐานมาจากทฤษฎีเดียวกัน แนวคิดหลักจึงเหมือนกัน จะมีแตกต่างกันบ้าง ก็ตรงรูปแบบการปฏิบัติซึ่ง “Constructionism” จะมีเอกลักษณ์ของตนในด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการให้ผู้เรียนสร้างสาระ

การเรียนรู้ และผลงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพเพอร์ท์และคณะวิจัยแห่ง M.I.T. (บุปผชาติ ทัพพิการณ ใน วชิรราชวิทยาลัย, 2541 : 1-7) ได้ออกแบบวัสดุและการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสสร้างความรู้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ

แม้ว่าผู้เรียนจะมีวัสดุที่เหมาะสม สำหรับการสร้างความรู้ได้ดีแล้ว แต่ก็อาจไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ ที่ดี สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญมากอีกประการหนึ่งก็คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งควรมีส่วนประกอบ 3 ประการ คือ

1. เป็นบรรยากาศที่มีทางเลือกหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ เนื่องจาก ผู้เรียนแต่ละคนมีความชอบและความสนใจ ไม่เหมือนกัน การมีทางเลือกที่หลากหลายหรือการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่สนใจ จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิดการกระทำและการเรียนรู้ต่อไป
2. เป็นสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ เช่น มีกลุ่มคนที่ มีวัย ความถนัดความสามารถ และประสบการณ์แตกต่างกัน ซึ่งจะเอื้อให้มี การช่วยเหลือกันและกัน การ สร้างสรรค์ผลงานและความรู้ รวมทั้งการพัฒนาทักษะทางสังคมด้วย
3. เป็นบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร เป็นกันเอง บรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สบาย ใจ จะเอื้อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน “Consturctuionism” นี้ มีผู้นำมาใช้ใน ประเทศไทย เมื่อไม่นานมานี้ บุคคลที่เป็นผู้นำแนวคิดนี้มาใช้จริงจิงเป็นรูปธรรม คือ ศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช (วชิรราชวิทยาลัย, 2542 : 8 – 10) ได้นำทฤษฎีนี้มาศึกษาวิจัยและใช้ในการสอนของ วชิรราชวิทยาลัยมาประมาณ 2 ปี ปรากฏว่าได้ผลดีเป็นที่น่าสนใจมาก

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541 : 14 – 16) ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการ สร้างสรรค์ชิ้นงาน “Constructionism” สรุปได้ดังนี้

1. Constructuionism” หมายถึง การแสวงหาและการได้ความรู้ด้วยการลงมือทำเอง เป็นการสร้าง หรือทำอะไร ก็ตามที่ผู้สร้างทำนั้นได้จากกระบวนการทำนั้น

2. การสร้างทำอะไรด้วยตนเองนี้ ผู้ทำต้องคิดก่อนทำ ระหว่างทำ หากติดขัดก็หาทางแก้ไข การหาทางแก้ไขนี้ก็ต้องคิด เมื่อผ่านอุปสรรคขัดข้องไปได้ ก็จะเกิดความรู้สึกลึกซึ้ง ภูมิใจเป็นการทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

3. ในกระบวนการเรียนรู้ด้วยการคิดเองทำเอง ผู้เรียนสามารถสอบถาม ขอความช่วยเหลือ ดูตัวอย่างจากผู้อื่นได้ แต่ต้องเป็นเพียงส่วนประกอบของการคิดเองทำเอง ทำให้เกิดการนับถือผู้อื่นด้วย

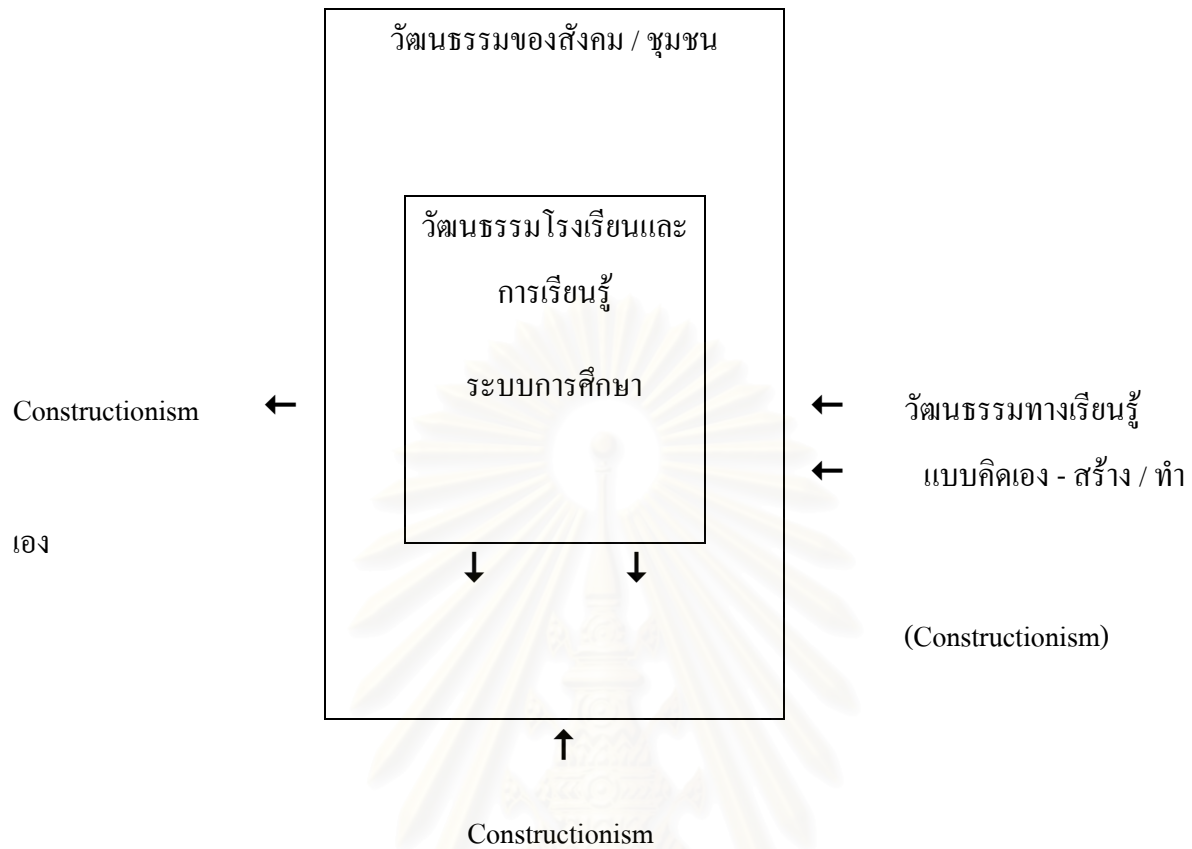
4. การคิดเอง – สร้าง/ทำเองนี้ เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาส กำหนดทางเลือกเอง เพราะตัวเขาเองเป็นผู้ควบคุมกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเป็นการทำให้คนเราเข้าใจและเน้นความสำคัญของการที่มนุษย์เราต้องวางแผนสิทธิในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง (Self – determination)

5. “Constructivism” ที่อาศัยคอมพิวเตอร์และโปรแกรม Microsoft Word ช่วยนั้น ทำให้ผู้เรียนรู้ร่วมมือกันได้ พร้อม ๆ ไปด้วยกับการแข่งขันทำผลงานโดยไม่ขัดแย้งเป็นปฏิปักษ์กัน หากช่วยเหลือกัน ทำให้บรรยากาศของห้องเรียนเป็นห้องเรียน มีการแลกเปลี่ยนความเห็นพูดคุยกันได้ การคิดเอง – สร้าง/ ทำเอง เป็นการแข่งกับตัวเอง

6. “Constructionism” ก่อให้เกิดการประสานระหว่างสุนทรียภาพ (aesthetics) กับเทคโนโลยี ซึ่งแต่เดิมเป็นไปได้

7. ไม่เป็นความจริงที่ว่า แนวทางและวิธีการเรียนรู้แบบคิด – สร้าง / ทำเอง ขัดกับวัฒนธรรมไทย เพราะวัฒนธรรมไทย (culture) ของสังคมกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ เป็นคนละเรื่องกัน วัฒนธรรมของสังคมไทยมีลักษณะอ่อน ปรียบดั่งง่ายและเป็นประโยชน์นิยม อะไรที่เป็นประโยชน์ใช้สอยได้ คนไทยจะรับไว้ รวมทั้งนวัตกรรม (innovation) ด้วย ยิ่งเด็ก ๆ ด้วยแล้วยิ่งรับสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่าย เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรม (Culture) อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมที่เป็นบริบทของสังคม หรือชุมชน (culture in context of society or community)
2. วัฒนธรรมของโรงเรียน หรือวัฒนธรรมการเรียนรู้ (culture of school or culture of learning)

ภาพ 2 วัฒนธรรมของสังคม/ชุมชนกับการเรียนรู้แบบใหม่

ที่มา : (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541: 15)

ตามภาพนี้ Constructionism ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ สามารถผ่านวัฒนธรรมของสังคม ชุมชนได้ เพราะวัฒนธรรมไทยมีสถานะซึมซับและเปิดโอกาสให้กระแสใหม่ผ่านได้ง่าย (permeable)

สำหรับบทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 ที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีและหลักการที่กล่าวมาในตอนต้นนี้ ประกอบด้วยเนื้อเพลงไทย ทำนองไทยโบราณของเก่า จำนวน 9 เพลงและเพลงสากลเนื้อร้องเพลงไทย ทำนองสากล จำนวน 3 เพลง ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก ข

5.เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะของงานศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรัชญาศิลปะจากทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของคอลลิงวูด (Collingwood) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศิลปินมีความสำคัญมากกว่าช่างฝีมือ คือ ความสามารถในการรับรู้ความงาม และการถ่ายทอดเป็นงานศิลปะจากความซาบซึ้งต่อความงามนั้น ทักษะและความรู้มักใช้ในงานช่าง แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการใช้พัฒนางานศิลปะ ศิลปินต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการด้วย คุณค่าของสุนทรียศาสตร์ที่มีผลต่อการรับรู้ คือ การส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้นับว่ามีความสำคัญทั้งทางศาสตร์และศิลป์

อุษา สมฤกษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน นานุชสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนนานุชสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ได้แก่ การสอนทำรำ ต้นแบบ การคิดสร้างสรรค์ทำรำอย่างอิสระ บรรยายภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการประเมินผลย้อนกลับ ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน คือ การนำเข้าสู่เนื้อหา การฝึกปฏิบัติ ฝึกการสังเกตและการวิเคราะห์ การฝึกคิดประดิษฐ์ทำรำอย่างอิสระ การนำเสนอผลงานเชิงสร้างสรรค์ การสรุปและการประเมินผล แบบวัดนานุชสรรค์ที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ทำรำ จากกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ลีลาทำรำ การปรับปรุงทำรำเดิม การจินตภาพและจินตนาการ ด้วยการบันทึกทำรำที่ประดิษฐ์ขึ้นในแบบทดสอบตามเวลาที่กำหนด ลักษณะเด่นของแบบวัดนานุชสรรค์คือการวัดความสามารถของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในการสร้างสรรค์ทำรำ หาค่าบรรทัดฐานจากการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาสาขานาฏศิลป์ไทยชั้นปีที่ 1-4 ทั่วประเทศ จำนวน 800 คน สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนนานุชสรรค์เป็นวิธีการสอนที่เน้นการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ภาคทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริง เพิ่มกิจกรรมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ สังเกต และฝึกการคิดสร้างสรรค์ทำรำ ด้านบรรยายการเรียนการสอน กระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น สร้างความเชื่อมั่นในตนเองด้วยการให้นักศึกษาสร้างสรรค์ทำรำและแสดงออกอย่างอิสระ การนำรูปแบบการเรียนการสอนนานุชสรรค์ไปใช้ สรุปผลการทดลองเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

1. หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยสูงกกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองสูงกกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วนิดย์ มณีรัตน์ (2545 : 50) ได้คิดสร้างสรรค์ผลงานการประดิษฐ์ทำรำประกอบการแสดงในชุด “ระบำไข่เค็มดินสอพอง” จากการเฝ้าสังเกตการพัฒนาการเรียนการสอนระบำไข่เค็มดินสอพองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนเทศบาล บ้านท่าหิน เห็นว่านักเรียนทุกคนมีความพยายาม มีความสนุกสนาน ได้รับความรู้สามารถพัฒนาการแสดงทำรำได้ดีเป็นอย่างมาก เมื่อตอนก็นำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าจากชมรมแม่บ้านกองพันปฏิบัติการจิตวิทยาแรก ๆ นักเรียนจะฟังอธิบายการทำไข่เค็มดินสอพองอย่างสงบเสียงมเรียบร้อยแต่ไม่ค่อยกระตือรือร้น เมื่อกลับมาโรงเรียนผู้รายงานได้อธิบายถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทยหลาย ๆ อย่างให้นักเรียนเลือก ปรากฏว่านักเรียนเลือกระบำไข่เค็มดินสอพอง เมื่อผู้รายงานได้ใช้ทำนองดนตรีประกอบกับทำรำ โดยฝึกซ้อมไปที่ละขั้นตอน ผลกลับปรากฏว่านักเรียนมีความชื่นชอบและเห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีความขยันในการฝึกซ้อมโดยจับเป็นคู่ เป็นกลุ่มโดยช่วยต่อทำให้กันและกัน เข้าเรียนตรงเวลา มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้การเรียน การแสดงระบำไข่เค็มดินสอพองพัฒนาไปอย่างมาก นักเรียนทั้งหมด 36 คน จะแบ่งกลุ่มคละกันไประหว่างคนเก่งปานกลาง และอ่อนแล้วช่วยกันฝึกซ้อมทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ และช่วยเหลือกัน

วรรณิณี สมชนะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นทำรำ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นทำรำ รายวิชานาฏศิลป์ไทย 2 ศ 0216 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์สูงกว่าร้อยละ 15 ประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์โดยรวมเป็น 90.68 : 87.58 แบบประเมิน เจตคติต่อการเรียนรายวิชานาฏศิลป์ไทย 2 ศ 0216 อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไทย 2 ศ 0216 อยู่ในระดับดี และดีมาก และแบบประเมินการสอนของครูอยู่ในระดับ ดี

จากผลการวิจัยของนักการศึกษาในประเทศพบว่า การประดิษฐ์ท่ารำเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาใหม่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานในการประดิษฐ์ท่ารำ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่จัดทำขึ้นมาใหม่ก็เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดีมีคุณค่า สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

คอร์โรที อแอนเดอร์สัน (Anderson, <http://www.lib.uom/dissertaions/fullcit/9967432>) ได้ศึกษาการเต้นรำโดยใช้จินตนาการจากบทกลอน ร้อยแก้วและการแสดงละครของโซโลกูช (Fedor Kuzmich Sologub) โดยการวิเคราะห์จากบทความและหลักการทางสุนทรียะของเขา ซึ่งทำให้เกิดจินตนาการในการเต้นรำ ที่มีความแตกต่างไปจากธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะที่สัมพันธ์กันระหว่างการร้องเพลงและการเต้นรำอย่างอิสระ นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ที่ทำให้เกิดความหมายในการเต้นรำ ซึ่งทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และถือเป็นหัวใจของแนวคิดของโซโลกูช (Sologub) บทสรุปของงานวิจัยนี้คือการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้จินตนาการในการประดิษฐ์ท่ารำในลักษณะของศิลปะร่วมสมัย และยังเสนอแนะว่าแนวคิดในการจัดการแสดงของโซโลกูช (Sologub) นี้ ยังสามารถนำไปใช้กับบัลเลต์ (Ballet)ร่วมสมัย ซึ่งเป็นการจัดการแสดงในแนวใหม่ได้ดี

กุสฮอลเวนดี (Wendy, <http://www.lib.uom/dissertaions/fullcit/ 3168576>) การศึกษาของครูที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องของสุขภาพและการเต้นรำ จุดประสงค์ของการศึกษาเรื่องนี้ คือการแสดงองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งประกอบด้วย แหล่งข้อมูลของครูในระดับ 6 ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพการเต้นรำ ผู้ที่ใช้ในการทำวิจัยประกอบด้วยสมาชิกของสมาคมสุขภาพชาว Texas สมาคมด้านสุขภาพ สมาคมด้านการพักผ่อนและเต้นรำ ทุกคนมีความเห็นตรงกันโดยมีการตอบคำถาม ทั้ง 4 ข้อ ซึ่งคำถามจะถูกแจกไปยังสมาชิกของสมาคม การศึกษาแบ่งเป็น 2 รอบ ในรอบแรกผู้ตอบคำถามจะตอบคำถามทั้ง 4 ข้อ ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับการเต้นรำขั้นพื้นฐาน คือ 1. 10 องค์ประกอบที่สำคัญของการเคลื่อนไหว 4. วิธีการต่าง ๆ ที่การเต้นรำจะช่วยด้านสุขภาพและการดำเนินชีวิต รอบ 2 ประกอบไปด้วยคำตอบจากผู้ร่วมจากกลุ่มแรก โดยการจัดกลุ่มตามคำถามและตามบริบทผู้เข้าร่วมจะตอบคำถามโดยใช้คำถามชนิด 5 ระดับ ให้ผู้ตอบคำถามแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความสำคัญของแต่ละข้อที่เกี่ยวเนื่อง

กับการเต้นรำในระดับพื้นฐาน รวมทั้งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับศิลปะทั้ง 4 ข้อ และส่วนประกอบทั้ง 4 ข้อนี้ยังมีส่วนประกอบที่สำคัญเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันไปถึงการสอนแบบก้าวหน้าสำหรับการใช้อุปกรณ์

การเต้นรำโดยการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คือ การเต้นรำเพื่อการพักผ่อน การเต้นรำคู่ การเต้นรำเพื่อออกกำลังกาย จากข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมการวิจัย จากการวิจัยพบว่าความเกี่ยวเนื่องของ สุขภาพและการเต้นรำและยังเป็นข้อมูลที่จะนำไปให้เกิดการผลิตท่าทาง ต่าง ๆ ที่เป็นหลักให้กับผู้ที่ ต้องการนำข้อสรุปของการวิจัยนี้ไปใช้ต่อไป

อาร์เน็ต แอนเจอร์รา, มาเรีย (Marie, <http://www.lib.uom/dissertations/fullcit/1424788>) การศึกษา ทำเต้น 4 ท่า ได้ผลิตขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนระดับปริญญาเอก โดยมีการประดิษฐ์ท่าเต้น ขึ้นใหม่ มีดังนี้ 1. การใช้การเคลื่อนไหวแบบใหม่เพื่อสร้างดนตรีรวมทั้งท่าทาง 2. การใช้บัลเลต์ (Ballet) และลักษณะท่าทางการเคลื่อนไหวในการสร้างท่าเต้นรำพื้นเมืองเกี่ยวกับการวาดภาพซึ่งนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน 3. การเคลื่อนไหวแบบใหม่และท่าทางหน้าตาที่บ่งบอกถึงความรู้สึกเพื่อบรรยายถึงอารมณ์ ระหว่างผู้เต้นรำและคู่เต้นรำ 4. การเต้นรำโดยใช้ท่าทางของท่าฮิป – ฮอป (Hip - Hop) และท่าทางของ บัลเลต์ (Ballet) มาผสมกัน จากการวิจัยพบว่า ในการประดิษฐ์ท่าผสมผสานกันนั้นการใช้การเคลื่อนไหว แบบใหม่เพื่อสร้างดนตรีรวมทั้งท่าทางการใช้บัลเลต์ (Ballet) และลักษณะท่าทางการเคลื่อนไหวในการ สร้างท่าเต้นรำพื้นเมืองเกี่ยวกับการวาดภาพซึ่งนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน การเคลื่อนไหวแบบใหม่และ ท่าทางหน้าตาที่บ่งบอกถึงความรู้สึกเพื่อบรรยายถึงอารมณ์ระหว่างผู้เต้นรำและคู่เต้นรำ มีความสัมพันธ์กัน ส่วนการเต้นรำโดยใช้ท่าทางของท่าฮิป – ฮอป (Hip - Hop) และท่าทางของบัลเลต์มาผสมกัน มีความ ขัดแย้งกันไม่สามารถนำมาผสมกันได้

จากผลการวิจัยของนักการศึกษาในต่างประเทศที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประดิษฐ์ท่าเต้นรำขึ้นมา ใหม่ สรุปได้ว่า การประดิษฐ์ท่าเต้นรำขึ้นใหม่นั้น นับเป็นจินตนาการที่สร้างสรรค์ของผู้คิดประดิษฐ์ และการเต้นรำจะต้องมีการขับร้องและนำดนตรีเข้ามาประกอบเพราะมีลักษณะที่สัมพันธ์กัน อีกประการ หนึ่งการประดิษฐ์ท่าเต้นรำ นั้นถ้าผสมผสานกันไม่ว่าจะเป็นท่าเต้นรำพื้นเมือง ท่าบัลเลต์ (Ballet) ก็ทำให้ การถ่ายทอดความรู้ได้มีประสิทธิภาพ เกิดความคิดรวบยอดเพิ่มความสามารถในการจดจำได้มากขึ้น และ ทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดประดิษฐ์ท่าเต้น ทำรำได้ต่อไป

บทเพลงสื่อการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ที่มีแนวความคิดสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
นักการศึกษาของไทยและของต่างประเทศ นับเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทำให้นักเรียนมีความสนใจ
ในการเรียนเพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ ที่ผสมผสานในการสร้างสรรค์
บทเพลงขึ้นใหม่ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่จัดทำขึ้นมาใหม่
ก็เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดีมีคุณค่าสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากยิ่งขึ้น
และบทเพลงดังกล่าวสามารถนำไปประกอบการแสดงได้จริง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา 2) เพื่อพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระวิชาและ 3) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 29 คน และครูผู้เข้ารับการอบรมผู้ปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นตัวแทนครูสอนนาฏศิลป์ทั่วประเทศ จำนวน 400 คน

การนำเสนอรายละเอียดการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) : พัฒนาสื่อ

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : ทดลองใช้สื่อ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research): ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระศิลปะ ด้วยการศึกษาค้นคว้าความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา โดยการนำบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 ซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้นจำนวน 10 เพลงที่ปรากฏในภาคผนวก ที่ผู้วิจัยแต่งบทเพลงด้วยตนเอง แล้วนำมาทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และครูสอนนาฏศิลป์ที่เข้ารับการอบรม โดยผู้วิจัย บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 มีสาระและความหมายเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่เน้นลงไปในการคิดสอนใจ คุณธรรม กิริยามารยาท การแสดงออกซึ่งความเคารพ ความกตัญญูคุณเวที และความงาม เนื้อหาของบทเพลงทั้งสิ้นที่กล่าวมาล้วนเกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร และบทเพลงดังกล่าวเป็นบทเพลงที่ผู้วิจัยแต่งขึ้น เพื่อจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมที่ผู้วิจัยดำเนินการสอนอยู่ ผู้วิจัยนำบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 มาทดลองสอนกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมก่อน และต่อจากนั้นจึงนำไปทดลองสอนให้กับครูสอนนาฏศิลป์ที่เข้ารับการอบรมกับผู้วิจัยอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบผลของการทดลองที่นำบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 ที่ผู้วิจัยแต่งบทเพลงขึ้นมาใหม่โดยใช้ทำนองเดิมมีผลเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้สอบถามนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมและครูสอนนาฏศิลป์ที่เข้ารับการอบรม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ในบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ต่อไปตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่สอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา

2. ศึกษาความต้องการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษา เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และรูปแบบหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถาม

3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องสื่อประกอบการเรียนการสอน นาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา จากผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ด้วยการ สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มกับ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการ สถานศึกษา

4. ศึกษาสาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลเกี่ยวกับสื่อประกอบการเรียน การสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาจากผู้รู้ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

จากการดำเนินงานในขั้นต้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มา ทำการพัฒนาบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ขึ้นมาใหม่ตามความต้องการที่ได้มาจากข้อมูลขั้นที่ 1 จากนั้นนำบทเพลงชุดที่ 2 ที่แต่งขึ้นใหม่จากการ พัฒนาจากบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 มาทำการหาประสิทธิภาพก่อนนำไปทดลองใช้จากผู้เชี่ยวชาญตาม ขั้นตอนในพัฒนาต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) : พัฒนา

การดำเนินการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ในระดับประถมศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาสื่อซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน 1) การพัฒนาสื่อฉบับร่าง 2) ประเมินสื่อฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) การปรับปรุงสื่อฉบับร่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาสื่อ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะต่างๆที่ผ่านมาร่วมกันวิเคราะห์แล้ว ดำเนินการพัฒนา

2. การประเมินสื่อฉบับร่าง เมื่อสร้างสื่อฉบับร่างเสร็จ มีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของสื่อ ก่อนนำไปทดลองใช้ โดยตรวจสอบด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของ โครงสร้างสื่อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สิ่งที่ต้องตรวจสอบ คือส่วนประกอบของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ได้แก่ 1) ความสำคัญ 2) วิสัยทัศน์ 3) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 4) สาระการเรียนรู้ 5) คำอธิบายรายวิชา 6) โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน 7) แนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้ 8) แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ และสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด

2.2 ผู้วิจัยนำสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาฉบับร่างที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตามที่ปรากฏในภาคผนวก

ในการตรวจสอบคุณภาพสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้วยบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาฉบับ

ร่างโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในทุกด้าน ดังนี้

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหา และระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

2.2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ คือแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องสื่อฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประกอบด้วยประเด็น และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของส่วนประกอบต่างๆของโครงร่างสื่อและข้อเสนอแนะ (ดูในภาคผนวก)

2.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นพร้อมทั้งสื่อฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของสื่อฉบับร่างโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านส่วนประกอบของสื่อฉบับร่างโดยคำนวณค่า IOC ซึ่งได้ค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของสื่อ เหมาะสมสำหรับการนำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญให้มีการตรวจสอบ และปรับปรุงการใช้ภาษา

3. การปรับปรุงสื่อฉบับร่าง นำผลการประเมินสื่อฉบับร่างของผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงสื่อ เพื่อให้สื่อมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้ตั้งขั้นต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2
2. แบบสอบถามทักษะนาฏศิลป์ จำนวน 1 ชุด
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง จำนวน 10 ข้อ
4. แบบสอบถามประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา จำนวน 13 ข้อ
5. . แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่เข้าอบรมที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง จำนวน 14 ข้อ

แบบสอบถามในข้อที่ 4 และข้อที่ 5 เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 สเตล โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การหาระดับความพึงพอใจต่อแบบสอบถามที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง แบ่งเป็น 5 ระดับอ้างอิงใน ประคอง กระณสูตร 2538 : 77

คะแนนเฉลี่ย $4.50 - 5.00 = 5$ หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย $3.50 - 4.49 = 4$ หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย $2.50 - 3.49 = 3$ หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย $1.50 - 2.49 = 2$ หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย $1.00 - 1.49 = 1$ หมายถึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่กล่าวมาทั้ง 5 ข้อนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสร้างขึ้นเอง โดยสร้างจากประสบการณ์องค์ความรู้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและผลที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มีวิธีการสร้างดังนี้

1. บทเพลงนาฏศิลป์ ชุดที่ 2

เพลงไทยเพื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 2 เป็นบทเพลงที่แต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่โดยใช้ทำนองเพลงไทยเดิมตามแบบโบราณ กับเพลงที่แต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่ตามหลักการแต่งเพลงของดนตรีสากล จำนวน 11 เพลง เพลงที่ 1 – 9 เป็นเพลงที่แต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่โดยใช้ทำนองเพลงไทยเดิมตามแบบโบราณ และเพลงที่ 10 เป็นเพลงไทยที่บรรเลงด้วยดนตรีสากล (เนื้อเพลงเดียวกับบทเพลงที่ 7) เพลงที่ 11 – 12 เป็นเพลงแต่งเนื้อร้องและทำนองขึ้นใหม่ตามหลักการแต่งเพลงของดนตรีสากล ดังนี้

1. เพลงหมู่กมร	ทำนองเพลงเขมรกำปอ
2. เพลงเด็กน้อย	ทำนองลาวจ้อย
3. เพลงเพลินเพลงเต็นรำ	ทำนองชวา
4. เพลงสอนน้อง	ทำนองเพลงด้อยตริง
5. เพลงคุณธรรมเด็กไทย	ทำนองพม่ากลองยาว
6. เพลงอาศิรวาทราชสดุดี	ทำนองลาวต่อนก
7. เพลงเทิดไท้องค์ราชันย์	ทำนองเพลงแขกเชญเจ้า (ดนตรีไทย)
8. เพลงสดุดีมหาราชนี	ทำนองสร้อยเพลงออกลาวต่อนก
9. เพลงถวายราชสดุดี	ทำนองเวสุกรรมออกเพลงสะสม
10. เพลงเทิดไท้องค์ราชันย์	ทำนองเพลงแขกเชญเจ้า(ดนตรีสากล)

11. เพลงคุณธรรมประจำใจ	ทำนองสากลแต่งขึ้นใหม่
12. เพลงไทยรักในหลวง	ทำนองสากลแต่งขึ้นใหม่

ขั้นตอนการสร้างสื่อการสอนนาฏศิลป์ด้วยบทเพลง

1. ศึกษาความสนใจวัยของเด็กที่มีผลต่อการฟังเพลงและการร้องเพลง
2. ศึกษาทฤษฎีการแต่งเพลงสำหรับเด็ก
3. ศึกษาภาษาที่ใช้แต่งเพลงเด็กโดยนำเนื้อหาของบทเพลงมาบูรณาการตามสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับทำนองเพลงที่จะใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์
4. ร่างบทเพลงพร้อมกับใส่ทำนองเพลงให้ผู้ทรงคุณวุฒิฟังและตรวจสอบความเหมาะสมของบทเพลงและรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อปรับแก้ให้สมบูรณ์
5. แก้ไขบทเพลงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการบันทึกเสียงสร้างงานบนแผ่นซีดีโดยคณะผู้เชี่ยวชาญในการบรรเลงและขับร้องมืออาชีพของกรมศิลปากร
6. หาประสิทธิภาพของสื่อโดยการนำไปทดลองใช้กับนักเรียน 1 / 1 นำผลที่ได้ไปปรับปรุงสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ แล้วทดลองสอนกับนักเรียน 3 คน นำผลที่ได้ไปปรับปรุงสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ และได้สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่จะนำไปใช้ในการทดลอง จากนั้นหาประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลงกับนักเรียน 29 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่ 80 / 80 หรือไม่
7. จัดทำซีดีเพลงและนำไปทำการทดลองใช้จริง
8. จัดทำคู่มือการใช้ซีดีเพลง

คู่มือการใช้ชีตเพลง

บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้ประกอบไปด้วยเนื้อเพลงไทย ทำนองไทยโบราณของเก่า จำนวน 9 เพลง และเพลงสากลเนื้อร้องเพลงไทย ทำนองสากล จำนวน 3 เพลง ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก

2. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามความต้องการของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา เรื่องความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน จำนวน 13 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ ความชอบเกี่ยวกับการร้องเพลง การรู้จักการแสดงที่เกี่ยวข้องกับสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการของครูประถมศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และรูปแบบของหลักสูตร และข้อเสนอแนะ

การสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
2. นำข้อมูลที่ได้ในการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็น โครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
3. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขทั้งนี้มียุทธศาสตร์ข้อความที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน พิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

แล้วนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) ค่าเท่ากับ IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547: 177)

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out)

3. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) จำนวน 1 ฉบับ สำหรับผู้สัมภาษณ์ผู้รู้เกี่ยวกับสาระดนตรีนาฏศิลป์ แนวทางการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล และแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 1 ฉบับ สำหรับการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาเทคนิคเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไป ของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และองค์ประกอบที่จำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับครูประถมศึกษา จำนวน

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาสื่อ

การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการ โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) ได้เท่ากับ 1.00

5. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาสื่อ จำนวน 1 ฉบับ โดยวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไป โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำมาเป็นแนวทาง แนวทางการจัดสร้างสื่อ

ขั้นตอนการสัมภาษณ์

1. วางแผนในเรื่องวัน เวลา สถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์
2. ประสานงานกับผู้ให้สัมภาษณ์ แนะนำจุดประสงค์ของการไปสัมภาษณ์ นัดหมายยืนยันเรื่องเวลาที่จะไปสัมภาษณ์ และระยะเวลาที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ สถานที่ และรายละเอียดต่างๆ
3. ในการสัมภาษณ์เริ่มด้วยการแนะนำตนเอง วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์พูดคุยเรื่องราวทั่วไป เพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงเข้าสู่ประเด็นการสัมภาษณ์
4. ก่อนปิดประเด็นการสัมภาษณ์ทบทวนโดยการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

5. แสดงความขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

4. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

โดยการสนทนาในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา และข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามร่วมกันวิเคราะห์ ซึ่งบุคคลที่ร่วมสนทนากลุ่ม ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม 2 ชั่วโมงและกำหนดประเด็นการสนทนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ อายุ อาชีพ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่การงาน ประสบการณ์เกี่ยวสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสอบถาม ประกอบด้วย 1) จุดประสงค์ของหลักสูตร 2) ขอบข่ายสาระการเรียนรู้เรื่องดนตรีนาฏศิลป์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) แนวทางในการวัดผลและประเมินผลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การสร้างประเด็นสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
3. สร้างประเด็นสนทนากลุ่มตามขอบเขตของเนื้อหา ในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด จากนั้นนำประเด็นสนทนากลุ่มที่สร้างเสร็จเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำประเด็นสนทนากลุ่มเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) ได้เท่ากับ 1.00

ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา

2. เริ่มการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และคณะของผู้วิจัย สร้างบรรยากาศความกันเอง จากนั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มในครั้งนี้และกล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนา สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา

3. การสนทนาตามประเด็นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำประเด็นในการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคนแสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น และผู้วิจัยสรุปในแต่ละประเด็นอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และคอยควบคุมระยะเวลาในการสนทนากลุ่มให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

4. เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นผู้วิจัยกล่าวคำขอบคุณ พร้อมทั้งมอบของที่ระลึกสำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และปิดการสนทนากลุ่ม

5. จัดเตรียมข้อมูลในการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษา ประกอบด้วยบทเพลงสื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 1 จำนวน ๑๐ เพลง และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยพัฒนาสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษาในชุดที่ 2 ขึ้น โดยมีพื้นฐานข้อมูลจากบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 12 เพลง ดังที่กล่าวมาแล้ว

5. แบบวัดความพึงพอใจและประสิทธิผลตามความเห็นของผู้ใช้สื่อ

แบบวัดความพึงพอใจของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง และทำนอง

เพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาการประเมินผลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เอื้อต่อประสิทธิภาพของการสอนของ

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 157-161)

2. สร้างแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 13 ข้อ และ แบบวัดประสิทธิผลตามความเห็นของการใช้สื่อ จำนวน 14 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักต่างๆ แต่ละข้อความดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

3. นำแบบวัดความพึงพอใจและประสิทธิผลตามความเห็นของการใช้สื่อที่สร้างขึ้น

ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : ทดลอง

การทดลองใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงชุดที่ 2 ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบถึงผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทดลองใช้สื่อดังกล่าวดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 ในการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ กับนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวนนักเรียน 29 คน
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 ในการอบรมครูนาฏศิลป์ทั่วประเทศ โครงการอบรมครูปฏิบัติการสอนวิชานาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ซึ่งเป็นครูเทศบาลทั่วประเทศ ณ ห้องประชุมสัมมนาโรงแรมไบฮอก พัทยา จังหวัดชลบุรี ระหว่างวันเสาร์ที่ 23 – วันพุธที่ 27 มิถุนายน 2550 และ ชมรมพัฒนาเพื่อปฏิรูปการศึกษา โครงการสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ ตามแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานในวิชานาฏศิลป์รวม 400 คน
3. ดำเนินการตอบแบบสอบถามแบบประมาณค่าเพื่อถามความพึงพอใจตามความเห็นของการใช้สื่อ หลังจากที่นักเรียนเรียนและฝึกทักษะนาฏศิลป์จากบทเพลงนาฏศิลป์ ชุดที่ 2
4. ดำเนินการตอบแบบสอบถาม แบบประมาณค่า เพื่อถามความพึงพอใจและประสิทธิผลตามความเห็นของการใช้สื่อ หลังจากทีครูสอนนาฏศิลป์ได้อบรมและฝึกทักษะการสอนวิชานาฏศิลป์จากบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2
5. ดำเนินการตอบแบบสอบถามแบบประมาณค่าเพื่อถามความพึงพอใจและประสิทธิผลตามความเห็นของการใช้สื่อ หลังจากทีครูนำบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 จากซีดีไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง ข้อมูลขั้นพื้นฐานเป็นข้อมูลที่จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการในการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์โดยการใช่แบบสอบถามจากบทเพลงสื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 1 กับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาจำนวน 30 คน และศึกษาเทศน์ จำนวน 2 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ตอนที่ 2

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในสื่อการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองเช่นเดียวกันกับชุดที่ 1 และในชุดที่ 2 นี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและประสิทธิผลตามความเห็นของการใช้สื่อ หลังจากทีครูได้เข้ารับอบรมและฝึกทักษะการสอนวิชานาฏศิลป์ จากบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ไปแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน

มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบเพื่อแสดงความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}$, SD) และหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - cronbach coefficient) ได้.833
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษาในชุดที่ 2 ตามความเห็นของครูผู้สอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - cronbach coefficient)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ครั้งดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1

หาประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา ที่สร้างขึ้นว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์หรือไม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 29 คน ผู้วิจัยได้สร้าง แบบสอบทักษะนาฏศิลป์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา เป็นเครื่องมือในการวัดและเก็บข้อมูล ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะนาฏศิลป์ไทย และความพึงพอใจของนักเรียน เครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองกับตัวอย่างประชากรเพื่อศึกษาประเด็นต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหา ของสื่อประกอบการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงโดยการวิเคราะห์ผลจากคะแนนจากแบบสอบทักษะนาฏศิลป์ระหว่างเรียน และผลจากคะแนนของแบบสอบทักษะนาฏศิลป์หลังเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนและค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบทดสอบทักษะนาฏศิลป์ระหว่างเรียนและแบบทดสอบทักษะหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล	จำนวนนักเรียน	ผลรวม	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
แบบสอบทักษะระหว่างเรียน	29	3727	150	85.68
แบบสอบทักษะหลังเรียน	29	1190	50	82.07

จากตารางที่ 2 แสดงประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงชุดที่ 2 ที่ใช้ในการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพตัวแรก ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนในแบบสอบทักษะนาฏศิลป์ระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 85.68 และประสิทธิภาพตัวหลัง ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบสอบทักษะหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 82.07 ประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง จึงมีค่าเท่ากับ $85.68/82.07$ แสดงว่าประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ที่สร้าง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ที่ 80/80

2.ผลการวิเคราะห์ ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ให้ผลดังตารางที่ 3 แบบสอบถามมีคำถามจำนวน 10 ข้อ ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนนเมื่อพึงพอใจและ 0 คะแนนเมื่อไม่พึงพอใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่แสดงความพึงพอใจต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1	สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง มีความไพเราะ	29	100
2	ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม	28	96.55
3	ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง	27	93.10
4	เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม	28	96.55
5	สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ง่ายขึ้น	24	82.76
6	นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงอย่างเหมาะสม	27	93.10
7	กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และแก้ปัญหา	25	86.21
8	สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง นี้ มีการวางแผนและเตรียมขั้นตอนการฝึกมาอย่างดี	28	96.55
9	เกณฑ์ประเมินผลมีความเหมาะสมยุติธรรม	28	96.55
10	การวัดผลครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาสาระที่สำคัญ	29	100

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลง มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อเครื่องมือ ตั้งแต่ 82.76 - 100

ผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 ประเด็น คือ การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง การศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน การศึกษาผลของทักษะนาฏศิลป์ที่กำหนด และการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นใช้ในการวิจัย สามารถนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้

ครั้งที่ 2

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่งแบบสอบถามจำนวน 40 ฉบับ ได้รับคืน 380 ฉบับดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชวาระการ และหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	35	9.21
หญิง	345	90.79
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 25 ปี	-	
25 – 34 ปี	40	10.53
35 – 44 ปี	312	82.11
45 ปีขึ้นไป	28	7.36

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	
ปริญญาตรี	336	88.42
ปริญญาโท	44	11.58
สูงกว่าปริญญาโท	-	
<u>อายุราชการ</u>		
ต่ำกว่า 5 ปี	12	3.16
5 – 10 ปี	54	14.21
11 – 15 ปี	156	41.05
16 ปีขึ้นไป	158	41.58

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 380 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.79 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 9.21 เป็นเพศชาย ทั้งเพศหญิงและชายจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 35 – 44 ปี และ จำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.36 มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 88.42 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ไม่มีผู้ที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาโท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 41.58 มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป และจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 3.16 มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ประสิทธิภาพของการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ชุดที่ 2 ตามความเห็นของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา เครื่องมือดังกล่าวเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 สเกล มีความเที่ยงชนิด ความสอดคล้องภายในด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(α – cronbach coefficient) = .976 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แบบสอบถามประสิทธิภาพของการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์

ระดับประถมศึกษา

ข้อความ	ระดับประสิทธิภาพ		
	Mean	SD.	ประสิทธิภาพของการใช้สื่อ
ประสิทธิภาพของการใช้สื่อ			
1. เนื้อเพลงง่ายต่อการสร้างสรรค์สู่ทำรำนาฏศิลป์	4.56	.668	มากที่สุด
2. เนื้อเพลงใหม่ทำนองเดิมช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์	4.56	.668	มากที่สุด
3. เนื้อหาในบทเพลงสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆได้	4.56	.668	มากที่สุด
4. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดนี้เป็นสื่อที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการแสดงผลได้	4.56	.668	มากที่สุด
5. บทเพลงมีความหลากหลายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายโอกาส	4.56	.668	มากที่สุด
6. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้สามารถนำไปลงมือปฏิบัติจริงเพื่อจะนำทักษะและความรู้ต่างๆไปใช้ได้จริง	4.56	.668	มากที่สุด
7. บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนาฏศิลป์ได้	4.56	.668	มากที่สุด
8. บทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนต่อไป	3.11	1.31	ปานกลาง

ข้อความ	ระดับประสิทธิผล		
	Mean	SD.	แปลผล
ประสิทธิภาพของการใช้สื่อ (ต่อ)			
9. ผู้ผ่านการอบรมได้เรียนรู้นาฏศิลป์จากบทเพลงอันเป็นการผสมผสานกันไปกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ	4.56	.668	มากที่สุด
10. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ที่ผู้ผ่านการอบรมได้นำกลับมาทดลองใช้สอนแล้วมีคุณค่าควรแก่การนำไปจัดการเรียนการสอน	4.56	.668	มากที่สุด
11. บทเพลงที่ฝึกอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติการสอนและการแสดงได้จริง	4.56	.668	มากที่สุด
12. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 ที่ฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำกลับไปใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้	4.56	.668	มากที่สุด
13. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครุสอนนาฏศิลป์	4.56	.668	มากที่สุด
รวม	4.45	.717	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้เข้าอบรมเห็นว่าสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษามีประสิทธิภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงตามความเห็นของครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาพบว่า ทุกเรื่องมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีเพียงเรื่องเดียวคือบทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาเห็นว่ามีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาที่มีต่อสื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 2 โดยตอบแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 สเกล ซึ่งมีค่าความเที่ยงชนิดแอลฟาของครอนบาค (α - cronbach coefficient) = .822 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของการใช้สื่อการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

ลักษณะของความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	SD.	แปลผล
1. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 มีความไพเราะ	3.70	.647	มาก
2. ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม	4.12	.332	มาก
3. ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง	4.56	.668	มากที่สุด
4. เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม	3.70	.647	มาก
5. บทกลอนในบทเพลงมีความคล้องจอง	4.02	.470	มาก
6. ทำนองเพลงเร้าใจ	3.41	.815	มาก
7. มีอารมณ์สุนทรีย์เมื่อได้ยินบทเพลง	3.47	.787	มาก
8. เนื้อเพลงจดจำได้ง่าย	4.56	.668	มากที่สุด
9. บทเพลงกับการฝึกปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ฝึกได้อย่างสนุกสนาน	3.70	.647	มาก
10. เมื่อได้ฟังบทเพลงแล้วมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติ	4.56	.668	มากที่สุด

นาฏศิลป์

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	SD.	แปลผล
11. บทเพลงช่วยเป็นแรงจูงใจในการเรียนต่อวิชานาฏศิลป์	3.66	.739	มาก
12. บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนาฏศิลป์ได้	3.66	.739	มาก
13. ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากบทเพลงนาฏศิลป์ชุด2นี้แล้ว ได้นำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อเพื่อนครูด้วยกัน	3.66	.739	มาก
14. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด2นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์	3.66	.739	มาก
รวม	3.91	.665	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) หากพิจารณารายข้อพบว่าผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง เนื้อเพลงจดจำได้ง่าย เมื่อได้ฟังบทเพลงแล้วมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัตินาฏศิลป์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาประสิทธิภาพและความพึงพอใจสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาได้ดำเนินการวิจัยครอบคลุมเนื้อหา ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระวิชา
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษาและความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์

ประชากร

ประชากรที่ใช้เพื่อหาข้อมูลขั้นพื้นฐานก่อนการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษา เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝายประถม ปีการศึกษา 2551 จำนวน 29 คน เป็นนักเรียนชาย 2 คน นักเรียนหญิง 27 คน และครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ที่เข้ารับการอบรมผู้ปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นตัวแทนครูสอนนาฏศิลป์ทั่วประเทศ ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 380 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา 12 เพลง
2. แบบสอบทักษะนาฏศิลป์ จำนวน 1 แบบสอบ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง จำนวน 10 ข้อ
4. แบบสอบถามประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา จำนวน 13 ข้อ
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาที่เข้าอบรมที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง จำนวน 14 ข้อ

หมายเหตุ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นพื้นฐานคือ ข้อที่ 1- 2 – 3 และข้อ 4 – 5 เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 และวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง นักเรียนให้คะแนนความพึงพอใจข้อละ 1 คิดคะแนนเฉลี่ยเป็นร้อยละ
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงสำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาที่มีต่อเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนการสอนของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงสำหรับ ครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยง มาตรฐาน (SD)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการทดลอง สรุปได้ดังนี้

1. สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง แก่นักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬา ฝ่ายประถม มีประสิทธิภาพ 85.68 / 82.07 สูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด 80/80 และนักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิเคราะห์นักเรียนให้คะแนนความพึงพอใจในบทเพลง เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า ผลคะแนนความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 สรุปได้ว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นครั้งนี้ไปใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

2. ครูมีความพึงพอใจ ต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนอง เพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก

3. ประสิทธิภาพของสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ตามความเห็นของครูสอน นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ครูมีความเห็นว่าสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ในทุกด้าน มีประสิทธิภาพมากที่สุด ยกเว้นเรื่องบทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ต่อไป ครูมีความเห็นว่าบทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ต่อไป มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพ 85.68 / 82.07 และนักเรียนมีความพึงพอใจ มากในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ก่อนที่จะนำไปใช้ใ้ นการวิจัย และสื่อการสอนชุดนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ยกเว้น บทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อ ประกอบการเรียนการสอนต่อไป และครูมีความพึงพอใจมากต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้าน เนื้อเพลงและทำนองเพลง ชุดที่ 2 แสดงว่า สื่อที่พัฒนาแล้วสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ที่เข้ารับการอบรมไม่เห็นด้วยกับบทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนต่อไป จากการสังเกตจะเห็นว่าครูมีความต้องการบทเพลงที่แต่งขึ้นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับ บทถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ ให้มากกว่าที่พัฒนาขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากความต้องการของครู นอกจากมีความต้องการสื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้นแล้ว ครูยังต้องการบทเพลงถวายพระพรเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปจัดการแสดงในโอกาสต่างๆ ได้ ดังนั้นครูแต่ละคนมีความคิดเห็นและความต้องการไม่ตรงกัน จากงานวิจัยฉบับนี้ ครูอาจจะนำไปดัดแปลงต่อยอด ด้วยงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่สามารถนำไปเป็นแนวทางสู่จุดมุ่งหมายของครูแต่ละคนได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีความพึงพอใจมากต่อการนำสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสอนนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา และจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่าครูต้องการให้มีการบรรจุทำรำนาฏศิลป์จากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์โดยตรง จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมอันเป็นแหล่งศึกษาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางดนตรีนาฏศิลป์โดยตรง มาประกอบบทเพลงให้สอดคล้องกัน เพื่อที่จะได้สื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์ทั้งบทเพลงและทำร่าตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจจากการนำสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษานั้นควรมีการแต่งบทเพลงเพิ่มเติม โดยเฉพาะบทเพลงถวายพระพรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบาทสมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ เพื่อนำไปประกอบการเรียนการสอนและการแสดงในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจจากการนำสื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษานั้นควรมีการบรรจุทำรำนาฏศิลป์ประกอบบทเพลงด้วยโดยจัดทำเป็นวิดีโอเทป เพื่อประโยชน์ต่อครูผู้ที่มีความจำเป็นต้องสอนนาฏศิลป์ที่ไม่ได้จบมาจากนาฏศิลป์โดยตรง ที่จะนำไปฝึกหัดทบทวนก่อนทำการจัดการเรียนการสอนหรือนำไปจัดการแสดง

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

_____. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2544.

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

_____. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

กิติมา ปรีดีดิถก.(2529). ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ชนะการพิมพ์.

เขตต์อรัญ เลิศพิพัฒน์. คิดคำทำเพลง ศิลปะการแต่งเนื้อเพลงไทย. กรุงเทพฯ : ชมรมคีตกวี, 2545.

จรรยา เหนียนเฉลย. (ม.ป.ป.). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:พิมพ์ดี.

จันทร์ ฉายเต็มยคาร. การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2533.

ชลียา ลิ้มปิยากร. เทคโนโลยีการศึกษา. ธนบุรี: สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2536.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา,

คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

_____. กระบวนการสื่อสารการเรียนการสอน. นนทบุรี : ชวนพิมพ์, 2543.

_____. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 19). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. กระบวนการสื่อการเรียนการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.

..... แนวความคิดวิจัยทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย, 2536.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์, 2546.

พรรณี ชูทัย เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :

บริษัท ดันอ้อ แกรมมิ่ง, 2538.

ภัททิยา สามงามยา. “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องแผนวงประยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ภาณุพงศ์ อุ่นเจริญ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ ความพึงพอใจใน

การเรียนรู้ ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)

เรื่อง การสะกดคำศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้เป็นรายบุคคลกับการเรียนรู้เป็น

กลุ่มย่อย”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

มนตรี เข้มกลีกร. เอกสารประกอบการใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. สงขลา: ภาควิชาเทคโนโลยี

ทางการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิโรฒ สงขลา, 2526.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 8 – 15.

กรุงเทพฯ : สหมิตร, 2527.

ยุทธพงษ์ ไกรวรรณ. เทคนิคและวิธีการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, 2541.

รักษ์พงษ์ วงษ์ธานี. “เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียน และความ

พึงพอใจในการเรียน โดยใช้โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิธีเรียนต่างกัน”.

วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

เรณู โกสินานนท์. การขับร้องระดับมัธยมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2519.

รุ่งทิพย์ กลินทะ การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเพลงประกอบภาพ เรื่อง วันสำคัญ

ทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

วนิตย์ มณีรัตน์. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2545.

วรรณิณี สมชนะ. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา

ประดิษฐ์เป็นตำรา. ลพบุรี : ม.ป.ท.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :

แอล ที เพรส, 2542.

วิชากร, กรม. คู่มือการผลิตสื่อระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2544.

วาสนา ชาวหา. สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2533.

วิญญู ทรัพย์ประภาและคณะ. ศิลปะกับชีวิต 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ : 2535.

ศลใจ วิบูลกิจ. “ความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคการประสานงานของศึกษาการอำเภอกับความพึงพอใจ

ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 3”. วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534.

ศุภสิริ โสมาเกต. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน

ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงการงานกับการ

เรียนรู้ตามคู่มือครู”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา,

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2544.

เศรษฐ์ พลอินทร์. เอกสารกรณีศึกษาการศึกษา ฉบับ 235 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ

หน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2542.

เศรษฐชัย นวชนเศรษฐ์. สภาพปัญหาและความต้องการใช้สื่อฝึกอบรมของวิทยากร

สื่อสารแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

สมนึก บุญเต็ม. “การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องพิธีเสนาเรื่อนสำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

สุโชติ ดาวสุโข และ สาโรจน์ แผงยัง. คู่มือการสอน. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการ

ฝ่ายส่งเสริมการผลิตตำราและสื่อการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

สุรพล เข็นเจริญ. “ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาชีพธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดปทุมคงคา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิตธุรกิจศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2543.

อร่าม แสงสว่างโชติ. เอกสารประกอบการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา. ลพบุรี:

สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2537.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2540.

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. เทคโนโลยีการศึกษา หลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544 .

อุบลรัตน์ กิจไมตรี. “การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีแซว ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

อุษา สบฤกษ์. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (2545).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

REFERENCES

Anderson, Dorothy Patricia. Fedor Sologub and the dance. (online). Available:

<http://www.lib.uom/dissertations/fullcit/9967432>, 2005, May 18.

Best, John W. 1981. Research in Education. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice - Hall.

Cronbach Lee. J Educational Psychology. New York : Harcourt Brace Jevanovich.Inc, 1977.

De Cecco, John P. and Grawford, William R. The Psychology of learning and Instruction. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall. Inc, 1974.

Del, E. audiovisual Materials in Teaching. (3rd ed.) New York : Holt Reinhart and Winston, Inc, 1969.

De Kieffer, R.e. Audio – Visual Instruction. New York: The Center for Applied Research in Education, 1965.

Garrison, Karl C. and Robrrt Magoon. Educational Psychology. Columbia Ohio : Charles E. Merrill Publishing Company, 1972.

Good, Carter Viator. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : Me Graw – Hill, 1973.

Marie, Amett Angela. Four dances: Adance educator’ s Culminating project. (online).

Marie: <http://www.lib.uom/dissertations/fullcit/1424788>, 2005.

Morse, Nancy C. Satisfaction in the White Collar Job. Michigan: University of Michigan,1995.

P.S.P. Group. (ม.ป.พ.). คู่มือสอบความรู้ทั่วไปทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : P.S.P.

Wendy Guess – Hall. A teacher’s resource guide addressing health and dance issues: A Delphi study.

(online). Wendy: <http://www.lib.uom/dissertations/fullcit/3168576>, 2005.

Wolman, Benjamin B. Dictionary of Behavioral Science. London: Macmillan Press,1973.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์บำรุง พาทยกุล ครูชำนาญการพิเศษ สาขาศุริยางค์ไทยจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
2. อาจารย์ศิริวรรณ รัตนทัศนีย์ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาศิลปะการแสดงไทยจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
3. อาจารย์วณิ ลัดดาภิบาล ครูชำนาญการพิเศษ สาขาศิลปะการแสดงไทยจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
4. อาจารย์สุระชัย สีนุปผา ครูชำนาญการพิเศษ สาขาศุริยางค์ไทยจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
5. อาจารย์นิลวรรณ ถมั่งรักษ์สัตว์ รองคณบดีคณะศิลปศึกษา จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม (อาจารย์ฝ่ายนาฏศิลป์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 1

เพลง กลองยาวปีใหม่

ทำนอง ของเพลงกลองยาว

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชร

สนุกเฮฮาเริงรำยินดี

สนุกเปรมปรีดิ์เริงฤดีปีใหม่

มาอวยชัยให้พรร่วมกัน

คืนวันสุขศรีปรีดา

เรามาอวยชัยให้พร โชคดี

เรามาอวยชัยให้พร โชคดี

สดชื่นแจ่มใสสุขใจทั่วกัน

ให้สุขสันต์ตลอดปี

เพลง นาฏลีลา

ทำนอง เพลงสีนวล

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชร

น้องเอ๋ย น้องเอ๋ยน้องน้อย

ช่างรำชดช้อยแน่น้อยโสกา

เจ้ายิ้มเจ้าแย้มแก้มเหมือนมาลา

คู่สวยซึ้งตาพาให้ชวนมอง

สวยเอ๋ยสวยเอ๋ยนารี

สุดสวยโสภีเป็นที่หมายปอง

งามจิตงามใจงามกายผุดผ่อง

งามน่ายกย่องของคนทั่วไป

เพลง กุสศตรี

ทำนอง เพลงดาวส่องน่าน

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชร

หญิงงามสุดแสน โสภา

สวยซึ่งดาภิริยาชวนมอง

งามใดที่คนหมายปอง

งามนั้นต้องทั้งกายวาจา

ล้วนแต่แลสวยผุดผาด

งามสะอาดส่องไสยนา

ยามใดเอื้อนเอ่ยออกมา

มธุรสวาจานุ่มนวลชวนฟัง

เพลง ฟ้อนชมนภา

ทำนอง ดาวลำปาง

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชร

ธรรมชาติเอษธรรมชาติแสนงาม

เกิดขึ้นตามกาลเวลาคลาไคล

อาทิตย์ส่องแสงสีแดงอำไพ

จันทร์ทำให้แสงสว่างกลางคืน

ธรรมชาติสดชื่นทั้งคืนทั้งวัน

ธรรมชาติสดชื่นทั้งคืนทั้งวัน

ไอ้ดวงดาว ไอ้ดวงคารา

สาดส่องมาบนนภาสวยใส

ไอ้ดาวนี้หน้าต่าพาราให้

หม่นหมองไปในคืนเดือนเพ็ญ

ธรรมชาติงามเด่นจันทร์เพ็ญเต็มดวง

ธรรมชาติงามเด่นจันทร์เพ็ญเต็มดวง

เพลง เจี้ยวน้อยเริงรำ

ทำนอง ฟ็อนเจี้ยว

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

มาเถิดหนา

รีบมาเร็วไว

สนุกสุขใจเมื่อได้มาเริงรำ

ต่างเริงรื่นสุขสดชื่นชวนรำ

ร้องรำทำเพลงสุขใจ

สนุกกันไปในวงฟ็อนรำ

เพลง ลอยกระทงกลองยาว

ทำนอง เพลงกลองยาว

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

สนุกเฮฮาเริงรำลอยกระทง

สนุกรำวงรื่นเริงรำยรำ

ลำนำกันให้เริงใจ

เร็วไวเชิญมารำวง

เชิญมาร่วมกันในวันลอยกระทงส่งเสริมประเพณี (ซ้ำ)

เพลง พระคุณครู

ทำนอง เพลงด่องแมปิ้ง

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

พระคุณครูนั้นเปรียบเหมือนดังขุนเขา

ส่งเสริมให้เราได้มีความรู้เชิดชูวิชา

ให้ความรักแท้และมีเมตตา

สั่งสอนอบรมให้มีปัญญา

เกิดความเก่งกล้าขึ้นมาทันใด

พึงระลึกไว้ที่เราดีได้ด้วยพระคุณครู

อันความจริงที่เราต้องจำใส่ใจ

พระคุณครูได้สร้างชาติสร้างคนให้มีผลงาน

เราต้องกตัญญูรู้คุณกราบกราน

แซ่ซ้องสรรเสริญเทิดทูนตลอดกาล

ให้ยังยืนนานสมเป็นผู้ให้

โปรดจงจำไว้ท่านคือแม่พิมพ์ในดวงใจเรา

เพลง อีสานบันเทิง

ทำนอง เพลงด้ายโขง

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

เสียงแคนดังแว่วมา

เป็นสัญญาณรื่นเริง

เสียงพิณกล่อมบันเทิง

งานรื่นเริงในหมู่เฮา

ไม่เจียบเหงาบันเทิงเริงใจ

ไม่เจียบเหงาบันเทิงเริงใจ

เสียงซอส่งสาขามา

ชื่นอุราพาสุขใจ

เสียงแคนดังก้องไป

ต่างสุขใจในเสียงเพลง

ร้องรำกันเองในหมู่เรา

ร้องรำกันเองในหมู่เรา

เพลง ลำนารายรำ

ทำนอง เพลงดาวกระทบไม้

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

เสียงดนตรี ดังแว่วมา

ก้องดังไกล ฟังแล้วให้ชวนรำลำนารายรำเพลิน

รำยั่วหยอกเอน พร้อมเดินคู่กัน

รำรายกรายกร เว้าออนเคียงกัน

สาวเดินนำพลัน หนุ่มเดินรำตาม

สาวเจ้าเอียงอาย ยอดชายชวนรำเกี่ยวดลื้อวเร็วพลัน

ทอดกรกริดกราย รำรำ

ต่างพารำเพลิน เจริญชื่นกัน

ชายหมุนหญิงหัน พลันทันใจ

ก้าวเดินพร้อมกันทั้งหญิงชาย ทำส่ายชวนชมให้สนใจ

เริงรำทำท่าสดชื่นหทัย

ต่างสุขใจในเสียงดนตรีเอย

เพลง เริงระบำ

ทำนอง เพลงตาลีกีปัส

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

ร้องรำทำเพลงสนุกครั้นเผลอฟังแล้วเพลินใจ

ร้องรำกันไปสนุกสุขใจในเพลงเริงรำ

มาเถิดมาพวกเราเชิญมา มาเถิดมาพวกเราเชิญมา

สนุกเฮฮาตามประสาเด็กไทย

หมุนมือกันไปสุขสบายชื่นในอุรา

หมุนตัวเริงรำสุขอุราหาไหนจะปาน

สุขจริงจริงนะเพื่อนหญิงชาย สุขจริงจริงนะเพื่อนหญิงชาย

สุขสบายเมื่อได้เริงระบำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเพลงนาฏศิลป์ ชุดที่ 2

เพลง หมู่มกร

ทำนอง เขมรกำปอ

เนื้อร้อง ศศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

หมู่มกรล้วนบินร่อนไปมา

ต่างพากันเล่นลม

มาชื่นชมมาชื่นชมพฤษภไพโร

ดอกไม้งามยามรุ่งอรุณ (ซ้ำ)

หมู่มกรล้วนบินร่อนแลชม

เด็ดคมพันธ์ไม้งาม

สดชื่นตามสดชื่นตามอำเภอใจ

ให้หลงใหลมวลดดอกไม้ (ซ้ำ)

เพลง เพลินเพลงเต็นรำ

ทำนอง ชาว

เนื้อร้อง ศศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

มาพวกเราล้อมวงเฮฮา

ตามเสียงโชนฉิ่งกลองรำมะนา

ทั้งโจ๊ะติงโจ๊ะทั้งเพลินอุรา

มาชิมเต็นรำตามเพลง (ซ้ำ)

ก้าวเท้าเดินไปให้เป็นวง

สลับขึ้นลงหมุนตัวพร้อมเพลง

จับคู่เต้นไปให้สนุกครั้นเครง

ร่วมบรรเลงเพลินเพลงเต็นรำ (ซ้ำ)

เพลง เด็กน้อย

ทำนอง ลาวจ้อย

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

เด็กน้อยเอ๋ยแสนดี

จะต้องมีกิริยาอ่อนหวาน

พูดไพเราะเสียงเสนาะจับขาน

ก้องกังวานในการพูดจา

เด็กน้อยเอ๋ยแสนงาม

ฝึกฝนตามในคำสั่งสอน

จิตใจดีและไม่แสลงอน

เชื่อฟังทุกคนจึงเป็นคนดี

เพลง สอนน้อง

ทำนอง ต้อยตริ่ง

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

หนูเอ๋ย หนูจงฟัง

พี่สอนสั่งหนูฟังไว้ให้ดี

เด็กไทยในยุคนี้

ทำความดีล้วนหน้าชื่นชม

รักษาดี ศาสตร์รักษัตริย์

ประหยัคอดทน

ฝึกปฏิบัติตน

ให้มีวินัย

รักแม่คุณแลพ่อ

กตัญญูต่อท่านนา

เทิดทูนน้อมบูชา

ไว้เหนือเกล้าเอย

เพลง คุณธรรมเด็กไทย

ทำนอง พม่ากลองยาว

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

ผูกจิตคิดดีมีไมตรีร่วมกัน

ผูกจิตสัมพันธ์ช่วยกันสร้างชาติไทย

ผูกจิตทำดีเป็นศักดิ์ศรีของตน

ผูกจิตทุกคนนำตนเป็นคนดี

เป็นศักดิ์ศรีของเด็กๆไทย

ฝึกหัดไว้เป็นคุณธรรม

น้อมนำคุณความดี

สุขชีวิตตลอดกาล (ซ้ำ)

หมั่นปฏิบัติตน

เสริมสร้างเร็วไว

สะสมวินัยให้อยู่ยืนยง

เพื่อดำรงในคุณธรรม

น้อมนำคุณความดี

สุขชีวิตตลอดกาล (ซ้ำ)

เพลง อาศิรวาทราชสดุดี

ทำนอง ลาวต๋อนก

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

เหล่าข้าบถน้อมเกล้าองค์ฟ้าพระบาท

ขอถวายราชสดุดีศรีสยาม

แซ่ซ้องสรรเสริญองค์ปิ่นบดี้จักรีงาม

พระองค์นามภูมิพลขจรไกล

อันสมเด็จพระภัทรมหาราช

ทรงเปรี๊ญปราชญ์ปรีชาชาญกาลสมัย

พระทรงตระหนักถึงทวยราษฎร์ประชาไท

ทรงโปรดให้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

พวกเราต่างพาขับขานประสานเสียง

ส่งสำเนียงเสียงถ้อยร่วมร้อยเรียง

พระทรงเกษมสำราญพระหฤทัยองค์คู่เคียง

พร้อมกันเปล่งเสียงถวายพระองค์ทรงพระเจริญ

เพลง เทิดไท้องค์ราชันย์ (องค์ราชินี)

ทำนอง แยกเชิญเจ้า	เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ
เหล่าข้าปวงประชา	ขอพรเทวามาคลเมื่อขลยิน
แซ่ซ้องสรรเสริญ	อวยชัยถวายพร
น้อมเกล้าประนมกร	ยินดีปรีดาลัย
ถวายองค์ภูมิพลฯ	ให้พื้นผองภัย
ให้ทรงสุขเกษม	ปรีดีเปรมกายา
เป็นมิ่งขวัญปวงประชา	ผองข้าขอถวายพระพร
(สร้อย) ถวายเกล้ารวมดวงใจ	เราชาวไทยเปรมปรีดี
รวมดวงใจสามภักดี	น้อมจงรักภักดี

เพลง สดุดีพระมหาราชินี

ทำนอง สร้อยเพลง	เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ
อันสมเด็จพระมหาราชินี	ทรงพระเกษมศรีปรีดาสร
(สร้อย) เอ๋ยดอกพวงพกา	ทรงพระมหากรุณาธิคุณ
ผองข้าฝ่าพระบาทขอราชสดุดี	น้อมภักดีไว้เหนือเกล้าเอย
(สร้อย) เอ๋ยดอกปทุมมา	เทิดทูนบูชาเหนือสิ่งใดเอย

ทำนอง ลาวต่อนก

แซ่ซ้องสรรเสริญสรรเสริญเจริญพร	พร้อมถวายกร ถวายกร ได้เบื้องยุคล
นิราศทุกข์ภัย ทุกข์ภัย ไกลกราย	ให้ห่างไกลให้ห่างไกล มลายไป
ทรงพระเจริญ พระเจริญ ยิ่งยืนนาน	เกษมสำราญ ตลอดกาลนานเทอญ

เพลง ถวายราชสดุดี

ทำนอง เวสุกรรม

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

สดุดีพ่อหลวงดวงใจไทยทั้งชาติ

ฝ่าพระบาทก้าวไปไทยทุกถิ่น

ไทยทั่วแคว้นต่างสรรเสริญองค์บดินทร์

พระภูมิินทร์จอมราชันย์ขั้วัญญาประชา

ทำนอง เพลงระสม

พระองค์ทรงตราคราพระวรกาย

ด้วยพระทัยมุ่งมั่นราษฎร์หรรษา

ทรงห่วงใยทุกซอกซอญชาวประชา

ทั่วแหล่งหล้าแซ่ซ้องสดุดี

เพลงไทยทำนองสากล

เพลง ไทยรักในหลวง

ทำนอง - เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

สวัสดี สวัสดี สวัสดีที่ได้พบกัน

สนุกสุขสันต์เมื่อมาพบกันกล่าวคำสวัสดี

ขอโทษ ขอโทษ ขอโทษ อย่าโกรธเลยหนา

อภัยกรุณาโปรดมีเมตตาอย่าโกรธกันเลย

ขอบคุณ ขอบคุณ ขอบคุณ ที่ให้พามา

สิ่งทีปรารถนาสูงส่งล้ำค่ากล่าวว่าคุณ

เพลง คุณธรรมประจำใจ

ทำนอง - เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

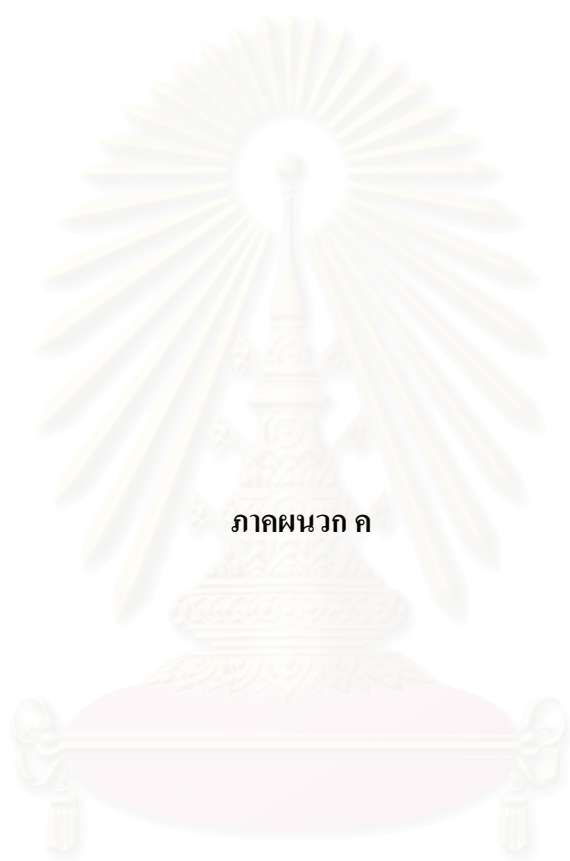
โชคที่ได้เกิดบนผืนแผ่นดินไทย เป็นบุญยิ่งใหญ่ที่เราได้มีในหลวง
พระองค์ท่านทรงเมตตาปราณีไทยทั้งปวง ทรงเหนี่ยวห่วงใยไทยทุกคน
(สร้อย) ทรงพระเจริญ ทรงพระเจริญ ทรงพระเจริญ ทรงพระเจริญ
พระองค์เป็นจอมกษัตริย์นักพัฒนา ทรงเก่งกล้าเกรียงไกรไปทั่วแคว้น
พระองค์นำพาชาติไทยไปทั่วแดน เราจึงควรตอบแทนคุณพระองค์ (สร้อย)

เพลงเทิดไท้องค์ (ทำนองเพลงบันทึกด้วยดนตรีสากล)

ทำนอง แยกเชิณเจ้า

เนื้อร้อง ผศ.อรนุชา อัญญาวัชระ

เหล่าข้าปวงประชา ขอพรเทวามาคลเมื่อยลยิน
แซ่ซ้องสรรเสริญ อวยชัยถวายพร
น้อมเกล้าประนมกร ยินดีปรีดาลัย
ถวายองค์ภูมิพลฯ ให้พื้นผองภัย
ให้ทรงสุขเกษม ปรีดีเปรมกายา
เป็นมิ่งขวัญปวงประชา ผองข้าขอถวายพระพร
(สร้อย) ถวายเกล้ารวมดวงใจ เราชาวไทยเปรมปรีดี
รวมดวงใจสามัคคี น้อมจงรักภักดี

ภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับครูประถมศึกษา

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

เพศ

- ชาย
- หญิง

อายุ

- ต่ำกว่า 25 ปี
- 25 – 34 ปี
- 35 – 44 ปี
- 45 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- สูงกว่าปริญญาโท

อายุราชการ

- ต่ำกว่า 5 ปี
- 5 – 10 ปี
- 11 – 15 ปี
- 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับประสิทธิภาพของการใช้สื่อที่ตรงกับคำตอบหลังจากที่ครูสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ได้ทดลองใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

ข้อความ	ระดับประสิทธิภาพ				
	5	4	3	2	1
ประสิทธิภาพของการใช้สื่อ 1. เนื้อเพลงง่ายต่อการสร้างสรรค์สู่ทำรำนฏศิลป์ 2. เนื้อเพลงใหม่ทำนองเดิมช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ 3. เนื้อหาในบทเพลงสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆได้ 4. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดนี้เป็นสื่อที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการ แสดงได้ 5. บทเพลงมีความหลากหลายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลาย โอกาส					

ข้อความ	ระดับประสิทธิภาพ				
	5	4	3	2	1
6. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้สามารถนำไปลงมือปฏิบัติจริง เพื่อจะนำทักษะและความรู้ต่างๆไปใช้ได้จริง					
7. บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและ ทำนองกับทำรำนาฏศิลป์ได้					
8. บทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียน การสอนต่อไป					
9. ผู้ผ่านการอบรมได้เรียนรู้นาฏศิลป์จากบทเพลงอันเป็นการ ผสมผสานกันไปกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ					
10. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ที่ผู้ผ่านการอบรมได้นำกลับมาทดลอง ใช้สอนแล้วมีคุณค่าควรแก่การนำไปจัดการเรียนการสอน					
11. บทเพลงที่ฝึกอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไป ปฏิบัติการสอนและการแสดงได้จริง					
12. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 ที่ฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำกลับไปใช้ จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้					
13. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการ สำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์					

ตอนที่ 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจ ที่ตรงกับคำตอบหลังจากที่ครูสอน
นาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ได้ทดลองใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
<p>ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อบทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2</p> <p>ในระดับใด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 มีความไพเราะ 2. ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม 3. ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง 4. เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม 5. บทกลอนในบทเพลงมีความคล้องจอง 6. ทำนองเพลงเร้าใจ 7. มีอารมณ์สุนทรีย์เมื่อได้ยินบทเพลง 8. เนื้อเพลงจดจำได้ง่าย 9. บทเพลงกับการฝึกปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ฝึกได้อย่างสนุกสนาน 10. เมื่อได้ฟังบทเพลงแล้วมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติ <p>นาฏศิลป์</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. บทเพลงช่วยเป็นแรงจูงใจในการเรียนต่อวิชานาฏศิลป์					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
<p>12.บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนาฏศิลป์ได้</p> <p>13. ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากบทเพลงนาฏศิลป์ชุด2นี้แล้ว ได้นำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อเพื่อนครูด้วยกัน</p> <p>14.บทเพลงนาฏศิลป์ชุด2นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์</p>					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมิน

เรื่อง

ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับครูประถมศึกษา

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า ความคิดเห็นในประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อ ประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า ความคิดเห็นประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอนสำหรับครูประถมศึกษา ไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
<p>ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป</p> <p>คำชี้แจง เติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพศ..... 2. อายุ..... 3. ระดับการศึกษา..... 4. อายุราชการ..... <p>ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อเพลงง่ายต่อการสร้างสรรค์ผู้ทำรำนกศิลป์ 2. เนื้อเพลงใหม่ทำนองเดิมช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ 3. เนื้อหาในบทเพลงสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆได้ 4. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดนี้เป็นสื่อที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการแสดงได้ 5. บทเพลงมีความหลากหลายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายโอกาส 				

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
<p>6. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้สามารถนำไปลงมือปฏิบัติจริง เพื่อจะนำทักษะและความรู้ต่างๆไปใช้ได้จริง</p> <p>7. บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนาฏศิลป์ได้</p> <p>8. บทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนต่อไป</p> <p>9. ผู้ผ่านการอบรมได้เรียนรู้นาฏศิลป์จากบทเพลงอันเป็นการผสมผสานกันไปกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ</p> <p>10. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่2ที่ผู้ผ่านการอบรมได้นำกลับมาทดลองใช้สอนแล้วมีคุณค่าควรแก่การนำไปจัดการเรียนการสอน</p> <p>11. บทเพลงที่ฝึกอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติการสอนและการแสดงได้จริง จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้</p> <p>12. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด2 ที่ฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้</p> <p>13. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด2นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์</p>				

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
<p>ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 มีความไพเราะ 2. ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม 3. ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง 4. เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม 5. บทกลอนในบทเพลงมีความคล้องจอง 6. ทำนองเพลงเร้าใจ 7. มีอารมณ์สุนทรีย์เมื่อได้ยินบทเพลง 8. เนื้อเพลงจดจำได้ง่าย 9. บทเพลงกับการฝึกปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ฝึกได้อย่างสนุกสนาน 10. เมื่อได้ฟังบทเพลงแล้วมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัตินาฏศิลป์ 11. บทเพลงช่วยเป็นแรงจูงใจในการเรียนต่อวิชานาฏศิลป์ 12. บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนาฏศิลป์ได้ 13. ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากบทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้แล้ว ได้นำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อเพื่อนครูด้วยกัน 14. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์ 				

ภาคผนวก จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมิน

เรื่อง

ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับครูประถมศึกษา

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณา ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มีความสอดคล้อง
ในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน
ช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า ความคิดเห็นในประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อ ประกอบการ
เรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอนสำหรับครู
ประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มี
ความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า ความคิดเห็นประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียน
การสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู
ประถมศึกษา ไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป						
คำชี้แจง เติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์						
1. เพศ.....	1	1	1	1	1	
2. อายุ.....	1	1	1	1	1	
3. ระดับการศึกษา.....	1	1	1	1	1	
4. อายุราชการ.....	1	1	1	1	1	
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา						
1. เนื้อเพลงง่ายต่อการสร้างสรรค์สู่ทำรำนานาชาติ	1	1	1	1	1	
2. เนื้อเพลงใหม่ทำนองเดิมช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนนานาชาติ	1	1	1	1	1	
3. เนื้อหาในบทเพลงสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆได้	1	1	1	1	1	
4. บทเพลงนานาชาติชุดนี้เป็นสื่อที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการ แสดงได้	1	1	1	1	1	
5. บทเพลงมีความหลากหลายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลาย โอกาส	1	1	1	1	1	
6. บทเพลงนานาชาติชุด 2 นี้สามารถนำไปลงมือปฏิบัติจริง เพื่อจะนำทักษะและความรู้ต่างๆไปใช้ได้จริง	1	1	1	1	1	

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
7.บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนากฎศิลป์ได้	1	1	1	1	1	
8. บทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนต่อไป	1	1	1	1	1	
9. ผู้ผ่านการอบรมได้เรียนรู้นากฎศิลป์จากบทเพลงอันเป็นการผสมผสานกันไปกับเนื้อหารายวิชาอื่นๆ	1	1	1	1	1	
10.บทเพลงนากฎศิลป์ชุดที่2ที่ผู้ผ่านการอบรมได้นำกลับมาทดลองใช้สอนแล้วมีคุณค่าควรแก่การนำไปจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	
11. บทเพลงที่ฝึกอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติการสอนและการแสดงได้จริงจัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้	1	1	1	1	1	
12. บทเพลงนากฎศิลป์ชุด2 ที่ฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้	1	1	1	1	1	
13.บทเพลงนากฎศิลป์ชุด2นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนากฎศิลป์	1	1	1	1	1	

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
13. ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากบทเพลงนาฏศิลป์ชุดนี้แล้ว ได้นำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อเพื่อนครูด้วยกัน	1	1	1	1	1	
14. บทเพลงนาฏศิลป์ชุดนี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมิน

เรื่อง

ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับครูประถมศึกษา

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณา ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า ความคิดเห็นในประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า ประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับครูประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า ความคิดเห็นประสิทธิภาพและความพึงพอใจของการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา ไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง (IOC)	แปลผล
7.บทเพลงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อร้องและทำนองกับทำรำนากฎศิลป์ได้	1	สอดคล้อง
8. บทเพลงมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนต่อไป	1	สอดคล้อง
9. ผู้ผ่านการอบรมได้เรียนรู้กฎศิลป์จากบทเพลงอันเป็นการผสมผสานกันไปกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ	1	สอดคล้อง
10.บทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่2ที่ผู้ผ่านการอบรมได้นำกลับมาทดลองใช้สอนแล้วมีคุณค่าควรแก่การนำไปจัดการเรียนการสอน	1	สอดคล้อง
11. บทเพลงที่ฝึกอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติการสอนและการแสดงได้จริง	1	สอดคล้อง
จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้	1	สอดคล้อง
12. บทเพลงนาฏศิลป์ชุด 2 ที่ฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่นได้	1	สอดคล้อง
13.บทเพลงนาฏศิลป์ชุด2นี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับผู้ครูสอนนาฏศิลป์	1	สอดคล้อง

แบบประเมิน

แบบวัดทักษะนาฏศิลป์

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณา แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องใน ด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน	คะแนนพิจารณา			หมายเหตุ
		+1	0	-1	
1. จังหวะ	2				
2. ทำนอง	2				
3. อักขระ / ควบกกล้า	2				
4. น้ำเสียง	2				
5. ความกล้าในการแสดงออก	2				

แบบประเมิน

แบบวัดทักษะนาฏศิลป์

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณา แบบวัดทักษะการขับร้องที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า แบบวัดทักษะการขับร้องที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า แบบวัดทักษะการขับร้องที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า แบบวัดทักษะการขับร้องไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน	คะแนนพิจารณา					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
1. จังหวะ	2	1	1	1	1	1	
2. ทำนอง	2	1	1	1	1	1	
3. อักษร / ควบกั้	2	1	1	1	1	1	
4. น้ำเสียง	2	1	1	1	1	1	
5. ความกล้าในการแสดงออก	2	1	1	1	1	1	

แบบประเมิน

แบบวัดทักษะนาฏศิลป์

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณา แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า แบบวัดทักษะนาฏศิลป์ไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน	คะแนนพิจารณา		หมายเหตุ
		ค่าความ สอดคล้อง (IOC)	แปลผล	
1. จังหวะ	2	1	สอดคล้อง	
2. ทำนอง	2	1	สอดคล้อง	
3. อักษร / ควบกล้ำ	2	1	สอดคล้อง	
4. น้ำเสียง	2	1	สอดคล้อง	
5. ความกล้าในการแสดงออก	2	1	สอดคล้อง	

ภาคผนวก จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัด ความพึงพอใจ

แบบวัด ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบวัดความพึงพอใจแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่มีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนบทเพลงนาฏศิลป์ชุดที่ 2

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง มีความไพเราะ					
2.ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม					
3.ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง					
4.เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม					
5.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ง่ายขึ้น					
6.นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากสื่อ					
7.กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และแก้ปัญหา					
8.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง นี้ มีการวางแผนและเตรียมขั้นตอนการฝึกมาอย่างดี					
9.เกณฑ์ประเมินผลมีความเหมาะสมยุติธรรม					
10.การวัดผลครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาสาระที่สำคัญ					

แบบประเมิน

แบบวัดความพึงพอใจ

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อ สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลง มีความไพเราะ				
2. ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม				
3. ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง				
4. เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม				
5. สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ง่ายขึ้น				
6. นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากสื่อ				
7. กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และแก้ปัญหา				

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
<p>8. สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง นี้ มีการวางแผนและเตรียมขั้นตอนการฝึกมาอย่างดี</p> <p>9.เกณฑ์ประเมินผลมีความเหมาะสมยุติธรรม</p> <p>10.การวัดผลครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาสาระที่สำคัญ</p>				

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมิน

แบบวัดความพึงพอใจ

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อ สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องใน ด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
1.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง มีความไพเราะ	1	1	1	1	1	
2.ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม	1	1	1	1	1	
3.ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง	1	1	1	1	1	
4.เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	
5.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ง่ายขึ้น	1	1	1	1	1	

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
6.นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากสื่อ	1	1	1	1	1	
7.กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายช่วยเสริมสร้างความรู้และแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	
8.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง นี้ มีการวางแผนและเตรียมขั้นตอนการฝึกมาอย่างดี	1	1	1	1	1	
9.เกณฑ์ประเมินผลมีความเหมาะสมยุติธรรม	1	1	1	1	1	
10.การวัดผลครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาสาระที่สำคัญ	1	1	1	1	1	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินแบบวัดความพึงพอใจ

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อ สื่อประกอบการเรียนการสอนด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

+1 = แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

0 = ไม่แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องใน ด้านต่างๆ

1 = แน่ใจว่า แบบวัดความพึงพอใจไม่มีความเหมาะสม และสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา		หมายเหตุ
	ค่าความสอดคล้อง (IOC)	แปลผล	
1.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง มีความไพเราะ	1	สอดคล้อง	
2.ภาษาที่ใช้ในบทเพลงเหมาะสม	1	สอดคล้อง	
3.ความสอดคล้องของจังหวะและทำนองเพลง	1	สอดคล้อง	
4.เนื้อหาในบทเพลงมีความเหมาะสม	1	สอดคล้อง	
5.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านเนื้อเพลงและทำนองเพลง ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ง่ายขึ้น	1	สอดคล้อง	

รายการประเมิน	คะแนนพิจารณา		หมายเหตุ
	ค่าความสอดคล้อง (IOC)	แปลผล	
6.นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากสื่อ	1	สอดคล้อง	
7.กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายช่วยเสริมสร้าง ความรู้และแก้ปัญหา	1	สอดคล้อง	
8.สื่อประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้าน เนื้อเพลงและทำนองเพลง นี้ มีการวางแผน และเตรียมขั้นตอนการฝึกมาอย่างดี	1	สอดคล้อง	
9.เกณฑ์ประเมินผลมีความเหมาะสมยุติธรรม	1	สอดคล้อง	
10.การวัดผลครอบคลุมจุดประสงค์และ เนื้อหาสาระที่สำคัญ	1	สอดคล้อง	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ผลคะแนนจากแบบประเมินทักษะกิจกรรมระหว่างเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ลำดับที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	120
1	8	9	9	9	8	9	9	8	9	8	9	9	104
2	8	9	9	9	8	9	9	8	9	8	9	9	104
3	8	9	9	9	8	9	9	8	9	8	9	9	104
4	8	9	9	9	8	9	9	8	9	8	9	9	104
5	8	9	9	9	8	9	9	8	9	8	9	9	104
6	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	107
7	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	107
8	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	107
9	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	107
10	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	107
11	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	8	9	106
12	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	8	9	106
13	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	8	9	106
14	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	8	9	106
15	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	8	9	106
16	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107

17	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
18	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	116
19	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
20	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
21	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	9	9	106
22	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	9	9	106
23	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	9	9	106
24	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	9	9	106
25	9	9	9	8	9	9	9	9	9	9	9	9	106
26	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
27	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
28	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
29	9	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	107
รวม	260	252	252	251	256	261	261	256	254	222	261	261	3047

% = 87.55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ผลคะแนนจากแบบสอบทักษะหลังเรียนรายบุคคล(5 เพลง) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ลำดับที่	1	2	3	4	5	รวม	%
คะแนน	10	10	10	10	10	50	100
1	8	8	9	8	9	42	84
2	9	9	9	9	10	46	92
3	8	8	8	8	9	41	82
4	8	8	9	8	9	42	84
5	8	8	8	8	9	41	82
6	8	8	8	8	9	41	82
7	9	9	9	19	10	46	92
8	8	8	9	8	10	42	84
9	8	8	8	8	9	41	82
10	9	9	9	9	10	46	92
11	8	8	9	8	9	42	84
12	8	8	8	8	9	41	82
13	9	9	9	9	10	46	92
14	9	9	9	9	10	46	92
15	8	8	9	8	9	42	84
16	8	8	8	8	9	41	82

17	8	8	9	8	9	42	84
18	8	8	9	8	9	42	84
19	10	10	9	9	10	48	96
20	10	10	9	9	10	48	96
21	8	8	9	8	9	42	84
22	8	8	9	8	9	42	84
23	8	8	9	8	9	42	84
24	9	9	8	9	10	46	92
25	8	8	9	8	9	41	82
26	8	8	9	8	9	42	8
27	8	8	9	8	9	42	84
28	8	8	9	8	9	42	84
29	8	8	9	8	9	42	84
รวม	242	242	254	250	270	1258	86.75

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9

ตารางแสดงผลคะแนนประสิทธิภาพของสื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 2 ตามความเห็นของครู
ที่เข้ารับการอบรม

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
a ³ /4E			
»1	4.5632	.66872	380
»2	4.5632	.66872	380
»3	4.5632	.66872	380
»4	4.5632	.66872	380
»5	4.5632	.66872	380
»6	4.5632	.66872	380
»7	4.5632	.66872	380
»8	3.1158	1.31051	380
»9	4.5632	.66872	380
»10	4.5632	.66872	380
»11	4.5632	.66872	380
»12	4.5632	.66872	380
»13	4.5632	.66872	380

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
1	3.7053	.64769	380
2	4.1263	.33264	380
3	4.5632	.66872	380
4	3.7053	.64769	380
5	4.0211	.47031	380
6	3.4105	.81535	380
7	3.4763	.78708	380
8	4.5632	.66872	380
9	3.7053	.64769	380
10	4.5632	.66872	380
11	3.6605	.73941	380
12	3.6605	.73941	380
13	3.6605	.73941	380
14	3.6605	.73941	380

ตารางที่ 11 ตารางการคำนวณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามครูผู้เข้ารับการอบรมเรื่องประสิทธิภาพ
ของสื่อการสอนนาฏศิลป์ชุดที่ 2 (α cronbach coefficient)

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items
.967	.985

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
»E	57.8737	66.886	.691	.969
»1	55.1789	60.179	.983	.962
»2	55.1789	60.179	.983	.962
»3	55.1789	60.179	.983	.962
»4	55.1789	60.179	.983	.962
»5	55.1789	60.179	.983	.962
»6	55.1789	60.179	.983	.962
»7	55.1789	60.179	.983	.962
»8	56.6263	68.066	.048	.996
»9	55.1789	60.179	.983	.962
»10	55.1789	60.179	.983	.962
»11	55.1789	60.179	.983	.962
»12	55.1789	60.179	.983	.962
»13	55.1789	60.179	.983	.962

อบรม (α cronbach coefficient)

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items
.833	.824

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ส่วนที่ 1	54.4816	27.855	.384	.829
1	52.6447	25.707	.489	.821
2	52.2237	29.066	.046	.840
3	51.7868	24.659	.638	.812
4	52.6447	25.707	.489	.821
5	52.3289	29.124	-.001	.844
6	52.9395	25.999	.322	.834
7	52.8737	27.266	.177	.844
8	51.7868	24.659	.638	.812
9	52.6447	26.145	.419	.826
10	51.7868	24.659	.638	.812
11	52.6895	24.278	.620	.812
12	52.6895	24.278	.620	.812
13	52.6895	24.278	.620	.812
14	52.6895	24.278	.620	.812

ประวัติผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรนุชา อักฎะวัชระ

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาครุศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
- ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เอกดนตรีศึกษา (ดนตรีสากล)

ประสบการณ์ในการสอน

- สอนดนตรี- นาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในระดับประถมศึกษา และการสอนทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์ขั้นพื้นฐานประมาณ 27 ปี
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
- สอนกีตาร์ ในรายวิชากีตาร์เบื้องต้น สำหรับนิสิตวิชาเอกปฐมวัย
ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เป็นอาจารย์นิเทศ ให้กับนิสิตภาควิชา ศิลปะ – ดนตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ด้านวิชาการ

- สร้างแบบฝึกทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์โดยใช้โน้ตสากลด้วยวิธีผสมผสานการอ่านโน้ต
กับการร้องโน้ต
- เขียนหนังสือแบบฝึกหัดทฤษฎีโน้ตเบื้องต้น
- เขียนหนังสือแบบฝึกทักษะการเป่ารีคอร์เดอร์เบื้องต้น